

Alueellinen hyvinvointi- suunnitelma 2023–2025

Sisältäen myös:

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman
- Suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi



Sisältö

1. **Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2023–2025, s. 3**
2. **Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023–2025, s. 49**
 - Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma 2023–2025, s. 107
3. **Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2023–2025, s. 140**



Alueellinen hyvinvointi- suunnitelma 2023–2025



Alueellinen hyvinvointisuunnitelma

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma tehdään valtuustokausittain.

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman avulla

- johdetaan, ohjataan ja kehitetään varsinaissuomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tehtävää työtä
- varmistetaan toiminnan suunnitelmallisuus, tavoitteellisuus ja pitkäjänteisyys sekä
- yhteistyö eri toimijoiden välillä.

Alueellisen suunnitelman lähtökohtana ovat

- Varhan strategia sekä
- tilasto- ja tutkimustietoon perustuva (analyysi) tieto varsinaissuomalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä arjen turvallisuudesta.



Sisältö

1. Johdanto

- Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma - osa laajempaa kokonaisuutta
- Teemme hyvinvointia yhdessä
- Näin suunnitelma syntyi

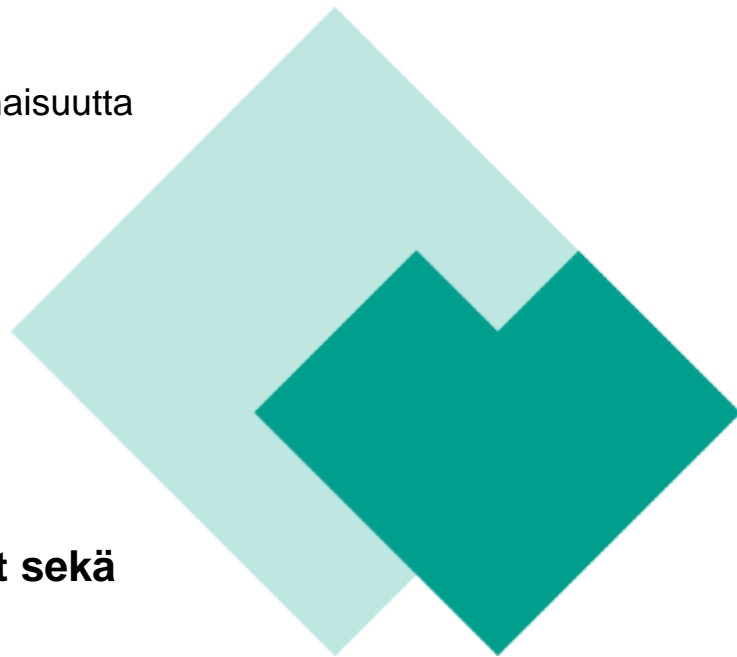
2. Varsinaissuomalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden nykytila

- Varsinais-Suomen toimintaympäristö
- Elintaso ja elinolot
- Elämänlaatu
- Elinympäristö
- Arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

3. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet sekä tiedolla johtaminen

4. Suunnitelman hyväksyminen ja seuranta

5. Käsitteet



1. Johdanto

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2023-2025 tavoitteena on varsinaissuomalaisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen, elämänlaadun parantuminen sekä Varhan strategian toteuttaminen.

Hyvinvointisuunnitelma perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin sekä lastensuojelu-, vanhuspalvelu- ja ehkäisevän päihdetyön lainsäädäntöön.

Varsinais-Suomea ja koko maattamme haastavat väestön ikääntyminen, ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä digitalisaation mukanaan tuomat muutokset.

Vaikka suuri osa suomalaisista voi hyvin, hyvinvointi- ja terveyserot ovat merkittäviä. Usein huono-osaisuus siirtyy paitsi elämänvaiheesta toiseen myös sukupolvelta toiselle.

Yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa voimme vaikuttaa hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumiseen. Terveyttä edistämällä ja sairauksia ennaltaehkäisemällä voidaan parantaa ihmisten arkea ja edellytyksiä huolehtia omasta terveydestään. Yhteinen tietopohja varsinaissuomalaisten hyvinvoinnin tilasta mahdollistaa vaikuttavien toimintamallien käyttöönoton. Ja asukkaan ollessa keskiössä osallisuus vahvistuu.

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman ja yhdessä tunnistettujen painopisteiden myötä sitoudumme yhteisiin tavoitteisiin sekä vaikuttavien ja näyttöön perustuvien toimintamallien käyttöön.

Varsinais-Suomessa kaikki ovat tervetulleita osallistumaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työhön - jokainen osallistuminen on arvokas.



Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma - osa laajempaa kokonaisuutta

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä ohjaavat kansalliset linjaukset, tavoitteet ja toimenpiteet, joiden tavoitteena on

- vähentää eriarvoisuutta,
- lisätä osallisuutta,
- vahvistaa työ- ja toimintakykyä,
- lisätä terveellisiä elintapoja ja
- vahvistaa arjen ja lähisuhteiden turvallisuutta.

Kansallinen toimeenpanosuunnitelma korostaa poikkihallinnollista ja monitoimijaista yhteistyötä sekä voimavarojen suunnitelmallista kohdentamista.

Varsinais-Suomen maakuntastrategian tavoitteena on hyvinvoiva väestö. Maakunta on yhteisöllinen ja se tarjoaa jokaiselle hyvinvoinnin mahdollisuuksia:

- monimuotoinen luonto ja elinympäristö,
- mahdollisuudet aktiiviseen elämäntapaan sekä
- kulttuuritarjonta ja kulttuuriympäristö.

Varhan strategiassa on toiminnan tavoitteeksi

asetettu terveet ja hyvinvoivat varsinaissuomalaiset. Yhdessä kumppanien kanssa Varha turvaa terveyttä ja hyvinvointia kaikille varsinaissuomalaisille, kaksikielisesti.

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma ja erityisesti siihen nostetut painopistealueet sovittavat yhteen muita toimintaa ohjaavia suunnitelmia. Se on laadittu yhteistyössä alueen kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Samanaikaisesti alueellisen hyvinvointisuunnitelman kanssa on laadittu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Ne ovat osa alueellista hyvinvointisuunnitelmaa.

Kunnissa laadittavat hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat toimivat kunnan oman hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työvälineenä.

Kevään 2023 aikana on valmisteltu Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palvelustrategiaa.



Siinä määritellään palvelujen järjestämisen keskeiset periaatteet, palvelurakenne ja -valikoima.

Palvelustrategian valmistelun kannalta keskeisiä palveluita ovat ikääntyneen väestön palvelujen kokonaisuus, lastensuojelu ja sijaishuolto, perhekeskuspalvelut, sote-keskuspalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä vuodeosastopalvelut.

Alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa on esitetty toimenpiteitä, jotka koskevat sosiaali- ja terveyspalveluiden, pelastustoimen, kuntien, järjestöjen sekä muiden toimijoiden tuottamia palveluja tai toimintaa.

Teemme hyvinvointia yhdessä

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimijoita ovat hyvinvointialueet, kunnat, maakuntaliitto sekä järjestöt ja yritykset. Myös aluehallinto-viranomaisella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä työ- ja elinkeinotoimistoilla on oma roolinsa.

Hyvinvointialueella on vastuu

- palvelujen yhteensovittamisesta sekä
- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Aluehallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto

Varhan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho on aluehallituksen nimeämä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto.

Hyvinvoinnin johtoryhmä

Monialaisen ja poikkihallinnollisen yhteistyön toteuttamiseksi Varhalle on nimetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä. Johtoryhmässä on monialainen edustus asioiden poikkihallinnollista valmistelua ja toimeenpanoa varten.

Johtoryhmän jäsenet vastaavat hyvinvoinnin, terveyden ja arjen turvallisuuden edistämiseksi asetettujen tavoitteiden asettamisesta ja niiden saavuttamiseksi tarvittavien toimien käytännön toteuttamisesta omalla vastuualueellaan.



Teemme hyvinvointia yhdessä

Tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti toimivat verkostot ovat tärkeä osa Varsinais-Suomen hyte-rakenteita. Laadimme yhteistyössä toimintaa ohjaavia asiakirjoja ja vaikuttavia toimintamalleja.

Kuntien hyvinvointikoordinaattorit

Varhan ja kuntien keskeinen valmistelurakenne on hyte-koordinaattorien verkosto, joka mm. valmistelee yhteiset toimintamallit.

Järjestöyhteistyö

Varha tekee järjestöjen kanssa moninaista yhteistyötä ja myöntää niille avustuksia ja tiloja hyte-toimintaan.

Tärkeä yhteistyön mahdollistaja on Sote-järjestöjen neuvottelukunta, joka lausuu ja ottaa kantaa sote-järjestöjen yhteisiin asioihin ja vastaa keskitetystä viestinnästä Varhan ja sote-järjestöjen välillä.

Hyte-neuvottelut

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut ovat hyvinvointialueen, kuntien ja muiden hyte-toimijoiden välisiä neuvotteluja hyvinvoinnin ja terveyden

edistämisestä alueella.

Hyte-neuvotteluja käytiin ensimmäisen kerran keväällä 2023. Hyte-neuvotteluissa luotiin yhteistä tilannekuvaa alueellista hyvinvointisuunnitelman valmistelua varten.

Lausuntokierrokset

Luonnos alueelliseksi hyvinvointisuunnitelmaksi lähetetään kommentoitavaksi kuntiin, yhteistyötahoille sekä vaikuttamistoimielimille ennen sen hyväksymistä aluevaltuustossa.

Tiedottaminen

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2023 - 2025 julkaistaan Varhan kotisivuilla.

Yhteistyön rakenteet

Seuraavilla sivuilla kuvataan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Tulevien vuosien aikana rakenne ja yhteistyö saavat uusia muotoja - yhdessä tekeminen ja kehittäminen on avainasemassa hyte-työssä.



HYTE-rakenne Varsinais-Suomessa 2023 -

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen HYTE-neuvottelut

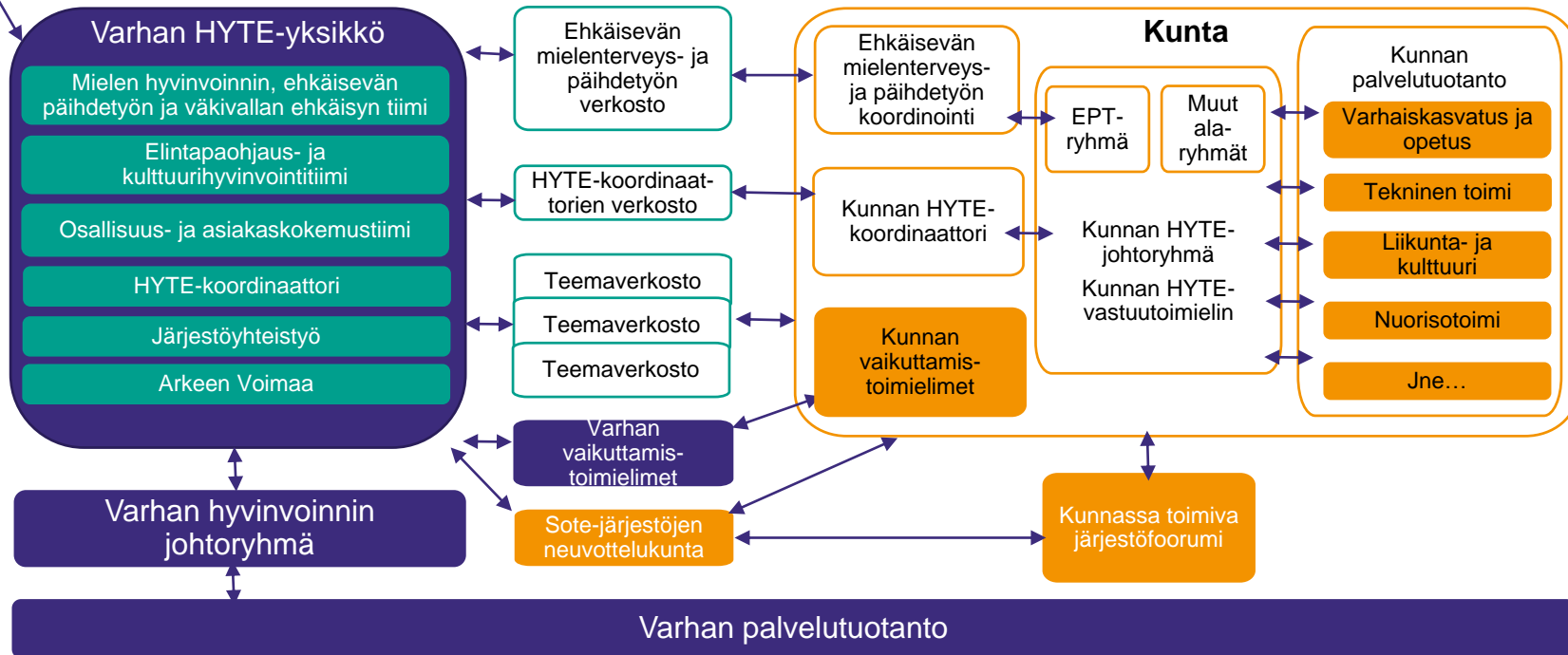
Varhan hyte -
jaosto =
HYTE:n
vastuutoimielin
Varhassa

HYTE-neuvottelut kunnissa (1-2 krt/vuosi)

1. Varhan edustus
2. Kuntien edustus
3. Vaikuttamistoimielimet ja järjestöjen edustus

Alueelliset HYTE-neuvottelut (1 krt/vuosi)

1. Varhan edustus
2. Kuntien edustus
3. Järjestöt, Maakuntaliitto, viranomaiset, yritykset



Sote-järjestöjen neuvottelukunta

Seurakunnat

Yrittäjät

Kauppakamari

ELY

TE-toimisto

Poliisi

HYTE-rakenne Varsinais-Suomessa 2023 -

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen HYTE-neuvottelut

Varhan hyte -
jaosto =
HYTE:n
vastuutoimielin
Varhassa

HYTE-neuvottelut kunnissa (1-2 krt/vuosi)

1. Varhan edustus
2. Kunnan edustus
3. Vaikuttamistoimielimet ja järjestöjen edustus

Alueelliset HYTE-neuvottelut (1 krt/vuosi)

1. Varhan edustus
2. Kuntien edustus
3. Järjestöt, Maakuntaliitto, viranomaiset, yritykset

Aluevaltuusto

Aluehallitus

AVI

- ohjaus
- tuki
- valvonta

Varhan HYTE-yksikkö

Mielen hyvinvointi, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyä tiimi

Elintapaohjaus- ja kulttuurihyvinvointitiimi

Osallisuus- ja asiakaskokemuksitiimi

HYTE-koordinaattori

Järjestöyhteistyö

Aikeen Voimaa

Ehkäisevän mielenrenteytys- ja päihdetyön verkosto

HYTE-koordinaattorien verkosto

Teemaverkosto

Teemaverkosto

Teemaverkosto

Varhan vaikuttamistoimielimet

Varhan hyvinvoinnin johtoryhmä

Sote-järjestöjen neuvottelukunta

Kunta

Ehkäisevän mielenrenteytys- ja päihdetyön koordinaatio

Kunnan HYTE-koordinaattori

Kunnan vaikuttamistoimielimet

EPT-ryhmä

Muut alaryhmät

Kunnan HYTE-johtoryhmä
Kunnan HYTE-vastuutoimielin

Kunnan palvelutuotanto

Varhaiskasvatusta ja opetus

Tekninen toimi

Liikunta- ja kulttuurin

Nuorisotoimi

Jne.

Kunnassa toimiva järjestöfoorumi

Varhan palvelutuotanto

Maakuntaliitto
- maakuntastrategia

Valtakunnalliset toimijat:

- THL
- STM
- OKM



Näin suunnitelma syntyi

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma on laadittu yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Laatimisessa on hyödynnetty vuonna 2022 hyväksytyn Varsinais-Suomen alueellisen hyvinvointikertomuksen sisältämää tietoa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden nykytilasta.

Hyvinvointisuunnitelman sisältämiä asioita ja painopisteitä on käsitelty kevään 2023 aikana käydyissä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluissa.

Kuntien hyvinvointikoordinaattorien ja sote-järjestöjen neuvottelukunnan kanssa on työstetty hyvinvointisuunnitelman painopisteitä ja tavoitteita keväällä ja alkusyksystä 2023 pidetyissä työpajoissa.

Varhan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmaa on työstetty yhdessä Varhan strategiayksikön, integraatiopäälliköiden, tietovarannon ja viestinnän kanssa. Hyte-

yksikön hyte-tiimit ovat osallistuneet tavoitteiden ja toimintamallien kuvaamiseen.

Alueellista hyvinvointisuunnitelmaa on käsitelty Varhan hyvinvoinnin johtoryhmässä ja muissa Varhan johtoryhmissä.

Luonnos alueelliseksi hyvinvointisuunnitelmaksi on lähetetty kommentoitavaksi kuntiin, yhteistyötahoille sekä vaikuttamistoimielimille ennen sen hyväksymistä aluevaltuustossa.

Aluehallitus käsittelee hyvinvointisuunnitelman iltakouluunsa ennen suunnitelman viemistä aluehallituksen kokoukseen.

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2023–2025 hyväksytään aluevaltuustossa.



2. Varsinaissuomalalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden nykytila

Asukkaiden hyvinvointi, terveys ja turvallisuus on monien asioiden muodostama kokonaisuus ja sen edistäminen on nähtävä systeemisenä kokonaisuutena. Toimenpiteet edellyttävät poikkihallinnollista ja monitoimijaista yhteistyötä, jossa otetaan huomioon asukkaan fyysinen toimintakyky, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi sekä elinympäristön terveellisyys ja toimivuus.

Varsinaissuomalalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden nykytilaa kuvataan seuraavassa toimintaympäristön, elintason ja elinolojen, elämänlaadun, elinympäristön ja arjen turvallisuuden näkökulmista valituilla indikaattoreilla. Väestöennusteet on toimittanut Varhalla aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI.

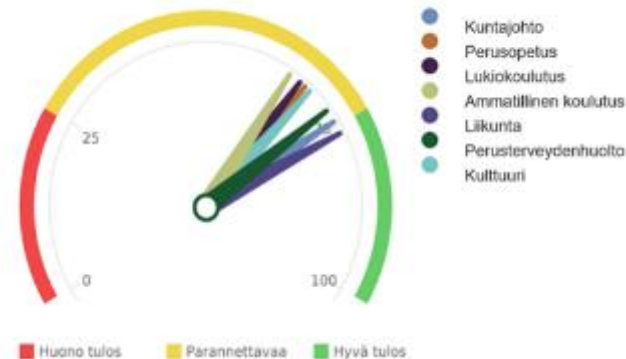
Mittarit on valittu suurelta osin THL:n ehdotuksesta hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi. Mittarit ohjaavat hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja

painopisteiden valintaa.

THL:n ehdotus vähimmäistietosisällöstä auttaa kuntia ja alueita valitsemaan ne indikaattorit, joilla voi riittävän tarkasti seurata asukkaiden hyvinvoinnin tilaa, ohjata resursseja ja seurata toiminnan vaikutuksia.

Tässä hyvinvointisuunnitelmassa verrataan Varsinais-Suomen hyvinvointialueen indikaattorien arvoja koko maan keskiarvoihin sekä lähimpien hyvinvointialueiden vastaaviin arvoihin. Terveystiedon edistämisen aktiivisuus on usealla osa-alueella hyvällä tasolla koko maan tasoon verrattuna, joskin parannettavaa löytyy. TEAviisarin tiedot on kerätty kunnista ennen vuotta 2023.

Kaikki sektorit : Varsinais-Suomen hyvinvointialue 2022



Kuva: THL, Terveystiedon edistämisen aktiivisuus

Varsinais-Suomen toimintaympäristö

Toimintaympäristössä kuvataan väestön määrää, rakennetta ja muutoksia sekä väestöennusteita.

Varsinais-Suomen asukasluku

Varsinais-Suomen asukasluvun kehitys:

2022: 485 567

2021: 483 477

2020: 481 403

2019: 479 341

2018: 478 582

2017: 477 677

2016: 475 543

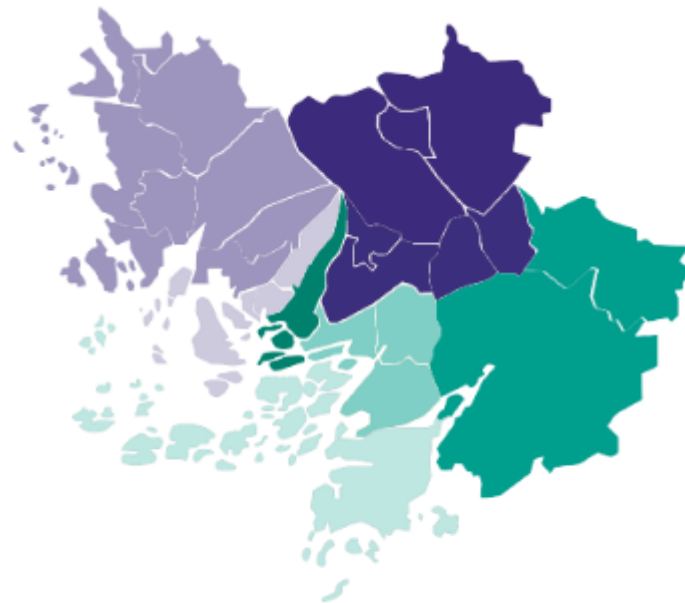
2015: 474 323

Alueen väestömäärä on koko 2000-luvun ajan ollut kasvussa.

Asukasluvun ennuste (2030): 491 637

Väestökasvua ennustetaan Turussa, Kaarinassa, Raisiossa ja Liedossa.

Palvelutarpeen ja taloudellisen kantokyvyn kannalta on olennaista tarkastella väestömäärän lisäksi myös väestörakennetta.



Alueelliset olosuhteet, joissa hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistetään.

Varsinais-Suomen toimintaympäristö

Kaupunkialueella asuvien osuus

2022: 75,6 %
koko maa 72,7 %

Keski-ikä

2015: 43,0
2022: 44,2
koko maa 43,7



Suomenkieliset

415 917

Ed. vuosi (muutos): 416 169 (-0.1 %)
2021

Ruotsinkieliset

27 438

Ed. vuosi (muutos): 27 333 (+0.4 %)
2021

Saamenkieliset

13

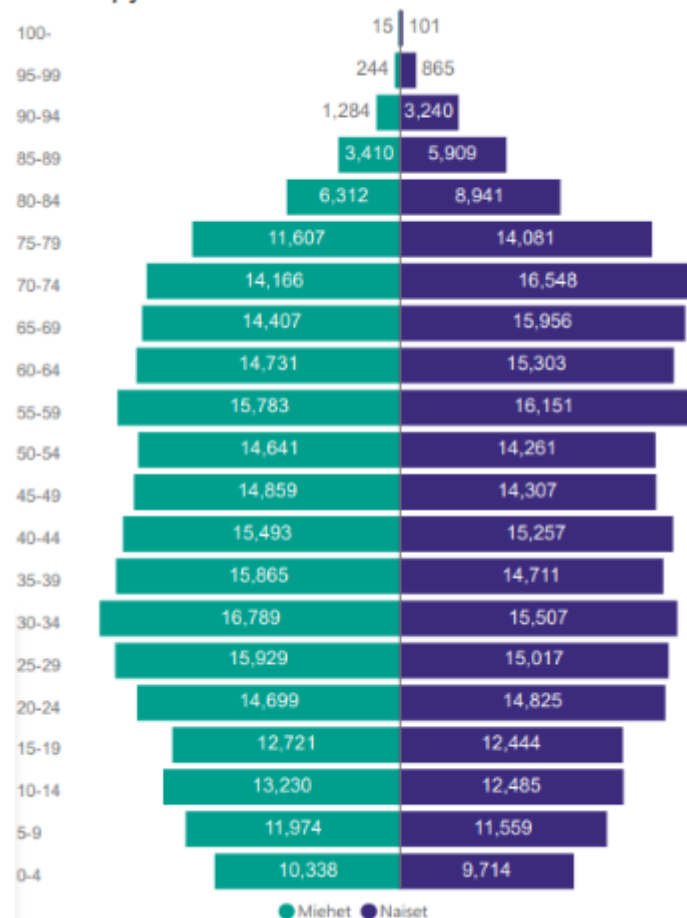
Ed. vuosi (muutos): 12 (+8.3 %)
2021

Vieraskieliset

40 079

Ed. vuosi (muutos): 37 858 (+5.9 %)
2021

Väestöpyramidi 2022

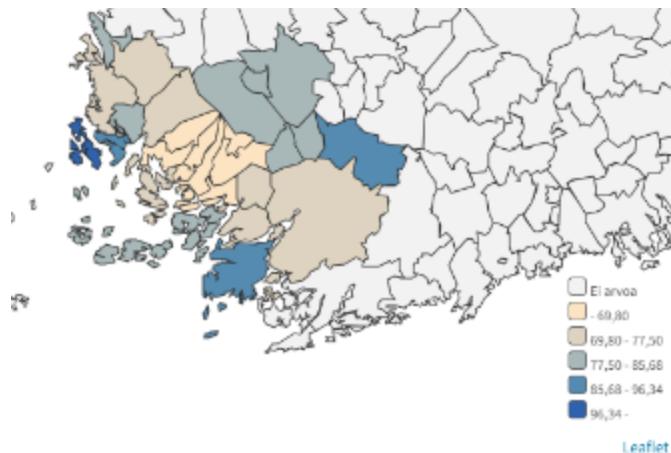


Varsinais-Suomen toimintaympäristö

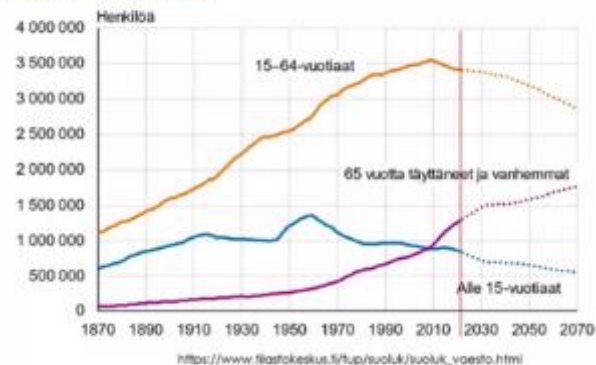
Väestöllinen (demografinen) huoltosuhde 2022 62,3

koko maa 62,3

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten ja vanhuseläkeikäisten määrän suhdetta työikäisen väestön määrään.



VÄESTÖN HUOLTOSUHDE MUUTTUU VOIMAKKAASTI



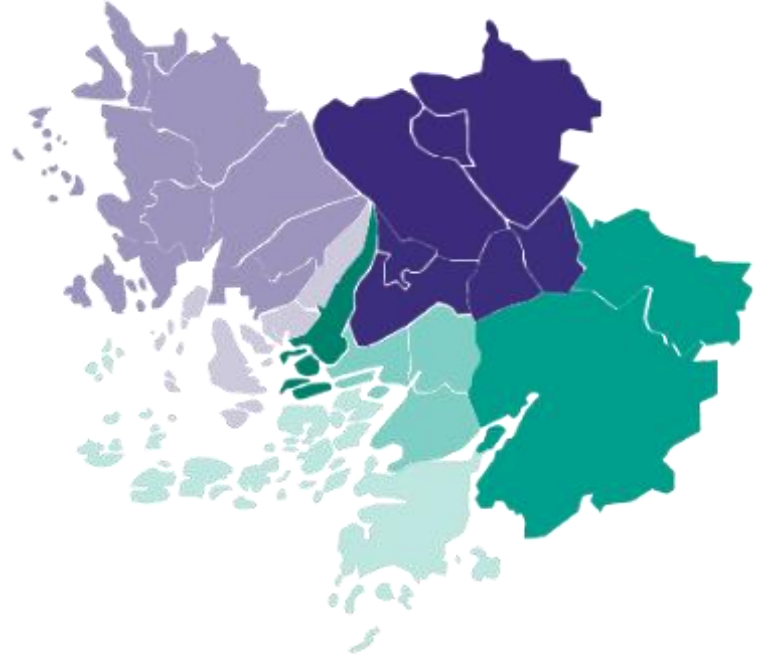
Elintaso ja elinolot

Elintasossa ja elinoloissa kuvataan tuloja, asumista, koulutusta ja työllisyyttä.

Elintaso ja elinoloja ja hyvinvoinnin epätasaista jakautumista kuvaaviksi indikaattoreiksi on valittu mm. huono-osaisuus indikaattori.

Elintaso kuvaa aineellista elämisen tasoa, kuten tuloja ja vaurautta.

Elinoloilla kuvataan työtä, toimeentuloa ja asuinoloja.

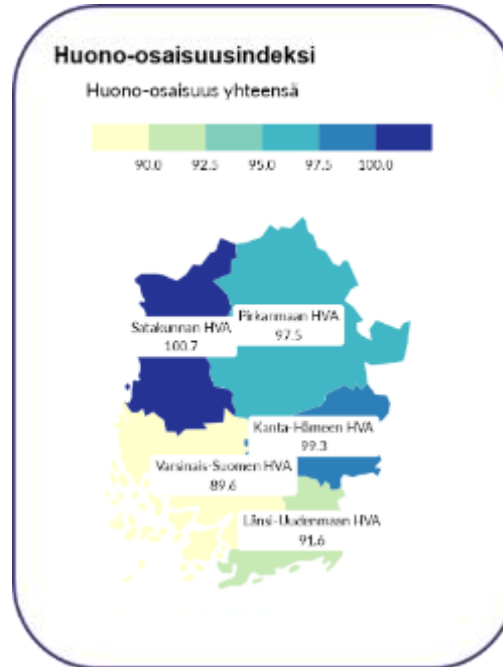


Elintaso ja elinolot

Huono-osaisuus -indeksi

Sokra-hankkeessa on määritelty huono-osaisuutta inhimillisen, sosiaalisen ja taloudellisen ulottuvuuden kautta. Näiden ulottuvuuksien pohjalta on laadittu Sotkanet.fi-palvelusta löytyvistä tilastotiedoista niin sanotut huono-osaisuusindikaattorit (Diak).

Huono-osaiset ovat paljon palveluita käyttäviä. He ovat erityinen kohderyhmä, jolla on useita hyvinvointipuutteita. Tästä syystä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen on tavoiteltavaa. Ryhmään kuuluvat mm. pitkäaikaistyöttömät, ehkäisevää ja/tai täydentävää toimeentulotukea tarvitsevat, lastensuojelun asiakkaat sekä päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivät.



Huono-osaisuus yhteensä

Kuvassa näytetään alareseen Varsinais-Suomen HVA tasolla hyvinvointialueet kuuluvat kunnat.



Elintaso ja elinolot: Tulot ja asuminen 2021

Tuloerot, Gini-kerroin

Tuloeroja kuvataan Gini-kertoimella. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet. Varsinais-Suomessa Gini-kertoimen arvo oli 28,6, kun se oli koko maassa 29,1.

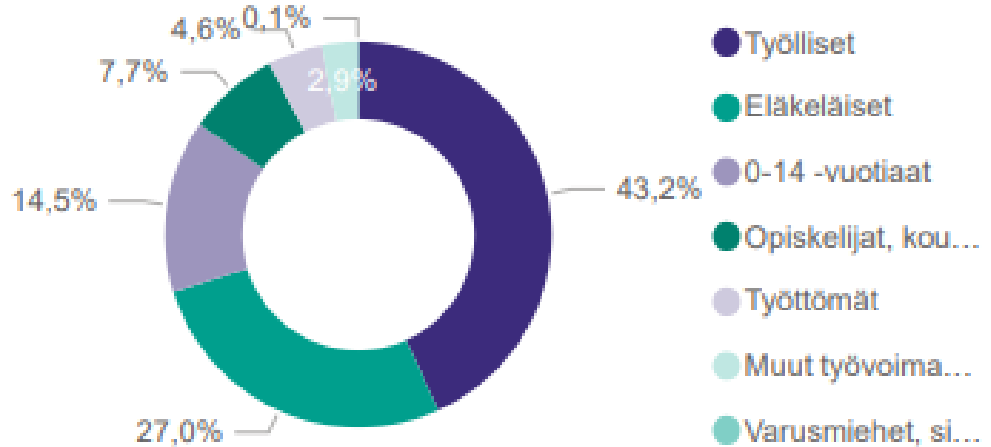
Taloudellinen huoltosuhde

Taloudellinen huoltosuhde kuvaa työttömien ja muiden työvoiman ulkopuolella olevien määrän suhdetta työllisten määrään. Varsinais-Suomessa taloudellinen huoltosuhde oli 131,3, kun se oli koko maassa 133,4 sataa työllistä kohden.

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Pienituloisuusaste kuvaa, kuinka suuri osa alueen alle 18-vuotiaista kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Varsinais-Suomessa pienituloisuusaste oli 13,2, kun se oli koko maassa 12,5.

Asukkaiden pääasiallinen toiminta 2021

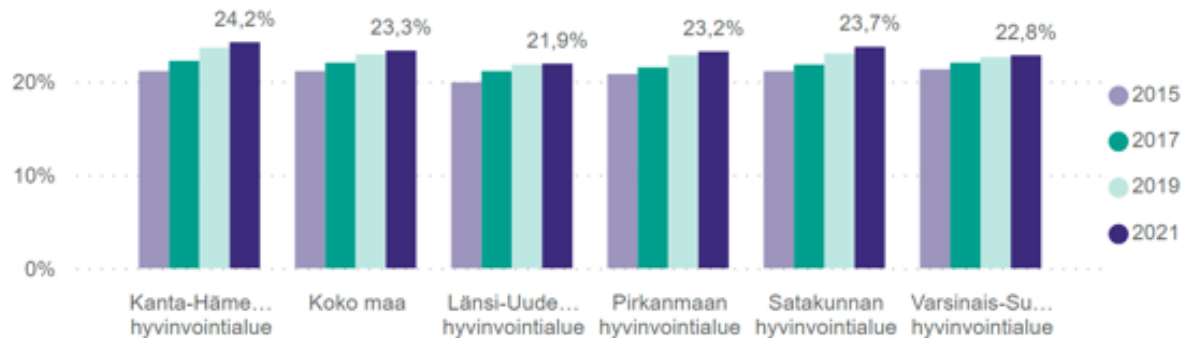


Elintaso ja elinolot: Tulot ja asuminen

Lapsiperheet

2021: 36,6 %
koko maa 37,8 %

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä



Elintaso ja elinolot: Tulot ja asuminen

Yhden hengen asuntokunnat

2022: 47,4 %

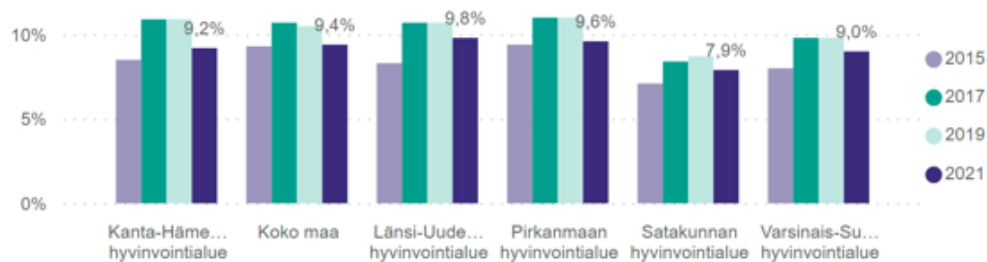
koko maa 46,4 %

Asunnottomat yksin asuvat / 1 000 asukasta

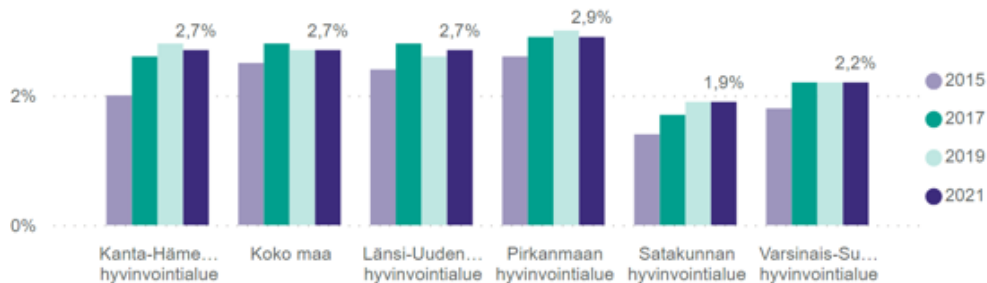
2021 ja 2022: 0,9

Koko maa 0,7

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet (%)



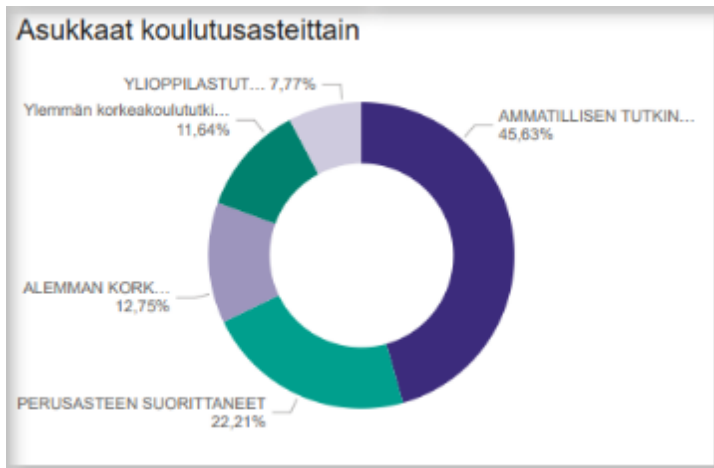
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat (%)



Elintaso ja elinolot: Koulutus ja työllisyys

Koulutustasomittain 2021

Koulutustasomittain ilmaisee väestön koulutustason, joka on mitattu laskemalla perusasteen jälkeen suoritettun korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti. Varsinais-Suomessa koulutustasomittain oli 383,3, kun se koko maassa oli 388,3.



Työllisyys

Heinäkuussa 2023 työttömiä oli muissa Varsinais-Suomen seutukunnissa vuotta aiempaa enemmän paitsi Salon ja Turun seutukunnissa.

Varsinais-Suomen työttömyysaste oli korkein Turun seudulla (10,4 %) sekä Turussa (13,1 %). Pienin työttömyysaste oli Turunmaan saaristossa (6,3 %) sekä kunnista Sauvossa (4,5 %).

Elokuussa 2023 työttömiä oli muissa Varsinais-Suomen seutukunnissa viime vuotta vähemmän paitsi Loimaan seutukunnassa.

Varsinais-Suomen työttömyysaste oli korkein Turun seudulla (9,2 %) sekä Turussa (11,9 %). Pienin työttömyysaste oli Turunmaan saaristossa (5,7 %) sekä kunnista Paimiossa (3,9 %).

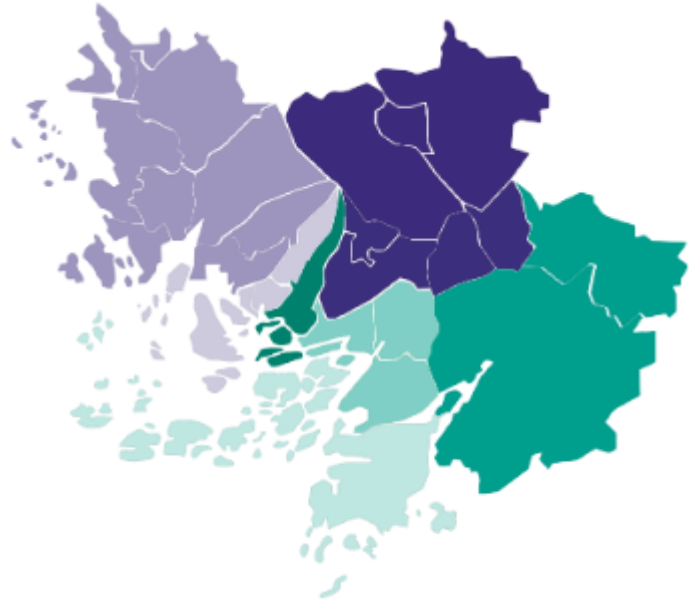
Työlliset lkm 208 984 Ed. vuosi (muutos): 199 102 (+5 %) 2021	Työttömät lkm 22 065 Ed. vuosi (muutos): 30 179 (-26.9 %) 2021	Opiskelijat, koululaiset lkm 59 264 Ed. vuosi (muutos): 67 221 (-11.8 %) 2021
Varus-/siviilipalvelusmiehet 627 Ed. vuosi (muutos): 682 (-8.1 %) 2021	Eläkeläiset lkm 130 645 Ed. vuosi (muutos): 130 088 (+0.4 %) 2021	Muut työvoiman ulkop. olevat 14 044 Ed. vuosi (muutos): 14 124 (-0.6 %) 2021

Elämänlaatu

Elämänlaadussa kuvataan osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, sosiaalisia suhteita ja itsensä toteuttamista sekä terveyttä ja toimintakykyä.

Yksittäisen ihmisen valinnoilla, elintavoilla ja elinoloilla on keskeinen merkitys hyvinvoinnin edistämiseksi ja sairauksien ehkäisyssä.

Elintapaohjauksella tarkoitetaan yksilöön tai ryhmään kohdistuvaa ohjausta, jonka tavoitteena on saada aikaan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä pysyviä elintapamuutoksia.



Elämänlaatu on koettua hyvinvointia omassa elämässä suhteessa odotuksiin, mahdollisuuksiin ja kykyyn toteuttaa itseään.

Elämänlaatu: Osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet

Osallisuuden kokemus on keskeinen osa hyvinvointia. Sen on todettu olevan yhteydessä terveyteen, toiminta- ja työkykyyn, mielenterveyshäiriöihin ja elämänlaatuun. Edistämällä osallisuutta vähennämme ihmisten välistä eriarvoisuutta, köyhyyttä, syrjäytymistä ja syrjintää.

Osallisuuden edistämisen tavoitteena on tehostaa palvelujen oikea-aikaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta arvioimalla yhdessä asiakkaiden kanssa palvelukokemuksia ja kehittämisideoita. Osallistamalla parannamme henkilöstön ymmärrystä asukkaiden palvelutarpeista sekä asukkaiden ymmärrystä palvelutoiminnasta.

Varhan osallisuussuunnitelma valmistuu syksyllä 2023. Ohjelma sisältää nykytilan kuvauksen, asetettuja tavoitteita ja suunnitelman toimenpiteistä, joilla alueen asukkaiden ja Varhan asiakkaiden monipuoliset osallistumismahdollisuudet voidaan toteuttaa. Osallisuusohjelmassa määritellään myös asiakasosallisuuden kehittämistoimenpiteet Varhassa.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen osallisuuden painopisteitä ovat:

Vaikuttamistoimielimet

Varhan neljä vaikuttamistoimielintä ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja monikulttuurisuusneuvosto. Niiden tehtävänä on tuoda kohderyhmiensä ääni kuuluviin hyvinvointialueen toiminnassa ja päätöksenteossa.

Kokemusasiantuntijatoiminta

Kokemusasiantuntijamme on koulutuksen käynyt henkilö, jolla on kokemusta sosiaali- ja terveyspalvelujen käytöstä kuten sairaudesta toipumisesta, kuntoutuksesta, sopeutumisesta tai läheisen roolista. Kokemusasiantuntijalla on valmius toimia vertaistukihenkilönä, ryhmänohjaajana, työntekijän työparina, asiakkaan äänenä koulutuksissa, palvelujen kehittäjänä sekä kokemusarvioijana tutkimushankkeissa.



Asiakaspalaute

Asiakaspalautteen avulla pystymme kehittämään toimintaamme ja palvelujamme entistä paremmaksi. Asiakaspalautejärjestelmän avulla turvaamme, että asiakas tulee nähdyksi, kuulluksi ja kohdatuksi. Varhalla on käytössä kaikki palvelut kattava palautejärjestelmä. Palautetta voi antaa eri kanavien kautta joko sähköisesti tai paperilomakkeilla.

Ennakkovaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi (EVA) on tapa arvioida etukäteen, miten valmistelussa oleva päätös vaikuttaisi erilaisten ihmisryhmien elämään. Ennakkoarviointi tuo esille ehdotuksen hyödyt, haitat ja mahdolliset ristiriidat. Varhalla on valmisteilla ennakkovaikutusten arvioinnin tekemistä koskeva ohjeistus.

Elämänlaatu: Osallisuus, sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen

LAPSET JA NUORET

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi 4. ja 5. luokan oppilaista

2021: 4,3 %
koko maa 4,0 %

Tuntee itsensä yksinäiseksi 8. ja 9. luokan oppilaista

2023: 14,4 %
koko maa 15,0 %

Tuntee itsensä yksinäiseksi ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

2021: 16,7 %
koko maa 17,0 %

Tuntee itsensä yksinäiseksi lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

2021: 16,5 %
koko maa 17,8 %

TYÖIKÄISET, 20 - 64-vuotiaat

Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus

2022: 12,9 % kasvanut
koko maa 13,0 %

Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus

2020: 24,4 %
koko maa 23,5 %

IKÄIHMISET, 75 vuotta täyttäneet

Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus

2022: 9,5 %
koko maa 12,0 %

Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus

2020: 26,3 %
koko maa 23,9 %



Elämänlaatu: Elintapaohjaus

Elintapaohjaus

Elintapaohjauksen tavoitteena on saada aikaan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä pysyviä elintapamuutoksia. Se on aina asiakaslähtöistä ja huomioi asiakkaan omat tavoitteet, voimavarat ja elämäntilanteen.

Elintapaohjauksen keskeisiä teemoja ovat ravitsemus, liikkuminen, uni, kulttuurihyvinvointi ja päihteet sekä kuntien tuottama liikuntaneuvonta.

Elintapaohjausta voidaan toteuttaa yksilö-, ryhmä- tai etävastaanottona, hyödyntäen digitaalisia palveluita.

Moniammatillinen yhteistyö ja verkostoituminen ovat tärkeä osa elintapaohjausta. Kumppanitoimijoina niin kuntien, yksityisen kuin järjestöjenkin ammattilaisilla on tärkeä rooli.

Konkreettisia toimenpiteitä ovat lääkkeettömän unenhoidon koulutuksen lisääminen ja kehittäminen, liikuntaneuvonnan palveluketjun vahvistaminen ja tuominen Varhan ja kuntien toimijoiden yhteiselle työpöydälle sekä ravitsemusneuvonnan mallin luominen osana elintapaohjausta.

Kulttuurihyvinvointia on henkilön kokemus siitä, että kulttuuri, taiteet ja luova toiminta lisäävät hänen hyvinvointiaan. Kulttuuri- ja taidetoimintaan osallistuminen voi ehkäistä lukuisia psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia sekä hoitaa ja auttaa selviytymään useiden akuuttien ja kroonisten sairauksien kanssa.

Asiakas-, elintapa- ja palveluohjauksessa uni, ravitsemus ja liikunta sekä kulttuurihyvinvointi huomioidaan osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä kaikissa ikäryhmissä.



Elämänlaatu: Terveys ja toimintakyky

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön aiheuttamia haittoja päihteiden käyttäjille, heidän läheisilleen ja yhteiskunnalle. Päihteitä ovat mm. alkoholi, huumeet, tupakka- ja nikotiinituotteet. Ehkäisevä päihdetyö koskee myös rahapelaamista ja muita toiminnallisia riippuvuuksia.

Ehkäisevää päihdetyötä tehdään kunnan, järjestöjen ja hyvinvointialueiden yhteistyönä. Hyvinvointialue tukee kuntia ja vastaa sosiaali- ja terveydenhuollossa tehtävästä ehkäisevästä päihdetyöstä.

Mielen hyvinvoinnin edistäminen

Mielen hyvinvoinnin edistämisen tavoitteena on hyvä mielenterveys sekä vahvistavien ja suojaavien tekijöiden lisääminen. Näitä ovat mm. terveelliset elintavat kuten terveellinen ruoka ja liikunta, sekä riittävä ja laadukas uni. Päihteettömyys, resilienssi eli joustavuus vastoinkäymisissä, turvallisuuden tunne sekä sosiaalinen tuki ja

osallisuuden ja merkityksellisyyden kokemukset ovat mielenterveyttä suojaavia tekijöitä.

Vastuu mielenterveyden edistämisestä ja häiriöiden ehkäisemisestä kuuluu kaikille yhteiskunnan toimijoille ja hallinnonaloille sekä niiden eri tasoille. Varhan tavoitteena on yhdessä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa tarjota asukkaille mahdollisuuksia yhteisöllisyyteen, osallisuuteen ja mielekkään arjen rakentamiseen. Asukas- ja järjestötoiminnalla sekä kunnilla on merkittävä rooli mielen hyvinvointia edistävässä työssä.

Konkreettisia toimenpiteitä ovat mm. vanhemmuuden tukeminen, perheiden ja parisuhteiden tukeminen, kiusaamisen vastainen työ, harrastus-, liikunta-, taide- ja kulttuurimahdollisuuksien luominen, yksinäisyyden ehkäisy, työhyvinvoinnin edistäminen sekä elinympäristön turvallisuudesta huolehtiminen.



Väkivallan ehkäisy

Väkivallalla tarkoitetaan fyysisen voiman tai vallan käyttöä tai sillä uhkaamista. Se kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen, ihmisryhmään tai yhteisöön.

Väkivallan ehkäisyllä tarkoitetaan kaikkia niitä toimia, jotka estävät ennalta väkivaltaa. Väkivallan vastainen työ luo turvallisuutta ja hyvinvointia.

Yhteiskunnan tasolla esimerkiksi tasa-arvon ja seksuaalikasvatuksen edistäminen ehkäisee väkivaltaa. Yksilötasolla väkivaltaa ehkäisee esimerkiksi kannustava kasvatus, vanhemmuuden tuki ja väkivaltaisen käyttäytymisen katkaiseminen.

Elämänlaatu: Terveys ja toimintakyky

Hyvä elämänlaatu

2022: 51,7 %

koko maa 51,0 %

TYÖIKÄISET

Työkyky ja mielenterveys

**Mielenterveysperusteisesti
sairauspäivärahaa saaneet 18 - 24-
vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä**

2022: 27,5

koko maa 28,2

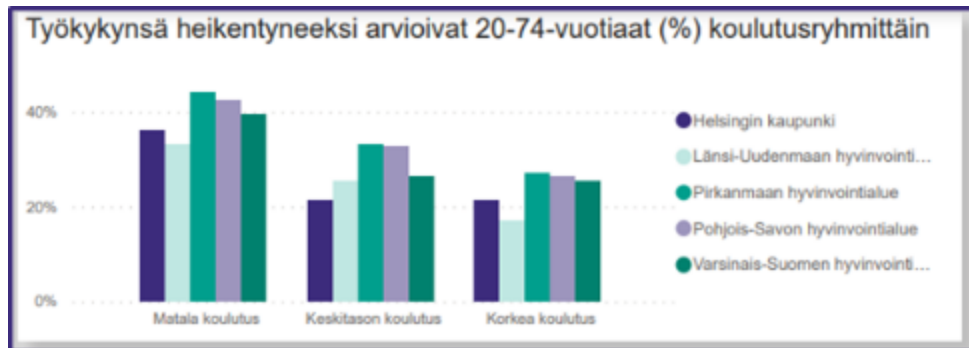
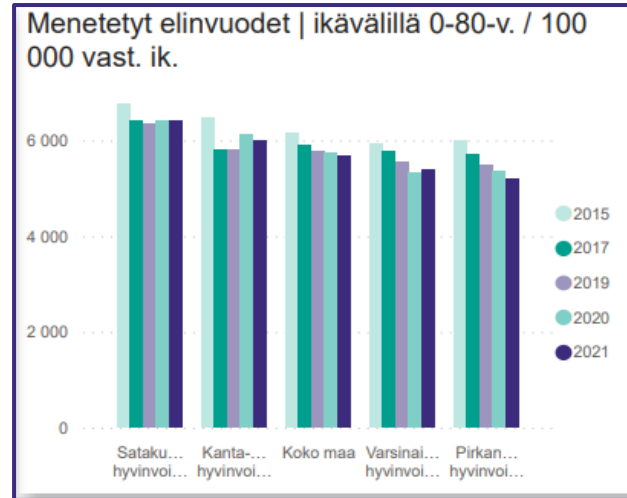
**Mielenterveysperusteisesti
sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-
vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä**

2022: 32,2

koko maa 31,2

Heikentynyt työkyky

2020: 27,7 %, yhtenä merkittävänä tekijänä
mielenterveyden häiriöt



Elämänlaatu: Terveys ja toimintakyky

LAPSET JA NUORET

Ahdistuneisuus ja masennusoireet ovat lisääntyneet

Heikko fyysinen toimintakyky

2022:

5. lk. 37,5 %

8. lk. 43,1 % (vrt. 38 % 2020)

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus

2023: 8.-9. lk. 22,4 % (12,8 % v. 2020)

2021: ammatilliset oppilaitokset 15,7%
lukiot 21,4 %

Vähintään 2 vk kestänyt masennusoireilu 2021:

4.-5. lk. 22,2 %

8.-9. lk.. 24,1 % (17,9 % v.2020)

ammatilliset oppilaitokset 20,8 %

lukiot 23,7 %

IKÄÄNTYNEET

Toimintakyky, 75 vuotta täyttäneet

Arkitoimissa vähintään suuria

vaikeuksia 2022: 24,8%

koko maa 28,4 %

Elämänlaatunsa hyväksi tuntuvien

osuus 2022: 47,6 %

koko maa 44,8 %

Psyykkisesti merkittävä

kuormittuneisuus 2022: 9,9 %

koko maa 10,1 %



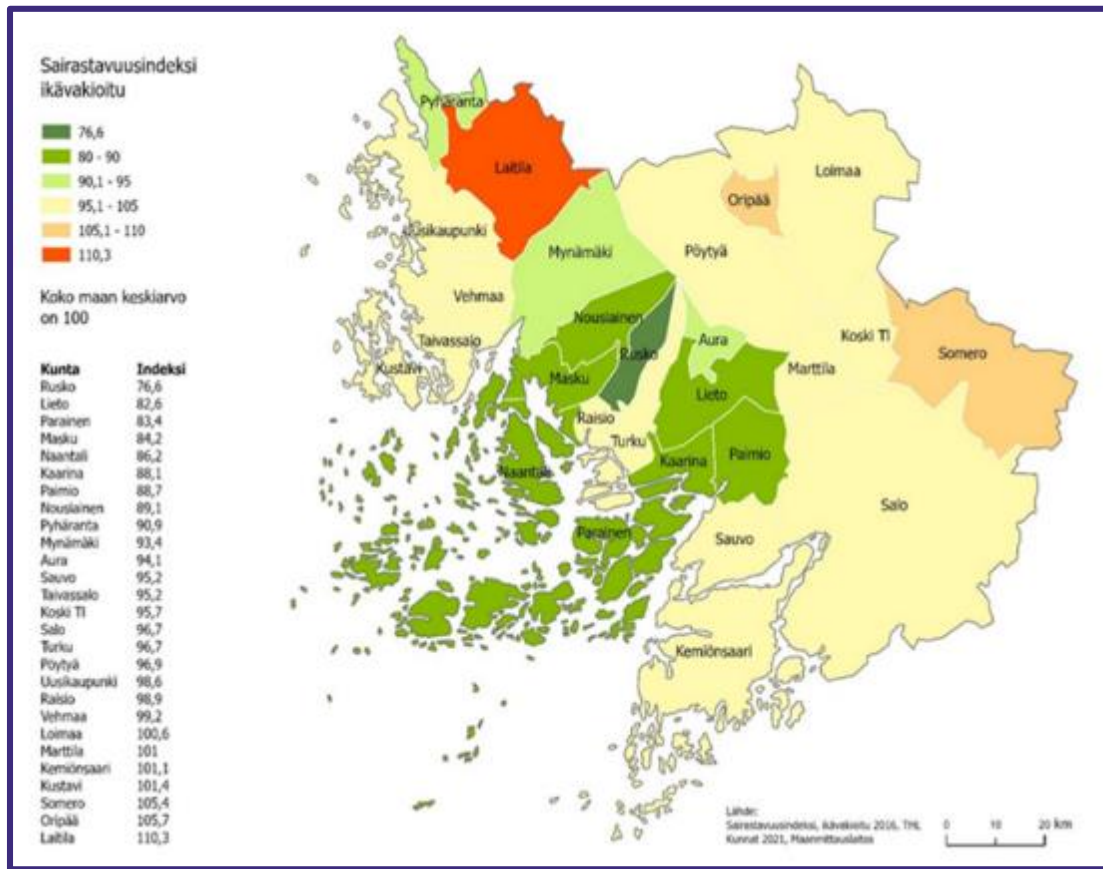
Elämänlaatu: Terveys ja toimintakyky

Sairastavuusindeksi

Varsinais-Suomessa sairastavuusindeksi on laskenut useana vuonna ja oli 95 vuonna 2019 eli alle maan keskiarvon (100).

Vertailtaessa lähimpiin hyvinvointialueisiin ainoastaan Länsi-Uusimaan sairastavuusindeksi on alhaisempi eli 81.

Sairastavuusindeksissä on Varsinais-Suomen alueella selkeitä eroja kuntien välillä.



Elämänlaatu: Terveys ja toimintakyky

LAPSET JA NUORET

Huono fyysinen kunto, ylipaino ja lihavuus

Ylipainoisten osuudet vaihtelevat

2023: 8. ja 9. luokan oppilaat 17,1 % (laskussa)

2021: ammatilliset oppilaitokset 27,9 %
lukiot 17,2 % (kasvussa)

Keskimertainen tai huono koettu terveys

2023: 8.-9. lk. 27,2 %,

2021: ammatilliset oppilaitokset 28,5 %
lukiot 25,5 %

LAPSET JA NUORET

Päihteet

Huolta herättävä päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö tai rahapelaaminen

2021: ammatilliset oppilaitokset 19,8 %
lukiot 6,7 %.

Laittomia huumeita kokeilleet

2021: ammatilliset oppilaitokset 20,2 %
lukiot 11,6 %



Elämänlaatu: Terveys ja toimintakyky

TYÖIKÄISET

Ylipaino ja lihavuus, alkoholin liikakulutus

Lihavuus (BMI \geq 30)

2022: 22,4 %

2020: 24,1 %

2018: 21,6 %

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus

2022: 36,6 %

Alkoholin liikakulutus

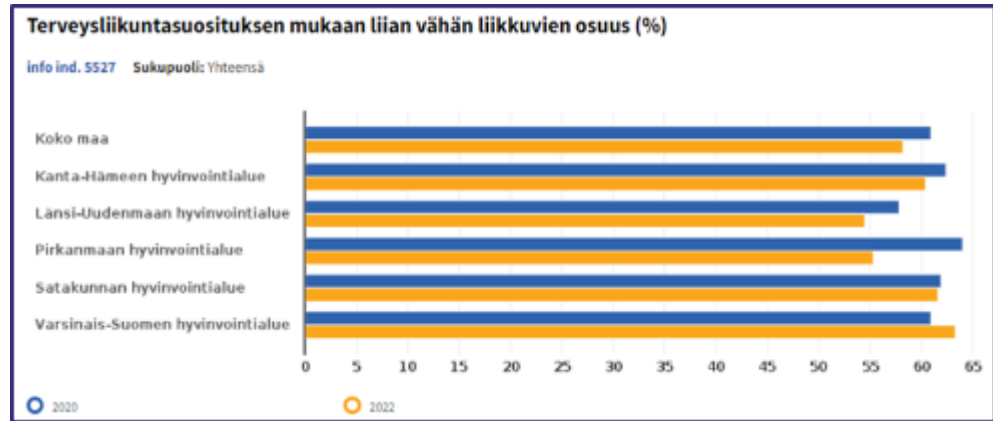
2022: 27,9 %

2021: 31,9 %

Päivittäinen tupakoivien osuus

2022: 12 %

Terveysliikuntasuositukset



Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus on kasvanut Varsinais-Suomen hyvinvointialueella.

Elämänlaatu: Terveys ja toimintakyky

IKÄÄNTYNEET

Elämänlaatu, yli 75 vuotta täyttäneet

Vapaa-ajan liikunta

yli 60 % harrastaa vapaa-ajan liikuntaa

Alkoholin liikakulutus

2022: 22,0 % (osuus on laskenut)

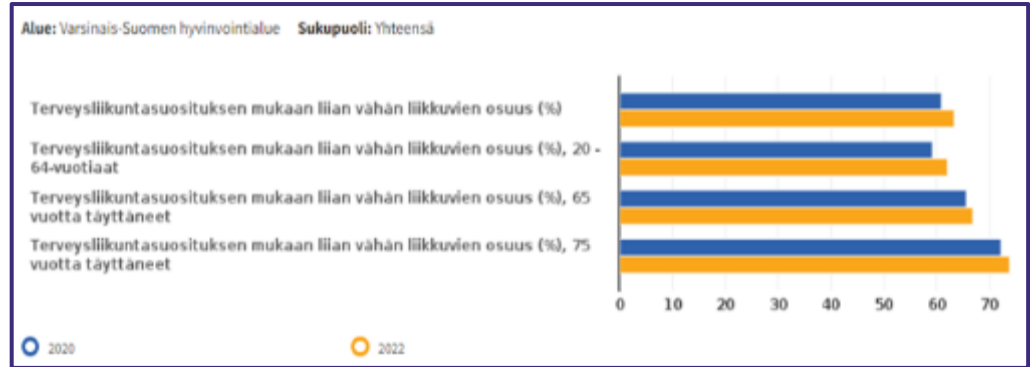
2021: 23,3 %

Päivittäinen tupakointi

2022: 3,6 % (osuus on kasvanut)

2021: 1,6 %

Terveysliikuntasuosituks



Terveysliikuntasuosituksen mukaan Varsinais-Suomessa liian vähän liikkuvien osuus on kasvanut kaikissa ikäryhmissä.

Elinympäristö

Elinympäristössä kuvataan saavutettavuutta, esteettömyyttä, liikkumista ja kestävää kehitystä.

Saavutettavuudella viitataan usein muuhun kuin fyysiseen ympäristöön. Esimerkiksi palvelut, viestintä ja verkkosivut pitää toteuttaa niin, että ne soveltuvat kaikille.

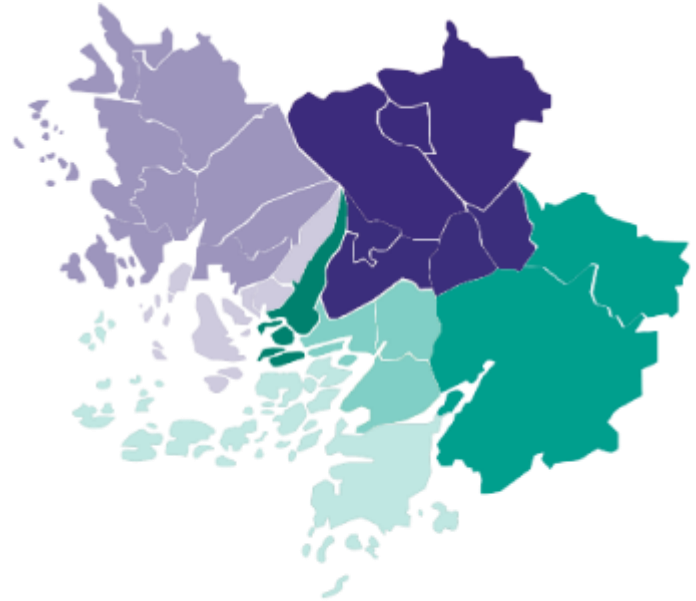
Saavutettavuutta on myös ihmisten moninaisuuden huomioon ottava ilmapiiri ja asenteet. Esteettömyyttä ja saavutettavuutta käytetään usein sanaparina.

Digitaalinen syrjäytyminen Varsinais-Suomessa

Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä 79,5 %.

Toimivat liikkumismahdollisuudet ja liikenneyhteydet vaikuttavat palvelujen saavutettavuuteen ja syrjäytymisen ehkäisyyn.

Kestävä kehitys tarkoittaa kehitystä, joka turvaa nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet.

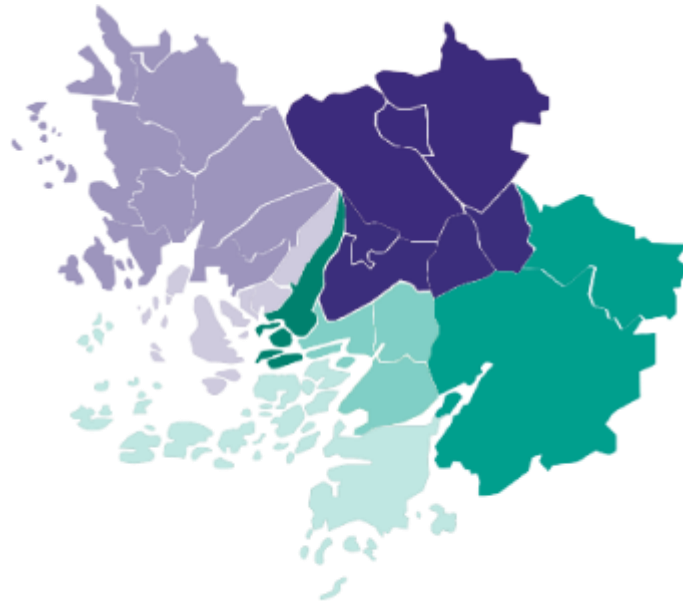


Elinympäristö muodostuu ihmisten asuinympäristöstä sekä toiminta- ja vapaa-ajan ympäristöstä. Hyvä elinympäristö on ekologisesti kestävä.

Arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

Arjen ja lähisuhteiden turvallisuus ulottuu lähes kaikille elämän osa-alueille ja se koetaan eri tavalla eri elämän vaiheissa. Turvallisuudentunteeseen vaikuttavat muun muassa ikä, terveydentila, asuinalue, perhesuhteet, taloudellinen tilanne ja liikkumisen turvallisuus.

Arjen ja lähisuhteiden turvallisuudessa kuvataan turvallisuutta lähisuhteissa, turvallista asuinympäristöä ja turvallisuutta kotona ja vapaa-ajalla.



Tilastojen valossa Suomi on maailman turvallisimman maa. Monet ympäristön ja oman elämän tekijät voivat kuitenkin horjuttaa turvallisuuden tunnetta.

Arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

Lähisuhteiden tulisi olla turvallisia

Turvallisuus on jokaisen ihmisen perusoikeus ja hyvinvoinnin perusta. Omassa kodissamme haluamme ilmaista itseämme vapaasti, tulla kuulluksi ja tuntea sen turvapaikaksemme.

Haluamme olla tasavertaisia ja rakastettuja omassa parisuhteessamme ja perheessämme. Pelko, ahdistus, kipu ja väkivalta eivät kuulu turvallisiin lähisuhteisiin.

Turvallinen asuinympäristö

Turvallinen asuinympäristö on osa turvallista arkeamme. Turvallinen asuinympäristö koostuu

- terveysturvallisista ja esteettömistä asuinrakennuksista,
- esteettömästä kaupunkitilasta sekä
- riittävästä valaistuksesta tai esimerkiksi hyvin toteutetusta liukkauden torjunnasta.

Turvallisuus kotona ja vapaa-ajalla

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmia voidaan kiireettömyydellä, huolellisuudella ja ottamalla turvallisuuskäsitteitä huomioon vapaa-ajan toiminnassa. Kotien turvallisuutta voidaan parantaa mm. riittäväällä valaistuksella, kaatumisen ja liukastumisen estävillä toimilla, palovaroittimilla, vapailla kulkureiteillä, alkusammutusvälineillä ja pitämällä vaaralliset aineet poissa lasten ja lemmikkien ulottumattomissa.

Suurin osa koti- ja vapaa-ajan tapaturmista on kaatumisia tai matalalta putoamisia. Kaatumisia sattuu kaiken ikäisille, mutta kaatumisen riski sekä seurauksien vakavuus kasvavat iän mukana.



Arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

LAPSET JA NUORET

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa

4. ja 5. luokan oppilaista

2023: 8,4 %, koko maa 8,6 %

2021: 8,5 %

8. ja 9. luokan oppilaista

2023: 8,4 %, koko maa 7,9 %

2021: 5,9 %

ammattillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

2023: 5,3 %, koko maa 4,0 %

2021: 3,4 %

lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

2023: 2,0 %, koko maa 1,7 %

2021: 0,7 %

TYÖIKÄISET

Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteena 2020

20–54 v. 14,9 %

55–74 v. 4,6 %

IKÄIHMISET

Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

2022: 0,6 %

koko maa 0,7 %



3. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet ja tiedolla johtaminen

Varsinais-Suomen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet 2023-2025:

- mielen hyvinvointi
- osallisuus,
- fyysinen kunto,
- terveelliset elintavat sekä
- arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

Suuntaamalla resursseja ja toteuttamalla toimenpiteitä yhdessä valittuihin painopisteisiin voimme saada aikaan muutoksia asukkaiden hyvinvoinnissa, terveydessä ja arjen turvallisuudessa (vaikuttavuus).

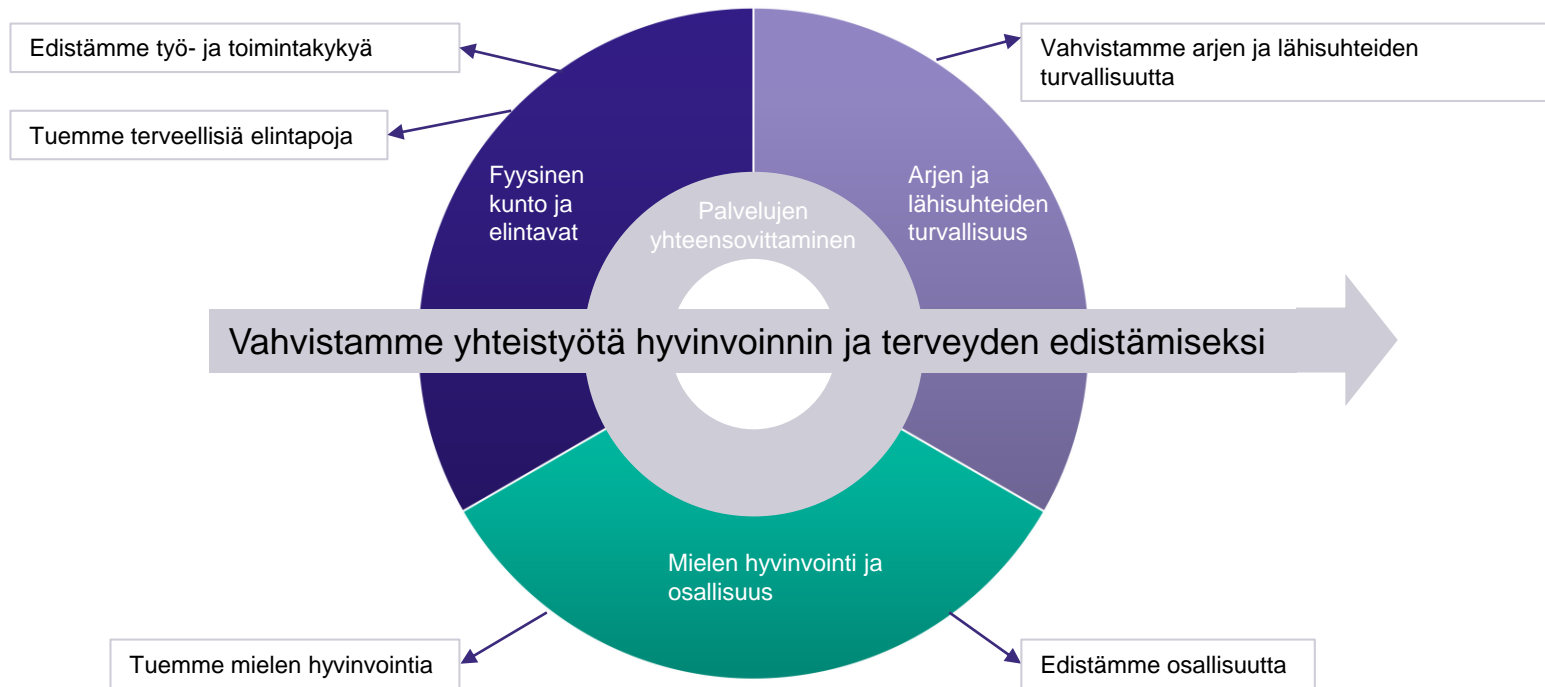
Alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa tavoitteet ja toimenpiteet kohdennetaan kaikille ikäryhmille ja erityisesti työikäisille. Lasten ja nuorten sekä ikääntyneen väestön hyte-tavoitteet ja toimenpiteet kuvataan tarkemmin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa sekä

suunnitelmassa ikääntyneen väestön tukemiseksi.

Vaikuttavuutta arvioidaan suunnitelmallisesti, jotta voimavaroja ja toimenpiteitä voidaan tarvittaessa suunnata uudelleen haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi.



Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ja tavoitteet



Tavoite 1:

Tuemme mielen hyvinvointia ja edistämme osallisuutta

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuu, resurssi	Mittari, seuranta
Asukkaiden osallisuuden kokeminen lisääntyä ja osallisuus huomioidaan kaikessa palvelujen ja toiminnan suunnittelussa sekä toteutuksessa.	<ol style="list-style-type: none">1. Valmistellaan Varhan osallisuussuunnitelma, joka sisältää laaja-alaisesti tavoitteet sekä keinot ja toimenpiteet asukas- ja asiakasosallisuuden lisäämiselle	<ul style="list-style-type: none">• Valmisteluvastuu: Varhan hyte-yksikkö	Osallisuussuunnitelman toimeenpano Asiakaspalaute
Muodostetaan rakenteet ja toimenpidesuunnitelma väkivallan ehkäisyyn, ehkäisevään päihdetyöhön ja mielenhyvinvoinnin edistämiseen Varhan ja kuntien yhteistyönä.	<ol style="list-style-type: none">1. Muodostetaan väkivallan ehkäisyyn, ehkäisevään päihdetyöhön ja mielenhyvinvoinnin edistämisen rakenteet. Rakenteissa sovitetaan yhteen kehittämistyötä useiden toimijoiden kanssa.2. Tuotetaan eri osa-alueiden tilannekuva, seurataan ja viestitään suunnitelmallisesti.3. Luodaan kehittämistoimenpiteet eri osa-alueille.4. Lisätään henkilöstön osaamista ja tuetaan toimintamallien käyttöönottoa.	<ul style="list-style-type: none">• Valmisteluvastuu: Varhan hyte-yksikkö	Yhteistyörakenteet valmiit ja toiminnassa Tilannekuva laadittu Toimenpidesuunnitelmat laadittu

Tavoite 2:

Edistämme fyysistä kuntoa ja tuemme terveellisten elintapojen käyttöönottoa

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuu, resurssi	Mittari, seuranta
Edistämme työikäisten työ- ja toimintakykyä ehkäisemällä ylipainoa ja terveyshaittojen syntymistä sekä kasvamista.	1. Muodostetaan ja käyttöönotetaan Varhan kattava elintapaohjauksen toimintamalli, joka sisältää ravitsemus- ja liikuntaneuvonnan, unettomuuden hoidon, kulttuurihyvinvoinnin sekä päihteiden käytön ehkäisyn.	<ul style="list-style-type: none">Valmisteluvastuu: Varhan hyte-yksikkö ja hankkeet (RRP eli Suomen kestävän kasvun ohjelma ja Tulsote eli Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus ohjelma -hankkeet)Varhan elintapaohjauksen kehittämisverkosto	Elintapaohjauksen toimintamalli käytössä Ylipainoisten osuus väestöstä Terveytensä kannalta riittävästi liikkuvien osuus väestöstä

Tavoite 3:

Vahvistaa arjen ja lähisuhteiden turvallisuutta

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuu, resurssi	Mittari, seuranta
Edistetään erityisryhmät huomioivaa saavutettavuutta ja esteettömyyttä	<ol style="list-style-type: none">1. Lisätään viestinnän saavutettavuutta ja kehitetään digiosaamista2. Fyysisessä ympäristössä huomioidaan esteettömät tilat ja palvelut	<ul style="list-style-type: none">• Varha, kunnat ja järjestöt kukin siltä osin kuin toimenpiteet kytkeytyvät toimijoiden omiin tehtäviin	Monikanavaista viestintää lisätty
Yksinäisyyden kokeminen vähentyy turvallisten verkostojen kautta	<ol style="list-style-type: none">1. Painotetaan hyvinvoinnin lisäämistä ja yhteisöllisyyttä tarjoavaa yhdistystoimintaa	<ul style="list-style-type: none">• Varha, kunnat ja järjestöt kukin siltä osin kuin toimenpiteet kytkeytyvät toimijoiden omiin tehtäviin	Kohdennettuja järjestöavustuksia myönnetty

Tavoite 4: Vahvistamme yhteistyötä

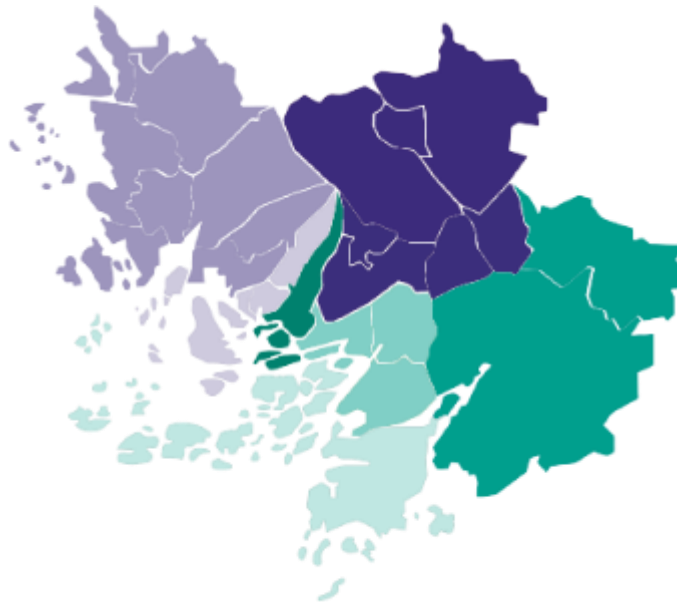
Tavoite	Toimenpiteet	Vastuu, resurssi	Mittari, seuranta
Vahvistamme eri toimijoiden yhteistyötä asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi eri kieli- ja kulttuuritaustat huomioiden.	<ol style="list-style-type: none">Otamme käyttöön vaikuttavia toimintamalleja (esim. Arkeen voimaa, Voimaa vanhuuteen)Muodostamme tarvittavia asiantuntijoiden yhteistyön rakenteita hyvinvoinnin edistämiseksi	<ul style="list-style-type: none">Valmisteluvastuu: hyte-yksikkö	Vaikuttavia toimintamalleja käytössä
Edistämme ikääntyneen väestön hyvinvointia ja toimintakykyä yhdessä.	<ol style="list-style-type: none">Alueellinen hyvinvointisuunnitelma sisältää suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi	<ul style="list-style-type: none">Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi	Mittarit ja seuranta suunnitelmassa ikääntyneen väestön tukemiseksi
Edistämme lasten ja nuorten hyvää arkea yhdessä.	<ol style="list-style-type: none">Alueellinen hyvinvointisuunnitelma sisältää lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman	<ul style="list-style-type: none">Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	Mittarit ja seuranta lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa

Tiedolla johtaminen

Vaikuttavat toimintamallit

Vaikuttavilla, kohdennetuilla ja ennalta ehkäisevillä toimintamalleilla voidaan kaventaa hyvinvointieroja ja vähentää syrjäytymistä ja eriarvoistumista ja vaikuttaa palvelujen kustannuksiin palvelutarpeen vähenemisen myötä.

Varhassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittämistyötä ohjaa tietopohjaisuus sekä vaikuttavuus. Toisin sanoen kehittämisen painopisteet valitaan mm. hyvinvointikertomuksen laaja-alaisen analyysin pohjalta. Toimintamallit, joita valmistellaan käyttöönotettaviksi ovat mahdollisimman pitkälle näyttöön perustuvia ja vaikuttavaksi todettuja (esim. Arkeen voimaa tai Voimaa vanhuuteen). Mikäli vaikuttaviksi todettuja toimintamalleja ei vielä ole, käynnistetään tarvittava kehittämistyö, johon kytketään vaikuttavuuden arviointi.



Varhan Hyte-työ pohjautuu tietojohdamiseen ja vaikuttaviin toimintamalleihin

4. Suunnitelman hyväksyminen ja seuranta

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma vuosille 2023 – 2025 esitetään hyväksyttäväksi aluevaltuustossa.

Samaan aikaan ovat hyväksyttävänä hyvinvointisuunnitelmaan linkittyvät Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi.

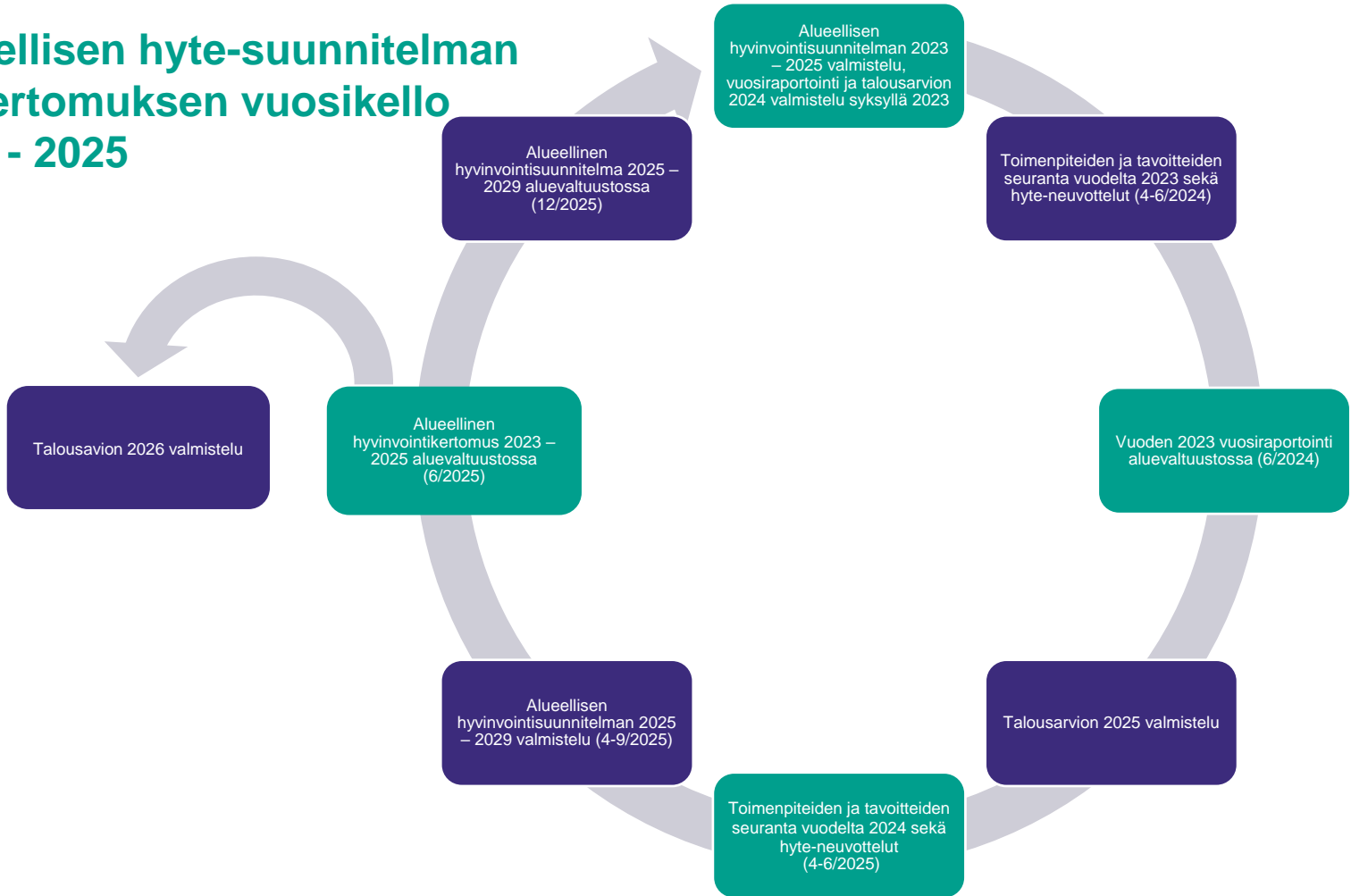
Asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä aluevaltuustolle. Vuonna 2025 hyvinvoinnin ja terveyden tilasta raportoidaan alueellisessa hyvinvointikertomuksessa 2023 – 2025.

Vuosien 2025 – 2029 alueellinen hyvinvointisuunnitelma valmistellaan hyvinvointikertomuksen 2023 - 2025 pohjalta.

Seuraavalla dialla oleva vuosikello kuvaa alueellisen hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen valmistelua, painopisteiden ja tavoitteiden seuranta sekä vuosittaista raportointia. Talousarvion valmistelussa huomioidaan vuosittain hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet. Lisäksi hyvinvointisuunnitelmaa käsitellään vuosittain hyte-neuvotteluissa.



Alueellisen hyte-suunnitelman ja -kertomuksen vuosikello 2023 - 2025



6. Käsitteet

Gini-kerroin: Gini-kerroin on yksi yleisimmin käytetyistä tuloerojen mittareista. Gini-kertoimessa tuloerojen taso on kiteytetty yhteen lukuarvoon, mikä voi vaihdella nollan ja yhden välillä. Arvot esitetään usein myös sadalla kerrottuna, jolloin kertoimen maksimiarvo on 100. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on.

EVA: On päätösten vaikutusten ennakoarviointia. EVA on tapa arvioida etukäteen, miten valmistelussa oleva päätös vaikuttaisi erilaisten ihmisryhmien elämään.

Hyte: Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen.

Hyte-painopistealueet: hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopistealueet vuosille 2020-2025.

Koulutustasomittain: Indikaattori ilmaisee väestön koulutustason, joka on mitattu laskemalla perusasteen jälkeen suoritettujen korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti.

TEAviisari: TEAviisari on kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämiseksi kuvaava verkkopalvelu.

THL: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Väestöllinen huoltosuhte: Väestöllinen (tai demografinen) huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15 - 64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

Yleinen pienituloisuusaste: Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Pienituloisuuden rajana käytetään 60 % suomalaisten kotitalouksien käytettävissä olevan ekvivalentin rahatulon mediaanista kunakin vuonna.



Kiitos!



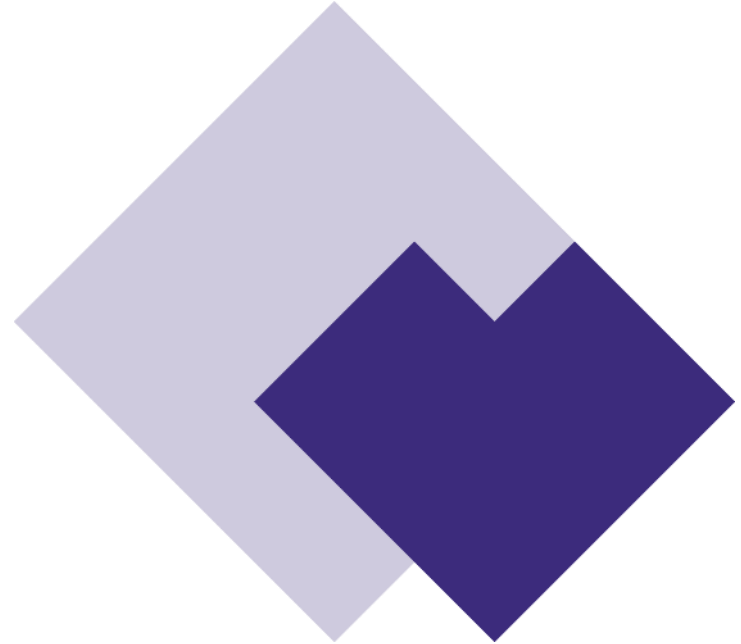
Lapset saavat apua ja tukea varhain ja läheltä

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
vuosille 2023-2025

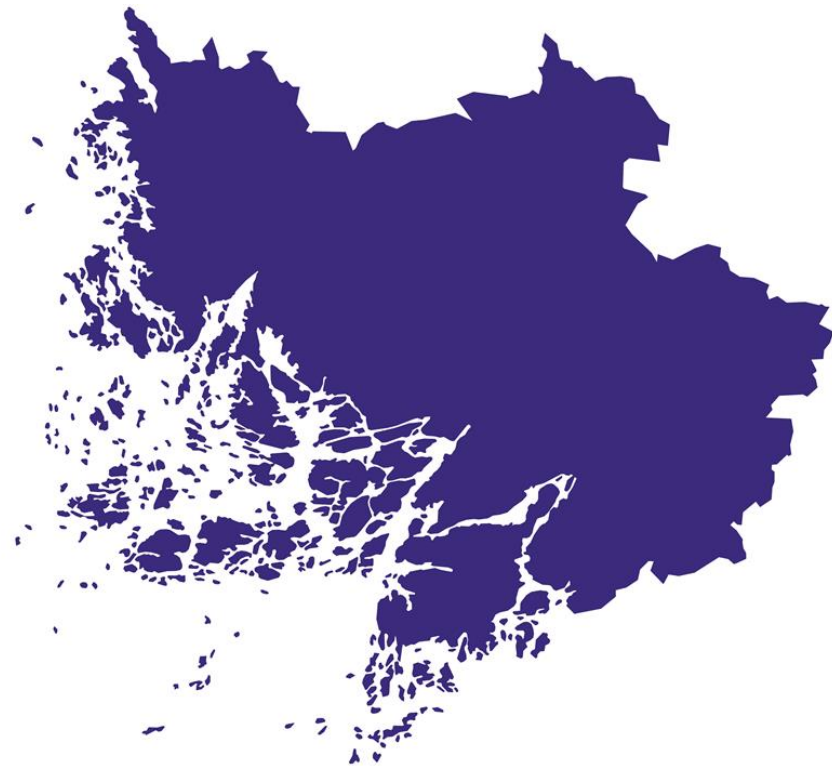


Sisältö

1. Lasten hyvinvointisuunnitelma osana laajempaa kokonaisuutta
2. Miten lapset ja nuoret voivat Varsinais-Suomessa? Millaista apua ja tukea he kaipaavat?
 - Elinolot
 - Elämänlaatu
 - Elintavat
 - Elinympäristö
 - Palvelutarve
3. Miten lasten, nuorten ja perheiden tuki on järjestetty alueella? Miten turvataan apu varhain ja läheltä?
 - Perhekeskuksen ja lastensuojelun resurssit
 - Suunnitelma palvelujen järjestämisestä
 - Yhteistyö kuntien, järjestöjen ja alueen toimijoiden kanssa
4. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tavoitteet ja toimenpiteet
5. Suunnitelman toteutus ja seuranta
6. Lähteitä ja käsitteitä



1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma osana laajempaa kokonaisuutta



Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Lapset ja nuoret Varsinais-Suomessa voivat pääosin hyvin. Eivät kuitenkaan kaikki. Osalla lapsista on enemmän hyvinvointia vaarantavia tekijöitä.



Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten hyvinvointityötä Varsinais-Suomessa.



Hyvinvointisuunnitelma on linjassa palvelustrategian kanssa ja ohjaa talousarviota.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma osana Varhan hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa

- Vaikka suurin osa suomalaisista voi hyvin, hyvinvointi- ja terveyserot ovat merkittäviä. Usein huono-osaisuus siirtyy paitsi elämänvaiheesta toiseen myös sukupolvelta toiselle. Lasten hyvinvointi on riippuvainen huolta pitävien aikuisten, ympäristön ja alueen hyvinvoinnista.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa Varsinais-Suomen hyvinvointisuunnitelmaa. Varhan hyvinvointisuunnitelma toimii alueellisia suunnitelmia yhteen sovittavana asiakirjana. Samanaikaisesti alueellisen hyvinvointisuunnitelman kanssa on laadittu ehkäisevän työn toimintasuunnitelma ja suunnitelma ikääntyvän väestön tukemiseksi.



Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Lsl §12

Hyvinvointialueen on laadittava lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi hyvinvointialueen toimintaa koskeva alueellinen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelma on otettava huomioon hyvinvointialueesta annetun lain [\(611/2021\) 115 §:n](#) mukaista talousarviota ja suunnitelmaa sekä mainitun lain 41 §:n mukaista palvelustrategiaa laadittaessa.

Alueellisen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

1. lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta alueella;
2. lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista alueella;
3. lastensuojelun tarpeesta alueella;
4. lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
5. tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
6. yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisien sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
7. suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Yhteistyövelvoite suunnitelman laadinnassa (LsL § 12)

Kunnan ja hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä suunnitelmien laadinnassa.

Varhan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laaditaan yhteistyössä alueen kuntien kanssa

- Varhan alueen kuntien on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Tavoitteena on luoda yhteinen tilannekuva ja suunnitelma lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukemiselle.
- Lisäksi hyvinvointialueella tulee olla valtuustokausittainen alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi (OhL 13a§), joka liitetään alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.
- Samoin hyvinvointialueella laaditaan alueellinen neuvolasuunnitelma, joka liitetään osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.



Varhan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa kansallisen lapsistrategian ja kansallisen lastensuojelun vision toimeenpanoa alueella.

Kansallinen lapsistrategia perustuu kolmeen pääajatuksen:

[Lapsistrategia - Sosiaali- ja terveysministeriö \(stm.fi\)](https://stm.fi)

1. Strategialla luodaan aidosti lapsi- ja perhemyönteinen, lapsen oikeuksia kunnioittava Suomi.
2. Lapsen oikeudet ja asema vakiinnutetaan niin, että lapset huomioidaan johdonmukaisesti kaikessa poliittisessa ja tosiasiallisessa toiminnassa muiden yhteiskunnan jäsenten rinnalla ja että lapset saavat tietoa heille kuuluvista oikeuksista.
3. Haavoittuvassa asemassa olevien lasten asema turvataan ja heidän tarpeensa tunnustetaan paremmin.

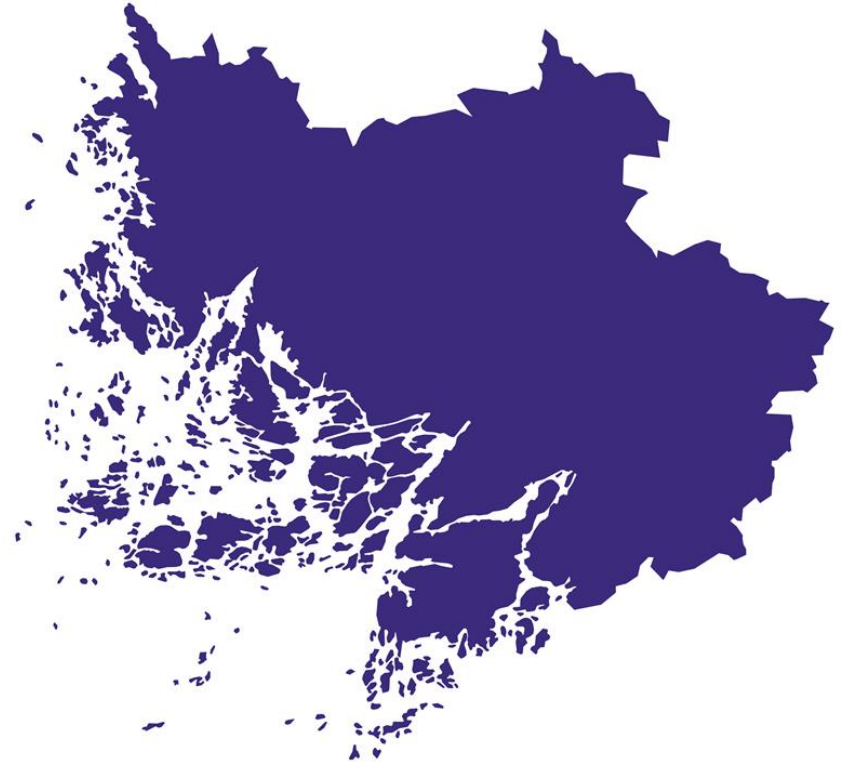
”Lapsi ja hänen läheisensä voivat luottaa lastensuojeluun ja sen vaikuttavuuteen” (Lastensuojelun visio 2023,STM)

Strategiset painopisteet vision saavuttamiseksi ovat:

1. Jokainen lapsi, hänen vanhempansa ja muut läheiset kohdataan ainutkertaisina, ja he kokevat olevansa aidosti osallisia ja tulevansa kuulluiksi ja kunnioitetuiksi.
2. Palvelujärjestelmä toimii kokonaisuutena ja pystyy vastaamaan lapsen ja hänen läheistensä tarpeisiin oikea-aikaisesti.
3. Lastensuojelu toteuttaa lapsen oikeuksia, sen menettelyt ovat läpinäkyviä ja ymmärrettäviä ja oikeusturva toteutuu.
4. Lastensuojelussa on riittävästi osaavia ja hyvinvoivia työntekijöitä, jotka voivat tehdä työtään asiakkaiden oikeuksia kunnioittavalla ja eettisesti kestäväällä tavalla.
5. Lastensuojelua ohjataan ja valvotaan tehokkaasti, ja tähän on riittävä tietopohja ja resursointi.

2. Miten lapset ja nuoret voivat Varsinais-Suomessa? Millaista apua ja tukea he kaipaavat?

Elinolot
Elämänlaatu
Elintavat
Elinympäristö
Palvelutarve



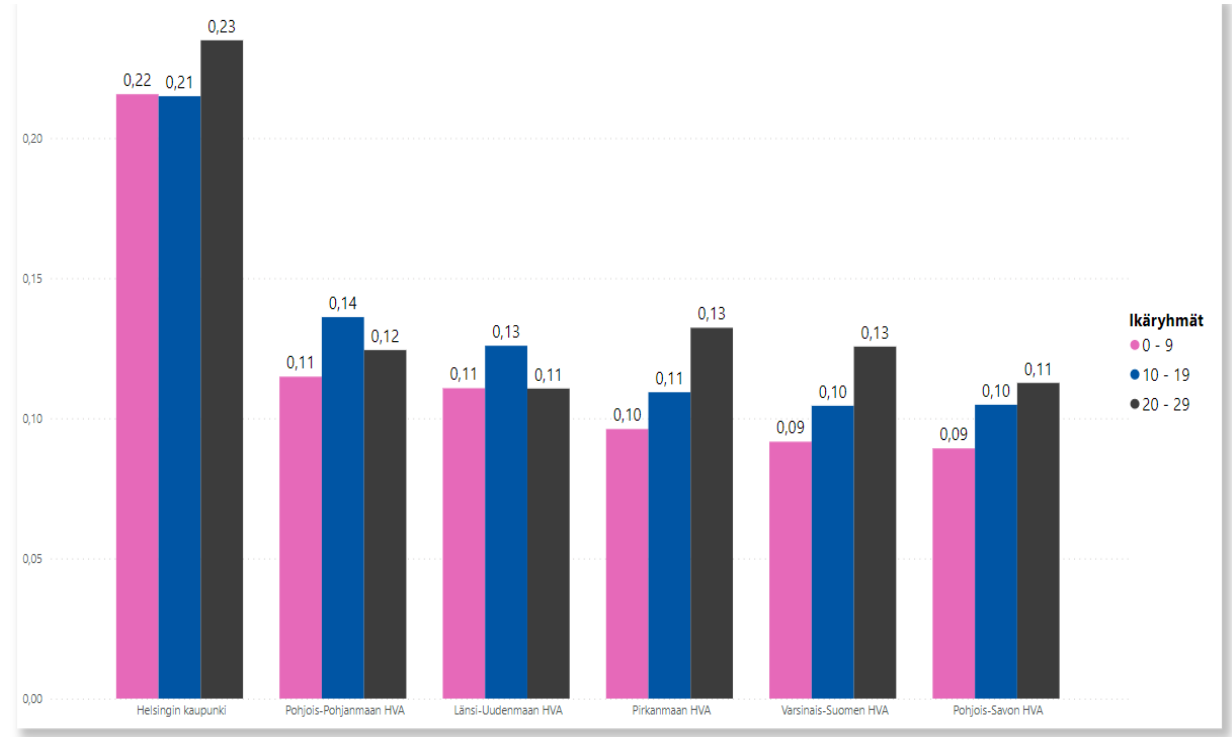
Toimintaympäristö, lapset

Varsinais-Suomen
asukasluku (2022)

485 567, josta:

- 0-9 -vuotiaita
n. 43 600
- 10-19 -vuotiaita
n. 50 900
- 20-29-vuotiaita
n. 54 900

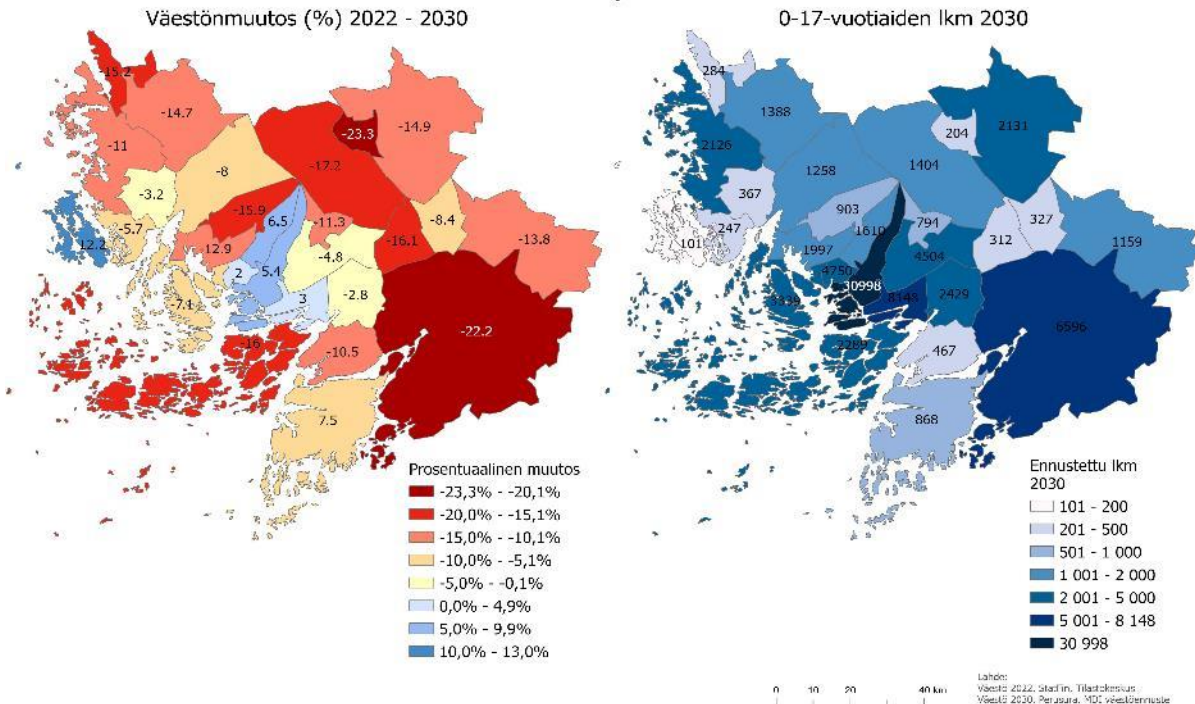
Varsinais-Suomessa
nuorten aikuisten osuus on
iso, tämä näkyy erityisesti
Turun seudulla.



Väestöennuste: 0-17-vuotiaiden osuus väestöstä

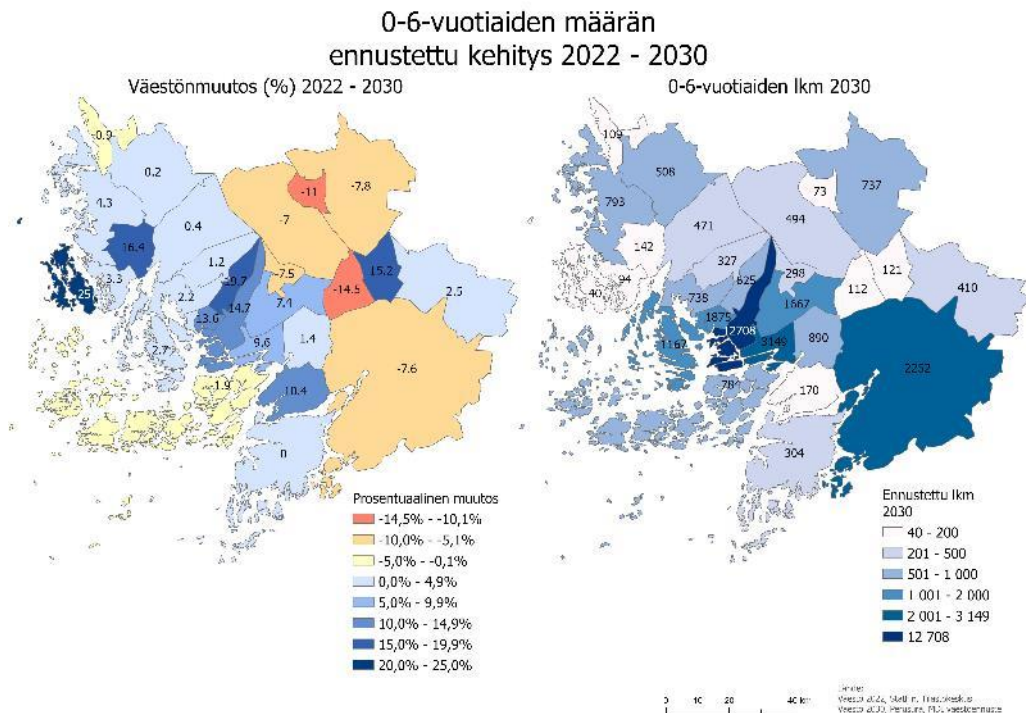
0-17-vuotiaiden määrän
ennustettu kehitys 2022 - 2030

Väestöennusteen
mukaan
lapsiväestön osuus
vähenee ja
lapsiperheet
keskittyvät
kasvukeskuksiin.



Väestöennuste: pienten lasten osuus väestöstä

Tuki lapsen elämän ensi vaiheissa kantaa parhaassa tapauksessa läpi koko elämän. Tuen tulee alkaa tarvittaessa jo raskausaikana.



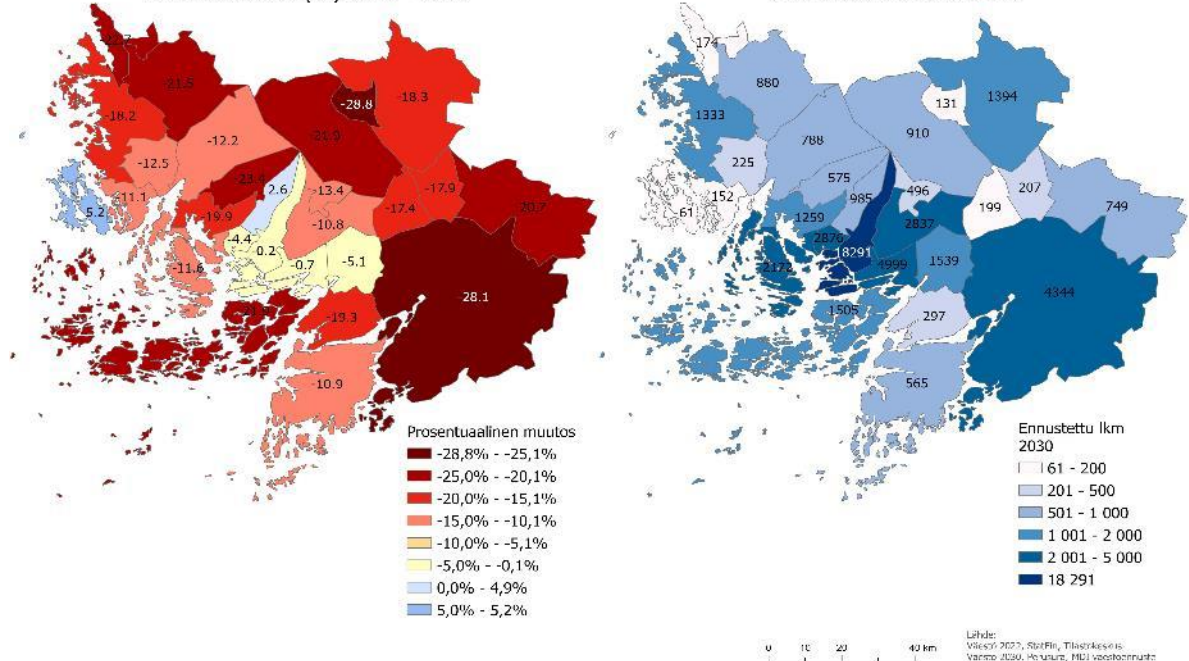
Väestöennuste: kouluikäisten lasten osuus väestöstä

7-17-vuotiaiden määrän
ennustettu kehitys 2022 - 2030

Väestönmuutos (%) 2022 - 2030

7-17-vuotiaiden lkm 2030

Kouluiässä lasten
ja nuorten
hyvinvointi- ja
terveyserot
korostuvat.

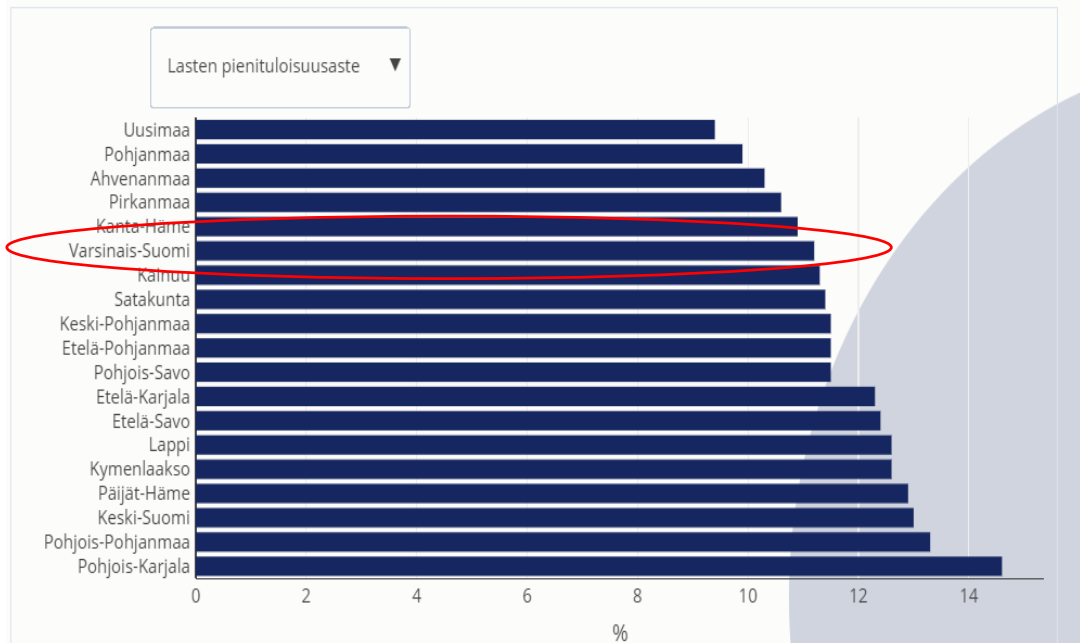


Lapsiperheiden elinolot ja elintaso heijastuvat lapsen kasvuun ja kehitykseen

Perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa lasten hyvinvointiin arjessa sekä pitkälle elämäntilanteeseen.

Lapsuudessa koettu köyhyys yhdistyy myöhempään työttömyyteen, mielenterveysongelmiin, heikkoon koulumenestykseen sekä ylivelkaantumiseen.

Erityisesti vauvaiässä koettu lapsiperheköyhyys yhdistyy huono-osaisuuteen aikuisuudessa.

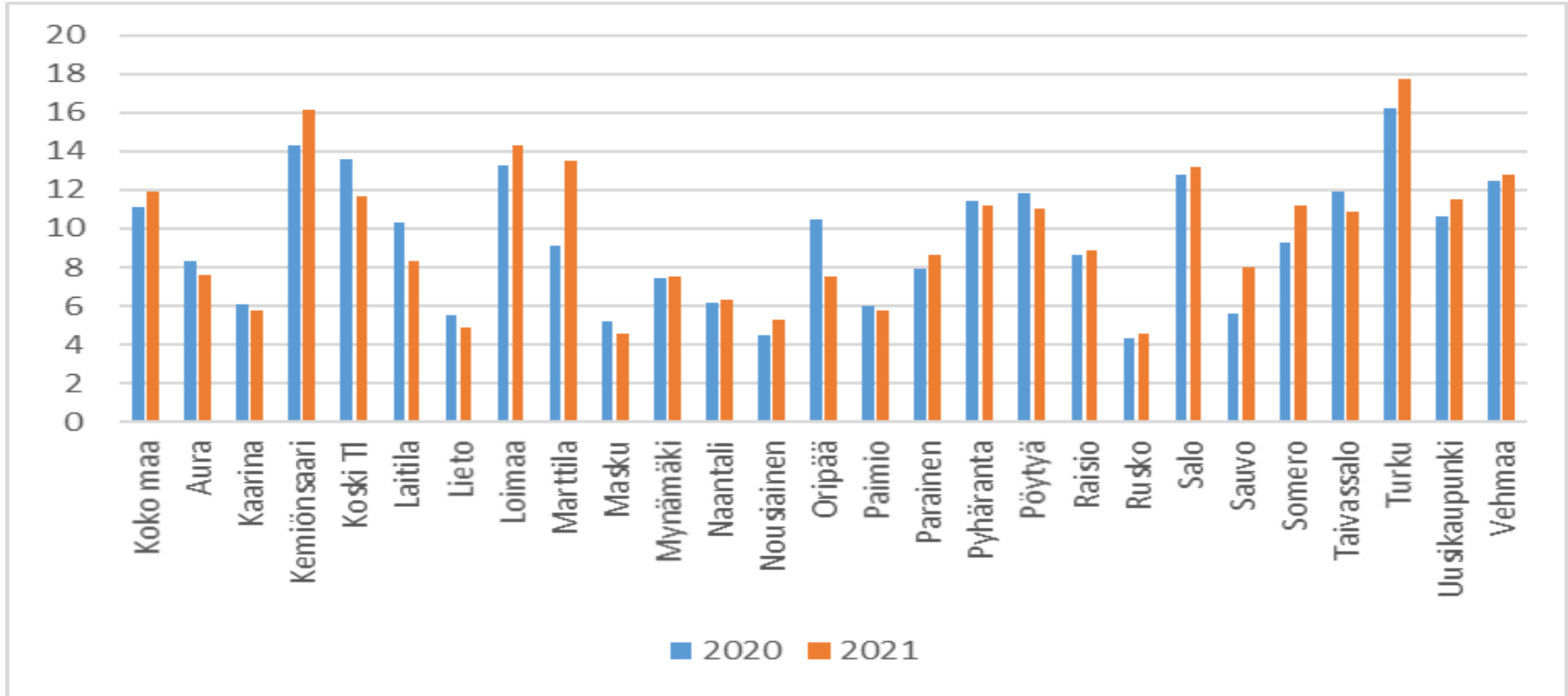


Lapsiperheköyhyyden mittareiden – pienituloisuuden, toimeentulotuen käytön ja koetun taloudellisen tilanteen – maantieteellinen jakautuminen. Lähde Tilastokeskus, THL.

Vuonna 2021 noin 121 800 lasta eli pienituloisessa perheessä. Tämä vastaa 12 prosenttia kaikista Suomessa asuvista lapsista. Pienituloiseksi lasketaan, kun lapsi asuu kotitaloudessa, jonka tulot ovat alle 60 prosenttia maan keskimmaisista tuloista.

Varsinais-Suomen lapsista 11,2 prosenttia eli pienituloisessa perheessä vuonna 2021. (Tilastokeskus 2021)

Lasten pienituloisuusaste vaihtelee Varsinais-Suomen kunnissa (Sotkanet)

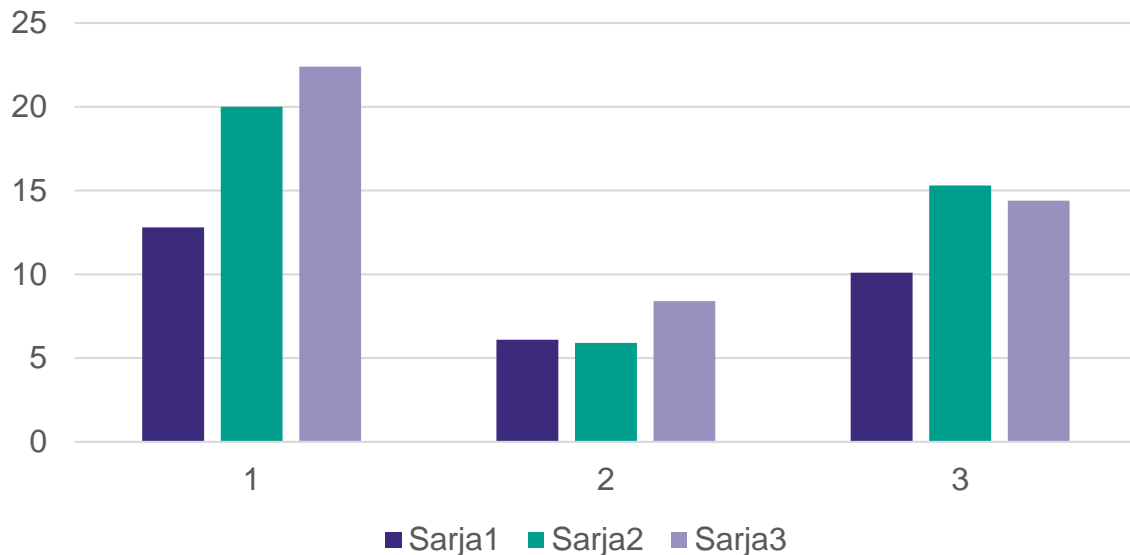


Elämänlaatu

8.-9. luokkalaisten oman kokemuksen mukaan sekä ahdistus, kiusaaminen, että yksinäisyys on lisääntynyt Varsinais-Suomessa.

Ahdistuneisuus, koettu yksinäisyys ja/ tai koulukiusaaminen voivat heijastua mm. lisääntyneinä koulupoissaoloina.

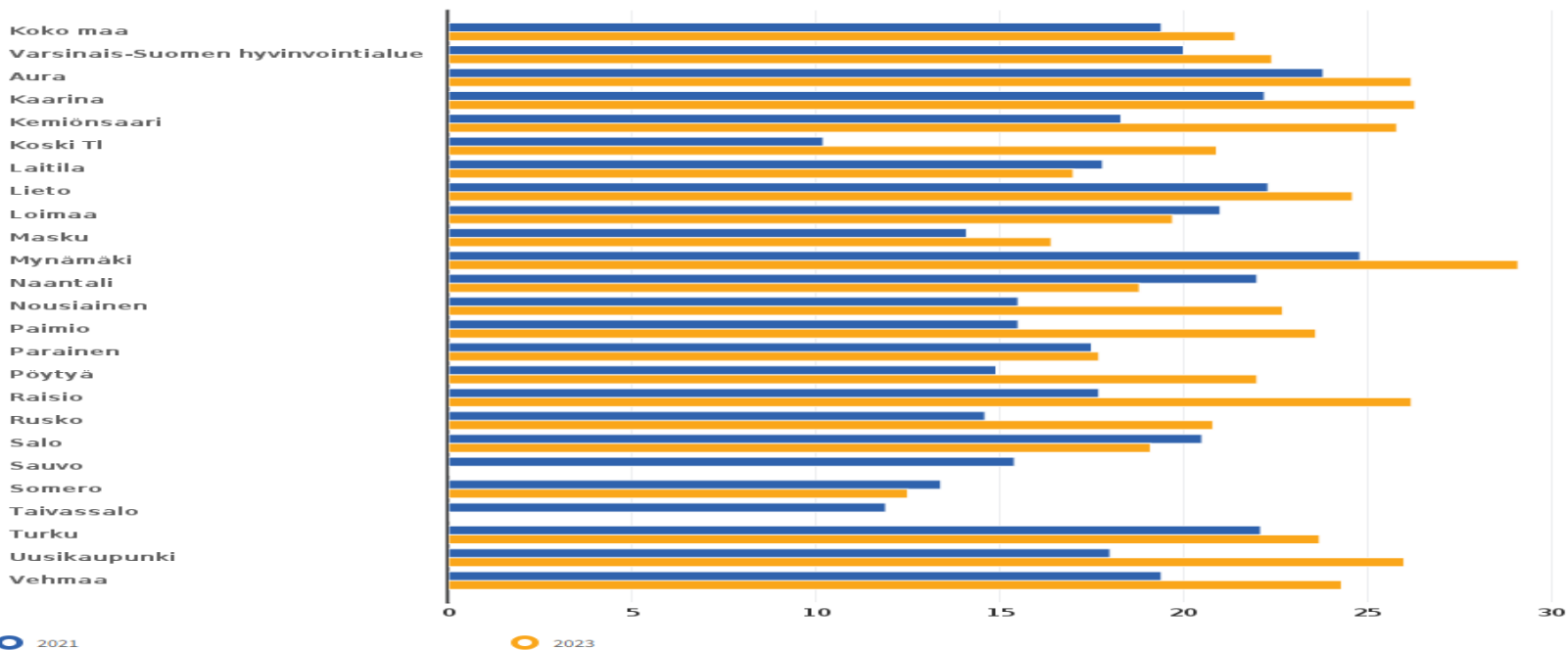
Kouluterveyskysely 2019-2023



Kouluterveys-kyselyssä tulee esiin erot Varhan sisällä

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

info ind. 328 Sukupuoli: Yhteensä



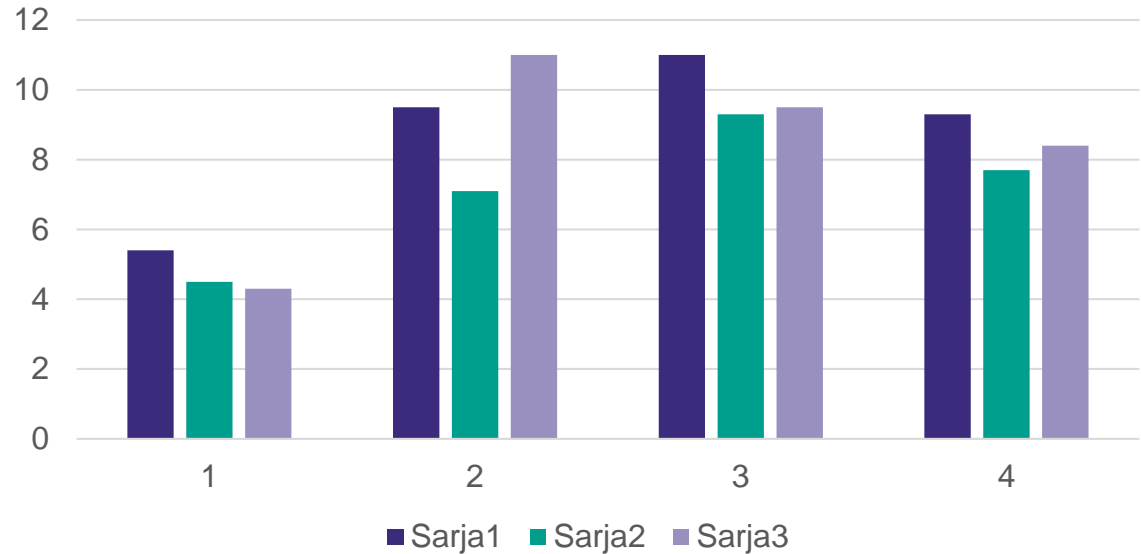
2021

2023

Elintavat

Kouluterveys-kyselyn mukaan Varsinais-Suomalaisten nuorten päivittäinen tupakointi on vähentynyt, mutta erityisesti sähkötupakan käyttö on lisääntynyt.

Kouluterveyskysely 2019-2023

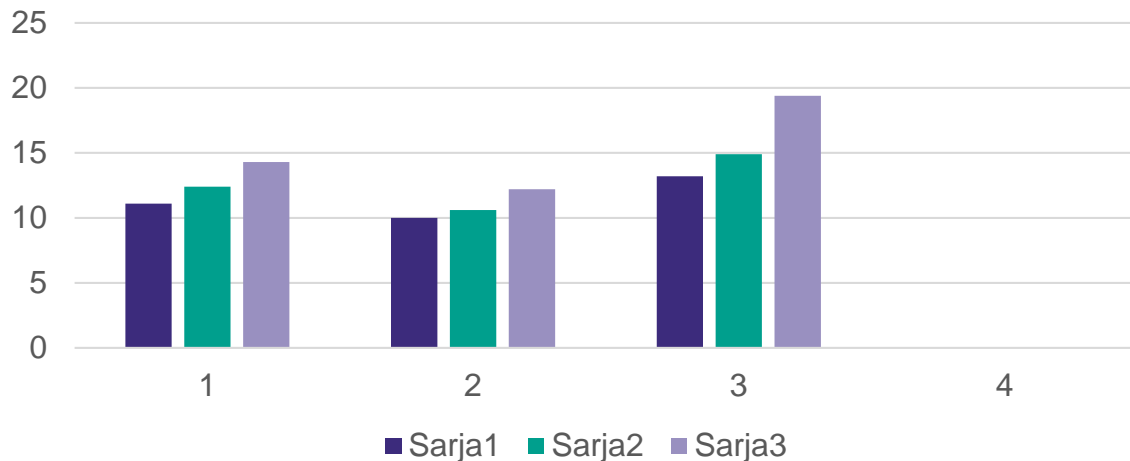


Elinympäristön turvallisuus

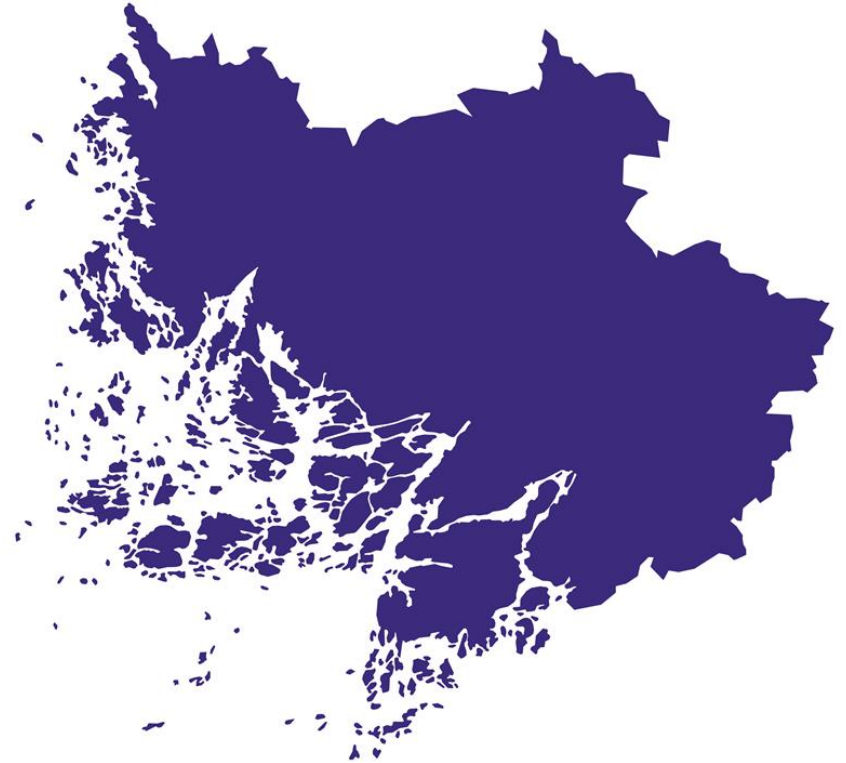
Lasten ja nuorten turvattomuuden taustalla saattaa olla väkivaltaa tai sen uhkaa. Turvattomuus saattaa heijastua mm. rikoksilla oireiluna.

Varsinais-Suomessa 4.-5. luokkalaisista 15,7% on kokenut vuoden aikana fyysistä väkivaltaa vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten taholta. Ammattikoululaisista 13% on kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana. (Kouluterveyskysely 2023)

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä
(Sotkanet id:3893)



**Palvelutarve:
Lasten suojelun tarve
varhaisesta tuesta vaativiin
palveluihin**



THL 2023: Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvussa valtakunnallisesti

Eniten lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut 13–15-vuotiaiden ikäryhmässä.

Teini-ikäisistä 14 prosentista tehtiin vuoden aikana lastensuojeluilmoitus.

Ilmoitusten kasvu kertoo myös siitä, että lastensuojelu on tullut tutuksi ja ammattilaiset tuntevat velvollisuutensa tehdä lastensuojeluilmoituksia.

Toisaalta voidaan kysyä, mitä vielä esimerkiksi koulussa voidaan tehdä lapsen ja vanhempien tueksi?

Yhä useammasta lapsesta tehdään lastensuojeluilmoitus



Muutos vuodesta 2021

Lukumäärät vuonna 2022

Kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset	▲ +3 %	4 498 lasta
Huostassa olleet lapset	◆ -1 %	11 477 lasta
Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret	◆ 0 %	17 885 lasta
Lastensuojeluilmoitukset	▲ +7 %	184 685 lastensuojeluilmoitusta
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olevia lapsia	▲ +5 %	98 634 lapsesta ilmoitus
Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrä	◆ -1 %	36 996 lasta



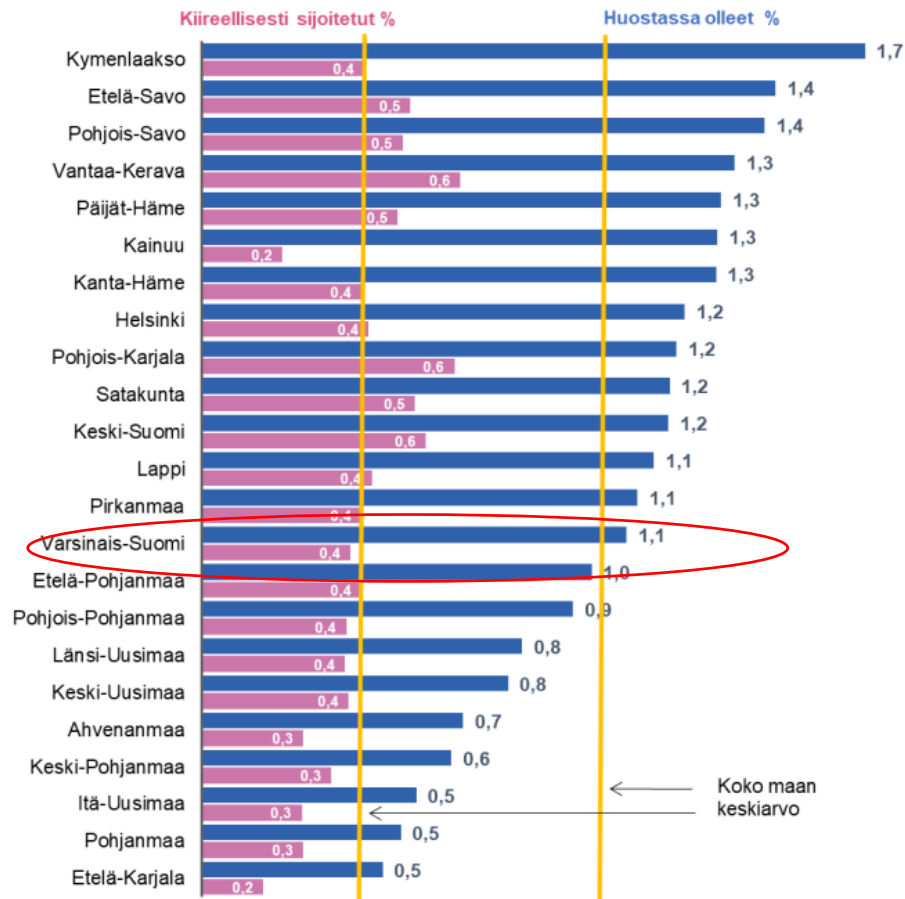
Lähde: THL, Lastensuojelu 2022

Lastensuojelutilasto 2022 (THL)

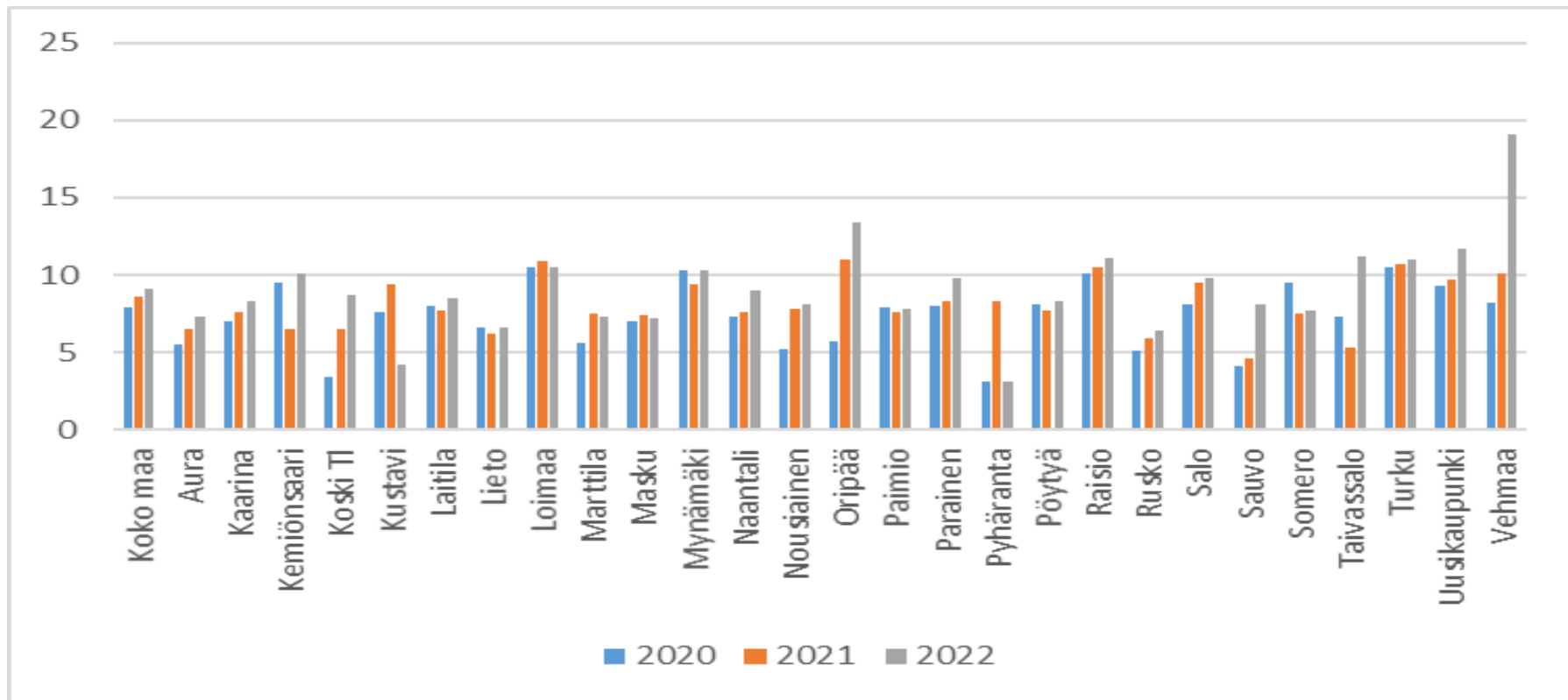
Kiireellisesti sijoitettujen ja huostassa olevien lasten määrät vaihtelivat hyvinvointialueittain vuonna 2022.

Vastaavaan väestöön suhteutettuna Varsinais-Suomi on lähellä koko maan keskiarvoa.

Kuvio 6. Vuoden aikana kiireellisesti sijoitetut ja huostassa olleet lapset suhteutettuna vastaavan ikäiseen väestöön hyvinvointialueittain vuonna 2022, %.



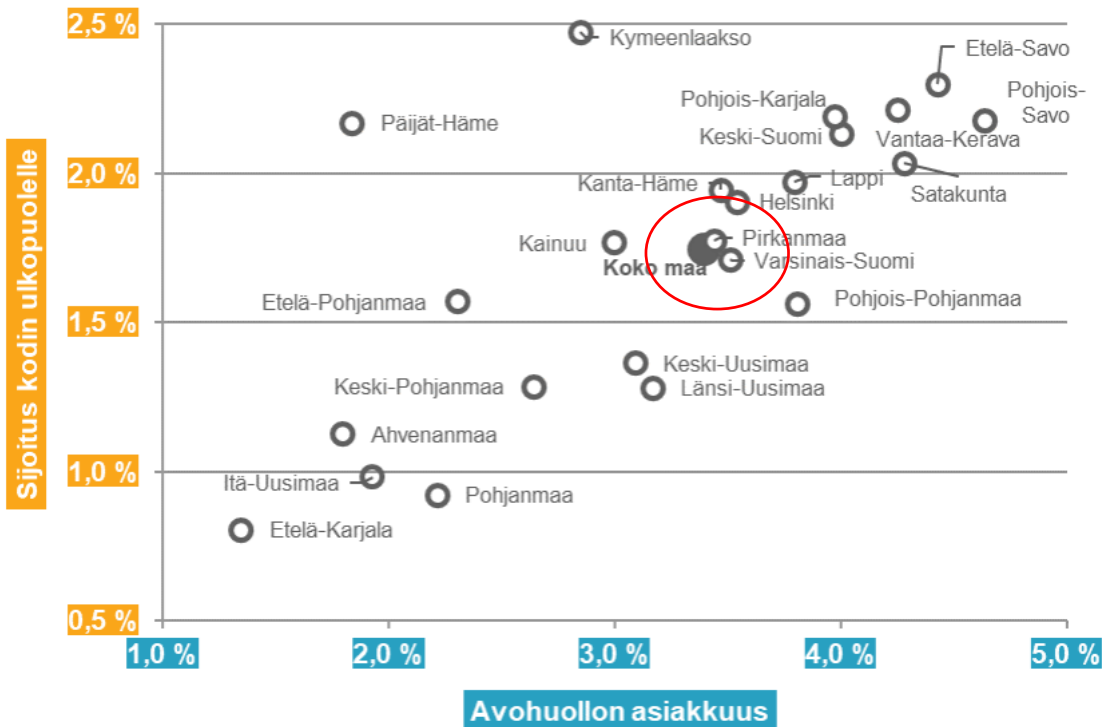
Lastensuojeluilmoitukset, 0-17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Sotkanet)



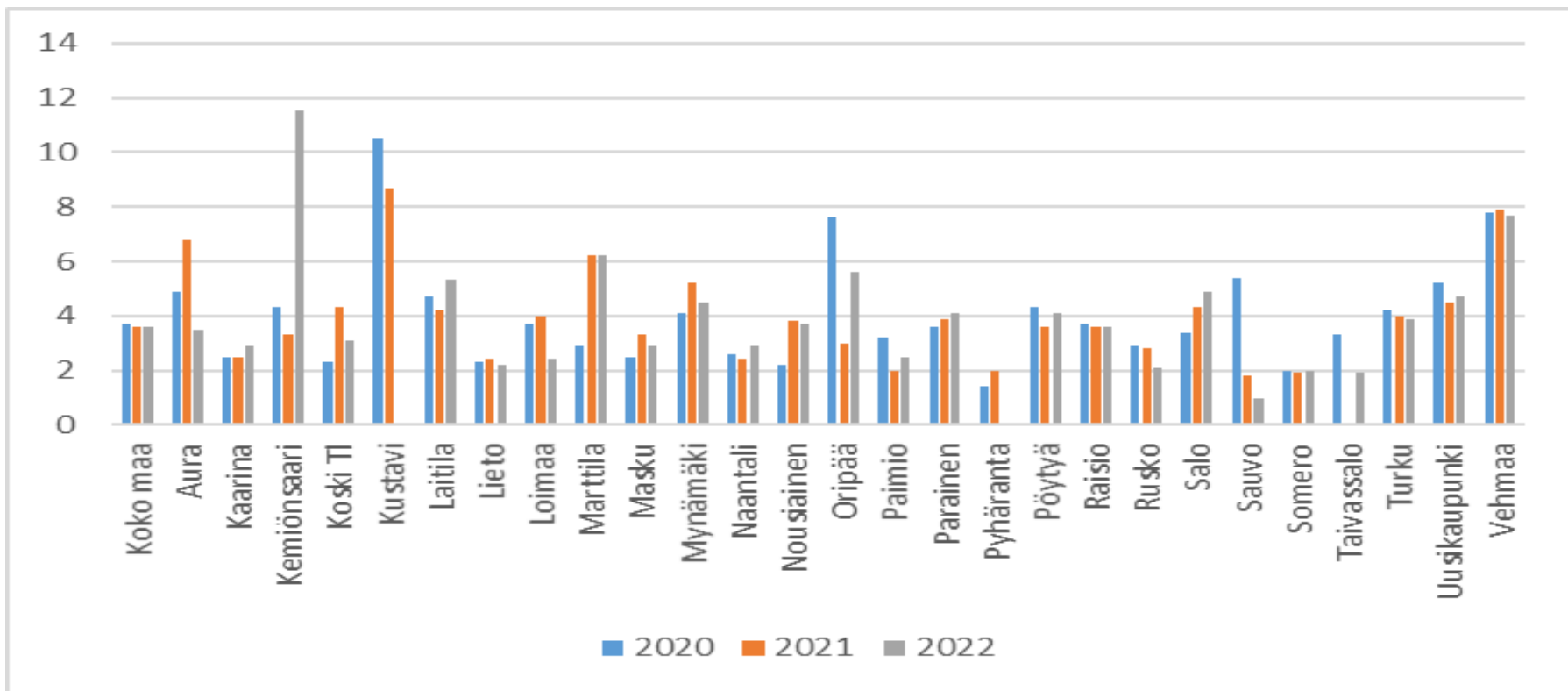
Lastensuojelutilasto 2022 (THL 2023)

- Avohuollon asiakkuuksissa oli suuria eroja hyvinvointialueiden välillä ja sisällä.
- Kriteerit lastensuojeluasiakkuuden avaamiselle vaihtelivat.
- Myös muiden kuin lastensuojelupalvelujen saatavuus vaikuttaa asiakkuuksien määrään.

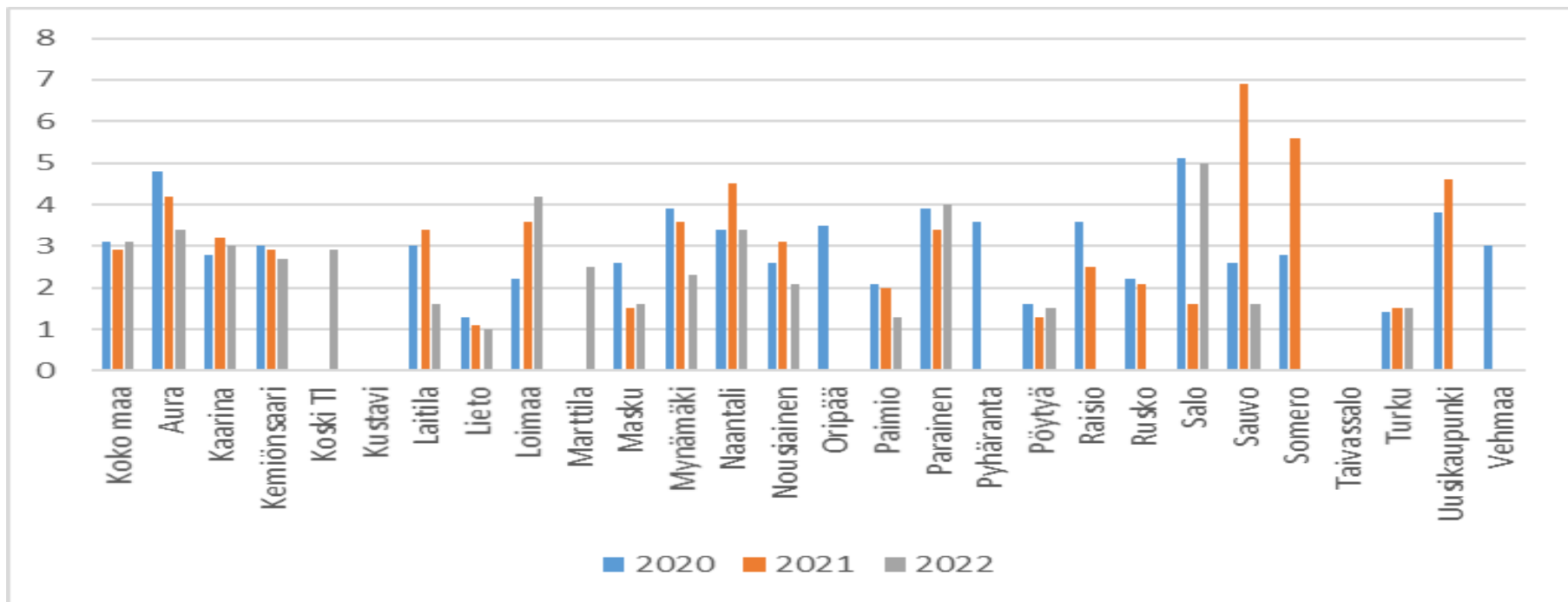
Kuvio 15. Avohuollon asiakkaat ja sijoitus kodin ulkopuolelle vuoden 2022 aikana 0–17-vuotiailla, prosenttia hyvinvointialueiden 0–17-vuotiaista.



Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0-17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Sotkanet)

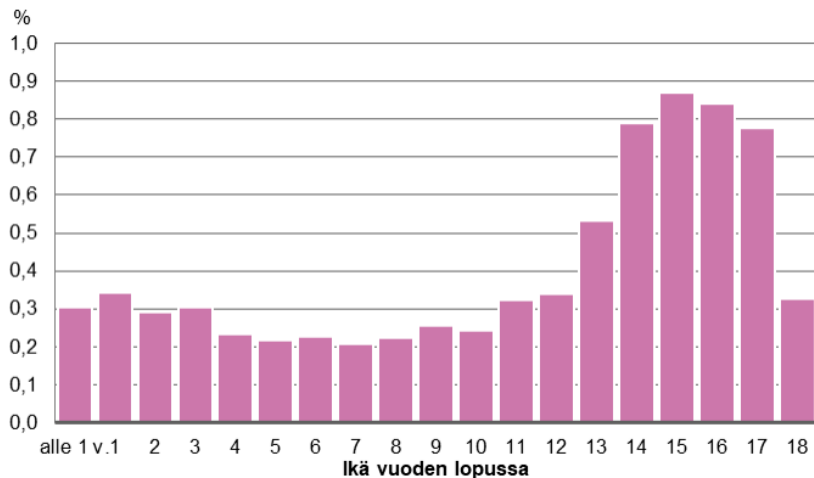


Perheitä lapsiperhepalveluiden perhetyössä, % lapsiperheistä, kunnan kustantamat palvelut (Sotkanet)

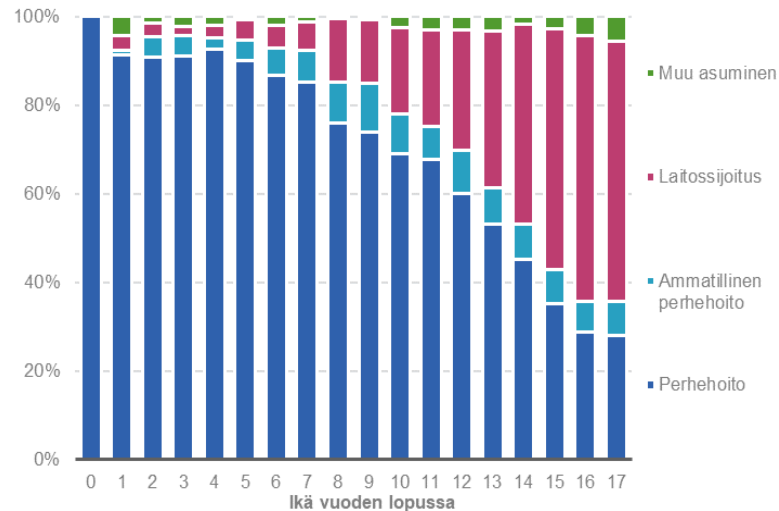


Yhä useampi murrosikäinen sijoitetaan kiireellisesti ja huostaanotetaan. Tukea ja apua tulisi saada aikaisemmin ja uusia keinoja on löydettävä nuorten vaikeisiin tilanteisiin. (THL)

Kuvio 5. Kiireellisesti vuoden aikana sijoitetut lapset ikävuosittain, 2022, %, (N=4 498).



Kuvio 7. Huostassa 31.12.2022 olleet lapset sijoitusmuodon mukaan (N=9 666).



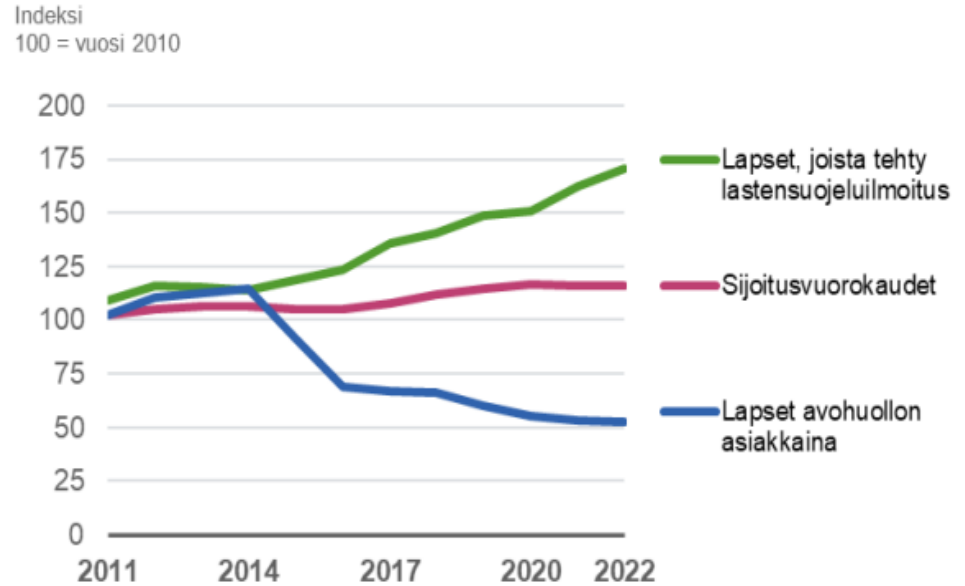
Laki velvoittaa perheen jälleen yhdistämiseen, keskimääräiset sijoitusten kestot ovat pysyneet lähes ennallaan.

Kaiken kaikkiaan kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten (17 885) sijoitusten kestot vaihtelevat suuresti.

Kolmasosa (32 %, 5 720 lasta) vuonna 2022 sijoitettuna olleista on ollut sijoitettuna vähintään puolet elämästään.

(THL)

Kuvio 1. Lastensuojelun keskeisten tunnuslukujen kehittyminen vuodesta 2010.



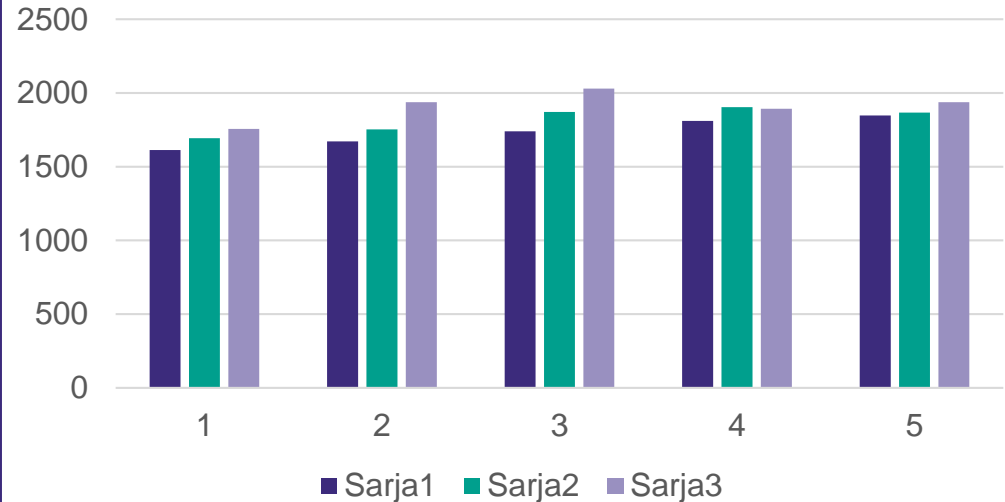
Palvelutarve: Yhä useampi lapsi saa vammaistukea käytös- ja tunnehäiriöiden tai neuropoikkeavuuden perusteella

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt ovat alle 16-vuotiaan vammaistuen selvästi yleisin peruste.

Psyykkisen kehityksen häiriön perusteella alle 16-vuotiaan vammaistukea saavien määrä on kasvanut 10 vuodessa 93%, kun taas älyllisen kehitysvammaisuuden perusteella etuutta saavien määrä on kasvanut 21%.

Erilaiset käytöshäiriöt sekä aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriöt diagnosoidaan lapsilla ja nuorilla aiempaa useammin.
(Kela)

Alle 16-vuotiaan vammaistuen saajat (korotettu ja ylin tuki) / 100 000 vastaavan ikäistä (Sotkanet id:5108)



Liian iso osa ikäluokasta tarvitsee sairaalahoitoa mielenterveyden häiriöihin

4/1000 varsinaissuomalaisesta lapsesta on saanut sairaalahoitoa mielenterveyden häiriöihin (0-17v) / 1000 ikäluokasta, vuosi 2021.

Mielenterveyden häiriöiden vuoksi sairaalahoitoa tarvinneiden lasten ja nuorten määrä suhteutettuna ko. ikäluokkaan kuvaa osaltaan lasten ja nuorten psyykkisten ongelmien määrää ja niiden vaikeusastetta.

On huomattava, että sairaalahoidon määrä riippuu myös käytettävissä olevista resursseista (esim. miten paljon palveluja alueella on tarjolla) sekä vallitsevista hoitokäytännöistä.

Lähde Sotkanet

Kansalliseen lapsistrategian (2019–2023) toimenpiteen 13 tehtävänä on lisätä lasten ja nuorten mielenterveystyön vaikuttavuutta kartoittamalla kehittämistarpeet ja tukemalla hyviä käytäntöjä ja osaamista.

Tarvetta on sekä perustason hoidon ja tuen vahvistamiseen, että vakavasti päihiteillä ja mielenterveyshäiriöillä oireilevien nuorten palvelujen vahvistamiseen.

(THL)

Varhan erikoissairaanhoidon palvelujen, erityisesti lasten ja nuorisopsykiatrian palvelujen saatavuus vaikuttaa muuhun palvelutarpeeseen

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuus perustasolla vaihtelee alueellisesti.

Erikoissairaanhoido ei pysty vastaamaan koko palvelutarpeeseen, mikä taas heijastuu muihin palveluihin.

Alle 23-vuotiaiden lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita odottavat			
Vuosi	1-90 vrk	yli 90 vrk	yli 90 vrk odottaneet %
2022	1,264	259	17.0 %
2023	1,135	334	22.7 %
Tammi	250	78	23.8 %
Helmi	187	68	26.7 %
Maalis	199	57	22.3 %
Huhti	213	46	17.8 %
Touko	162	39	19.4 %
Kesä	124	46	27.1 %
Total	2,399	593	19.8 %

Saapuneet lähetteet kum. vuoden alusta

Vuosi	2023				
	Erikoisala	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti
Lastenpsykiatria		50	113	198	245
Nuorisopsykiatria		100	202	344	419
Yhteensä		150	315	542	664

Vaikeimmin oireilevien lasten ja nuorten määrä kasvaa

Varhan lasten ja nuorten poliklinikalla hoidetut alle 16-vuotiaat lapset ja nuoret.

Lapsi ja hänen perheensä tarvitsevat moniammatillista apua ja tukea.



Lasten ja nuorten lisääntynyt oireilu näkyy arjessa, tilastoissa ja palvelutarpeessa

Tilastojen ja selvitysten mukaan lasten ja nuorten oireet ovat lisääntyneet ja palvelut eivät pysty vastaamaan tarpeeseen.

Mitä tästä ajattelevat lapset, nuoret ja perheet?

Entä alueen toimijat?

Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt ry:n jäsenjärjestöjen kokemusasiantuntijoiden näkemys on yhteneväinen tutkitun tiedon kanssa:

”Tukea tulisi saada ennen kun ollaan lastensuojelussa.

Tulee lisätä tietoa ja uskoa siihen, että apua ja palveluja on saatavilla.

Kohdatuksi tuleminen!

Muista että asiakkaan pelko vaikuttaa avun vastaanottamiseen.

Huolehdi, että asiakas on tullut oikein ymmärretyksi.

Lasten suojelu kuuluu kaikille.”

Mihin tarvitaan apua ja tukea: Varhan nuorisovaltuudet –

Varhan kuntien toimijat



Varhan nuorisovaltuudet 12.9.2023

”Opiskeluhuollolla tulee olla kykyä kohdata ja kuunnella sekä osaamista tunnistaa ja tukea”

”Palvelut pitää olla lähellä, esim. ahdistunut ei voi matkustaa bussilla vastaanotolle”

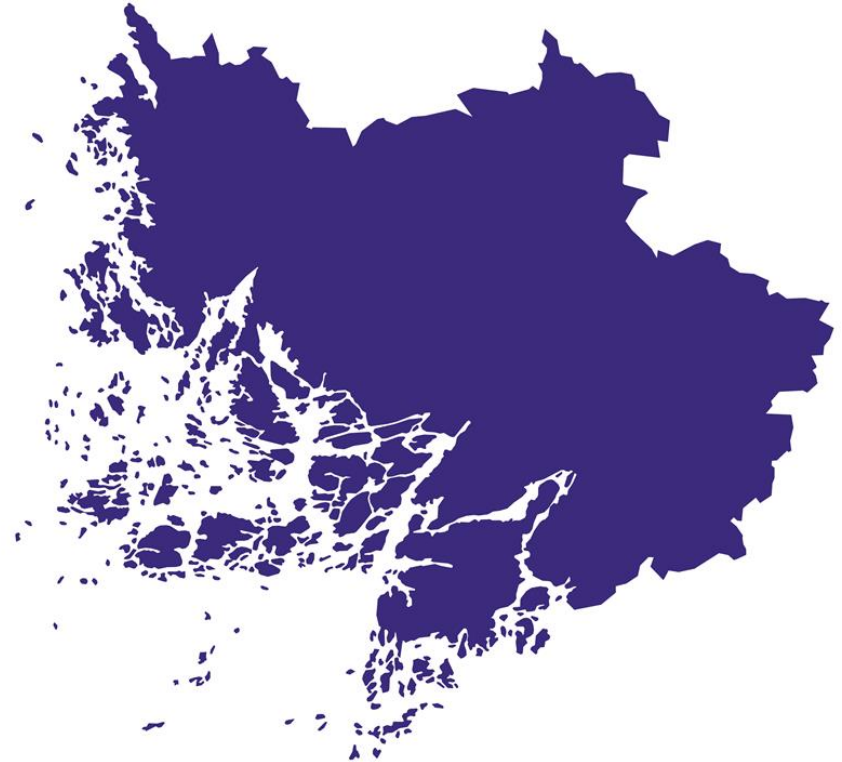
”Tukea pitäisi saada enemmän jo alakouluun”

”Opiskeluhuollon henkilöstöä tulee olla riittävästi, jos kuraattori on paikalla harvoin”



3. Miten lasten, nuorten ja perheiden tuki on järjestetty alueella? Miten turvataan apu varhain ja läheltä?

Perhekeskuksen ja lastensuojelun resurssit
Suunnitelma palvelujen järjestämisestä
Yhteistyö kuntien, järjestöjen ja alueen toimijoiden kanssa



Palvelujen järjestämisessä ollaan uuden edessä

Hyvinvointialueen käynnistyttyä palvelujen järjestämisessä alueiden väliset erot Varhan sisällä ovat merkittävät.

Palvelut ovat liikaa painottuneet raskaisiin palveluihin.

Varsinais-Suomessa on merkittävä puute henkilöstöstä, erityisesti sosiaalityöntekijöistä ja koulupsykologeista.

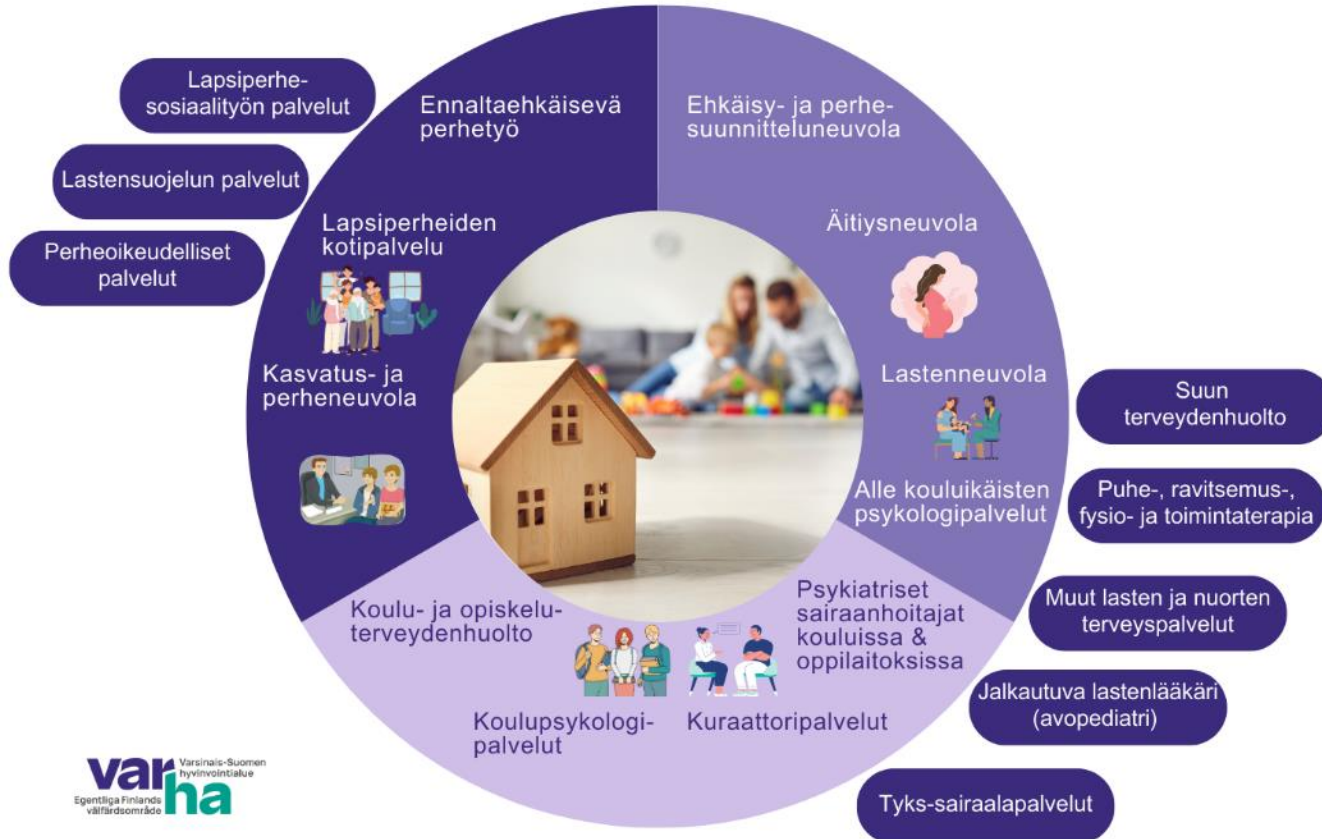
Palvelujen asiakaslähtöisyyteen, vaikuttavuuteen ja kustannustehokkaaseen käyttöön tulee löytää uusia keinoja.

Tarvitaan uusia keinoja sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelujen yhteensovittamiseen, että henkilöstön veto- ja pitovoiman lisäämiseen.

Varhan aluehallitus on esittänyt 15.8.2023 uuden lasten, nuorten ja perheiden palvelujen tulosryhmän perustamisen selvittämistä.

Muutoksen tavoitteena on siirtää painopistettä ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tukeen.

Perhekeskuspalvelut



Kunnan palvelut

Varhaiskasvatus
Esiopetus
Perusopetus
Toisen asteen koulutus
Nuoriso- ja vapaa-ajanpalvelut
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

Muut palvelut

Kohtaamispaikat
Potilas- ja vammaisjärjestöt
Taide- ja kulttuurijärjestöt
Sote-järjestöt
Liikunta- ja nuorisojärjestöt
Seurakunnat
Kela
Yksityinen sektori (mm. terapia- ja kuntoutus)

Palvelujen järjestäminen perhekeskuksessa: Mitoitusten ja suositusten toteutuminen

Kaikkia lapsia koskevat äitiys- ja lastenneuvola- sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut turvataan riittävällä resurssilla. Samoin oppilashuollon palvelut turvataan riittävällä henkilöstöllä.

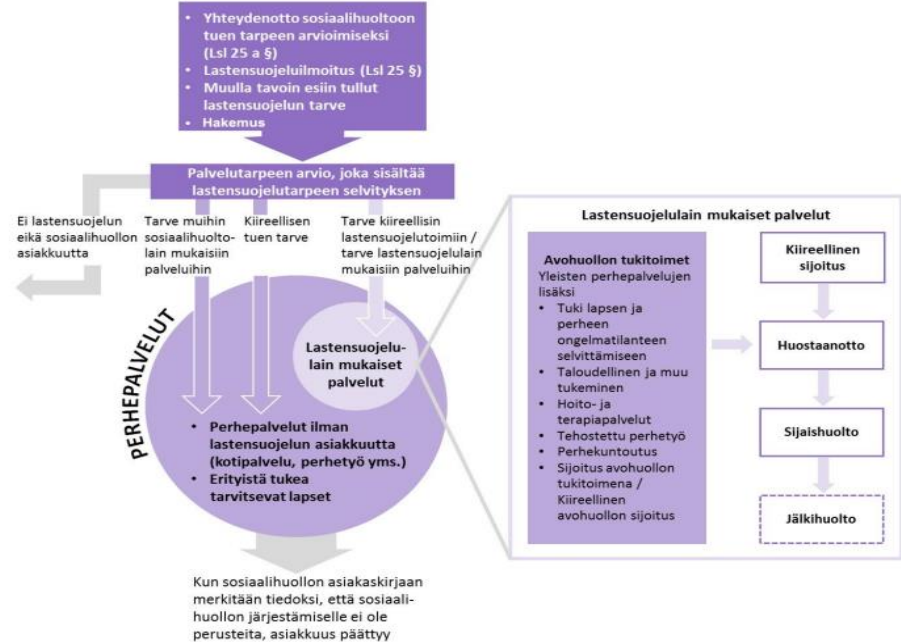
Henkilöstömitoitusten suosituksia on tarkistettu vuonna 2023. Muutoksella lisätään edellytyksiä tarttua hyvinvoinnin riskeihin ja ongelmiin ajoissa ja yksilöllisesti.

Suosituksukset vuodelta	2004	2023
lastenneuvola terveydenhoitaja	400	320
lastenneuvola lääkäri	2270	2 270
kouluterveydenhoitaja	600	460
koululääkäri	2 100	2100
koulupsykologi	-	780
koulukuraattori	-	670

Lastensuojelun suunnitelma

Varhan palvelujen kehittäminen jatkuu keskittämällä palvelutarpeen arviointi asiakasohjauksen Soihtu-tiimeihin, kehittämällä lapsiperhesosiaalityön palveluja sekä varmistamalla että lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon palvelut toimivat yhdenmukaisesti ja toimintaedellytykset ovat riittävät.

Kuvio 1. Lastensuojelun asiakasprosessi



(Kuusikko-työryhmä
2019)

Lastensuojelun käsittelyaikojen ja lastensuojelun sosiaalityön henkilöstömitoituksen toteutumista seurataan kansallisesti (THL)

Lastensuojelun sosiaalityöntekijällä saa olla asiakkaana enintään 35 lasta.

Vuoden 2024 alusta asiakkaita saa olla enintään 30.

Laki mitoituksesta ei koske sosiaalihuoltolain mukaista lapsiperhesosiaalityötä.

Lastensuojelutarpeen tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arviointia koskevien määräaikojen toteutuminen

	1.4.2022– 30.9.2022		1.10.2022– 31.3.2023
Käsittely aloitettu 7 arkipäivässä	98%	▼	94%
Käsittely valmistunut 3 kuukaudessa	90%	▼	88%

Lastensuojelun sosiaalityön henkilöstötilanne

	8.11.2022		11.4.2023
Asiakaskeskiarvo	28	▲	30
Osuus lastensuojelun sosiaalityöntekijöistä, joiden asiakasmäärä ylitti lakisääteiset 35 asiakasta	14%	▲	19%

LPP palvelutarpeen arviointi aloitettu ajan sisällä

Alue 0-7pv 8-14pv yli 14pv

Alue	0-7pv	8-14pv	yli 14pv
1	67	≤5	0
2	278	0	≤5
3	123	≤5	0
4	73	0	0
5	293	0	0
6	189	≤5	≤5
Turku	460	≤5	≤5
Total	1483	8	9

Käsittelyä ei ole aloitettu

Alaotsikko

Alue 0-7pv 8-14pv yli 14pv

Alue	0-7pv	8-14pv	yli 14pv
1	32	0	0
2	10	0	20
3	≤5	0	0
4	8	0	0
5	0	0	0
6	≤5	0	0
Turku	60	≤5	8
Total	114	≤5	28

LPP palvelutarpeen arviointi käsitelty

Alaotsikko

Alue 0-3kk 3-4kk yli 4kk

Alue	0-3kk	3-4kk	yli 4kk
1	13	0	0
2	129	0	≤5
3	90	4	≤5
4	65	0	0
5	189	34	67
6	≤5	2	≤5
Turku	354	65	≤5
Total	842	105	80

Aikaväli 1.10.2022-
31.3.2023 paitsi alue 1
1.1.2023-31.3.2023

LPP palvelutarpeen arviointi kesken

Valitse oikeasta reunasta näytettävä kuukausi. Mikäli useam...

Alue 0-3kk 3-4kk yli 4kk

Alue	0-3kk	3-4kk	yli 4kk
1	55	0	0
2	51	0	14
3	60	0	0
4	0	0	0
5	101	≤5	9
6	71	0	0
Turku	387	14	≤5
Total	725	16	28

Lastensuojelun sosiaalityöntekijämitoitus poikkileikkauspäivänä 11.4.2023

Valitse oikeasta reunasta näytettävä kuukausi. Mikäli useampia kuukausia on valittuna, näkyvät niiden poikkileikkaus-tiedot summatuna

Alue	Asiakkaiden lukumäärä poikkileikkauspäivänä	B1 Lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät lkm	B2. Laps. asioista vast. sosiaalityöntekijät, joilla oikeus toim. tilap.	B3. Avoimet sosiaalityöntekijän vakanssit last. palv.	C. Lap. as. vast. sosiaalityöntekijöiden määrä, joilla on enemmän kuin 35* alle 18-v. last. as.
1	615	9	2	4	3
2	367	4	4	7	8
3	321	7	1	4	8
4	153	6	4	1	1
5	277	10	2	3	0
6	488	10	3	3	5
7	317	9	1	0	0
Total	3390	83	25	23	26

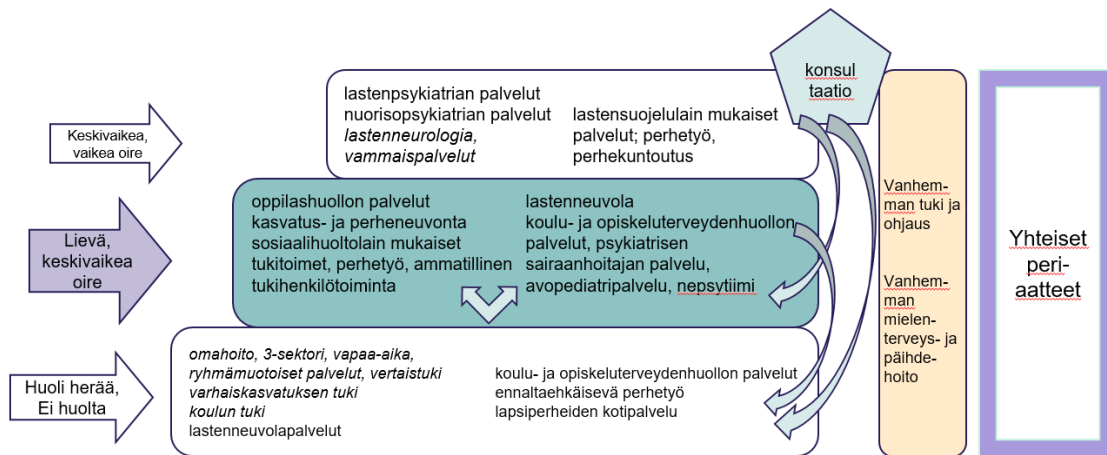
Psykososiaalisten palvelujen suunnitelma

Tilastojen ja selvitysten mukaan lasten ja nuorten oireet, erityisesti ahdistus ja masennus, ovat lisääntyneet ja palvelut eivät pysty vastaamaan tarpeeseen.

Varhalla on perustettu lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen ohjausryhmä, joka koordinoi palvelujen yhteensovittamista.

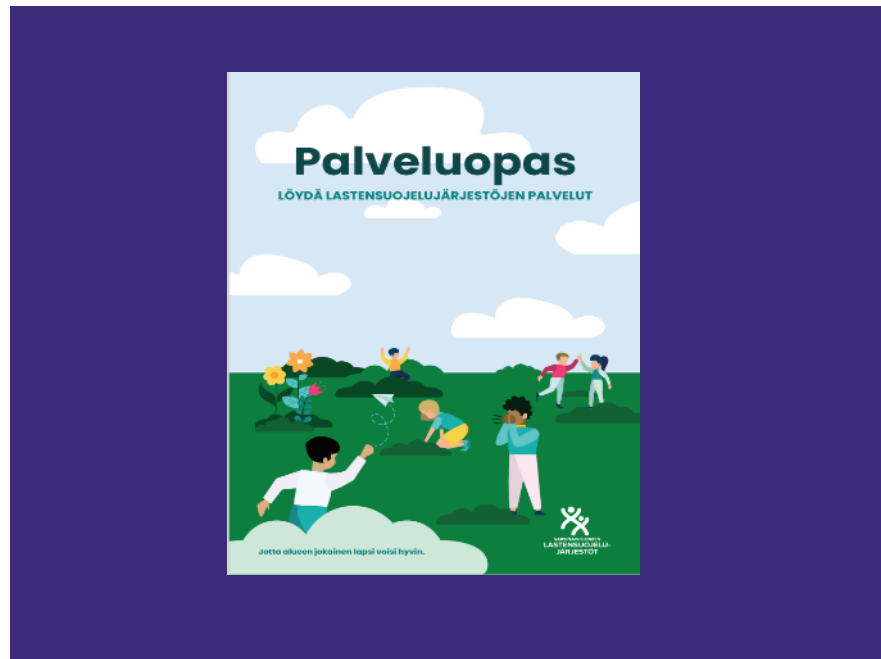
Ohjausryhmä on asettanut yhdeksi tavoitteeksi kuvata psykososiaalisten palvelujen mallin sekä varmistaa toimintaedellytykset mallin toteutumiselle.

Lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen portaittainen malli *Luonnos*



Yhteistyö kuntien ja kolmannen sektorin kanssa

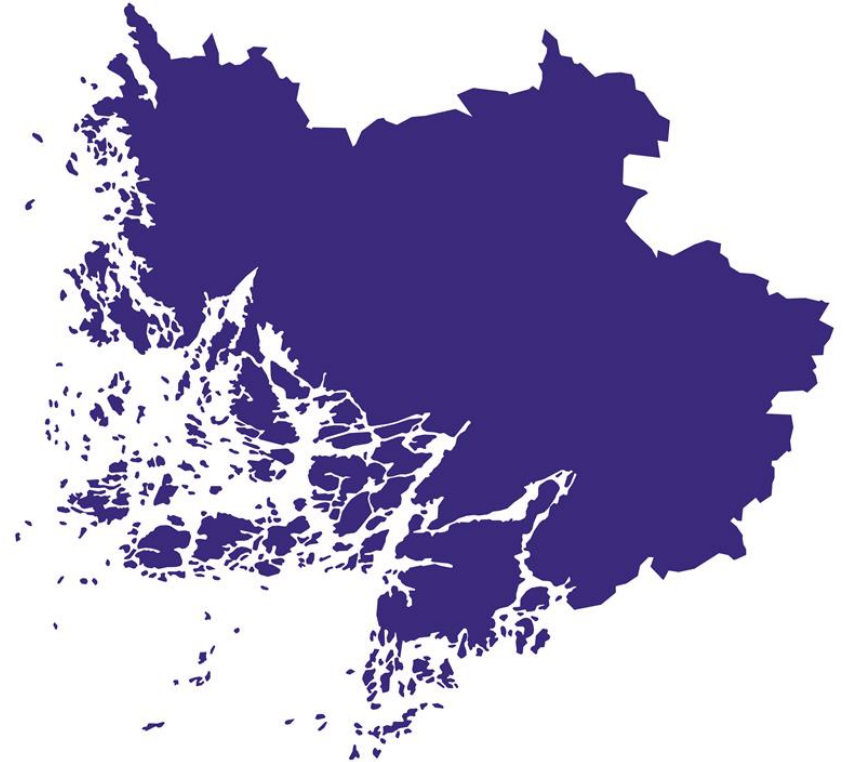
- Kuntien ja järjestöjen toimijat ovat lähellä perheiden arkea.
- Jotta lasten ja nuorten tarpeisiin voidaan reagoida riittävän nopeasti ja varhain, on oltava sekä selkeät yhteistyörakenteet, että yhteinen viesti perheille: **apua ja tukea on saatavilla.**
- Keskeistä on jo olemassa olevien, toimivien yhteistyörakenteiden turvaaminen sekä uusien luominen.



[Materiaalit ja julkaisut | VSLJ ry](#)

4. Tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoitteena on lasten osallisuuden lisääminen, palvelujen saatavuus varhain, läheltä, nopeasti ja vaikuttavasti - yhteistyössä.



Seuranta: Lapset ja nuoret

Tavoite	Toimenpide	Vastuu, resurssi	Mittarit ja seuranta
1. Lapset, nuoret ja perheet kokevat voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä.	Laaditaan osallisuussuunnitelman toimeenpano-ohjelma lapsia ja nuoria koskien.	Valmisteluvastuu: integraatiopäällikkö Resurssi: Hankeressurssi	Toimeenpano-ohjelma on laadittu.
2. Lapsi ja nuori saa apua varhain ja läheltä ja kustannusvaikuttavasti.	Perustetaan perhekeskukset tuottamaan varhaista tukea lapsille, nuorille ja perheille.	Valmisteluvastuu: perhekeskusjohtaja Resurssi: Varhan, kuntien ja järjestöjen toimijat, hankeressurssi	Alueelliset perhekeskukset on perustettu osana Varhan organisaatiota.
3. Vaikeisiin ongelmiin tartutaan viipymättä ja vaikuttavasti.	Varmistetaan lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluprosessien yhdenmukaisuus.	Valmisteluvastuu: Lapsiperhepalvelujen johtaja Resurssi: hankeressurssi	Prosessit on kuvattu. Lastensuojelulain määrääjat ja henkilöstömitoitukset toteutuvat.
4. Palvelut toimivat saumattomasti yhteen.	Perustetaan alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä.	Valmisteluvastuu: Integraatiopäällikkö Resurssi: Varhan, kuntien ja 3. sektorin toimijat.	Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä on perustettu, suunnitelma hyväksytty ja seurannasta sovittu. Prosessien toimivuutta seurataan.

Tavoite 1: Lapset, nuoret ja perheet kokevat voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä

Alatavoite	Toimenpide	Vastuu	Mittarit
Lasten, nuorten ja perheiden palveluja suunnitellaan ja johdetaan tietoon perustuen.	<ul style="list-style-type: none">-Lapsibudjetointi otetaan käyttöön osana lapsivaikutusten arviointia-Lisätään edellytyksiä ottaa käyttöön lapsiystävällinen kunta/ hyvinvointialue (Unicef)-status-Käynnistetään TKIO-yhteistyö alueen oppilaitosten ja muiden organisaatioiden välillä	Valmistelu integraatiopäällikkö	Suunnitelma on laadittu. Varhalla on valmius hakea Unicefin lapsiystävällinen hyvinvointialue –statusta. Lapsia, nuoria ja perheitä koskeva tutkimus-, koulutus- ja kehittämissyhteistyö on käynnissä ja sillä on määritellyt rakenteet.
Lasten, nuorten ja perheiden osallisuus lisääntyy palvelujen ja toiminnan suunnittelussa sekä toteutuksessa.	<ul style="list-style-type: none">-Lapsen asiakaskokemuksen esiin nostaminen mm. vaikuttamiskanavien, palautepalvelun, asukas- ja asiakaspalautteiden ja -kyselyjen, asiakasraatien ja kokemusasiantuntijoiden käyttämisellä sekä vertaistuen järjestämisellä-Nuorisovaltuuston esiin nostamien seikkojen edistäminen.	Valmistelu hyte-yksikkö ja integraatiopäällikkö	Osallisuuden rakenteet ja toimenpidesuunnitelma on laadittu. Lastensuojelun kehittäjäasiakas- ja vertaistukitoiminta suunniteltu. Asiakaskokemus, asiakaspalaute.
Jokaisen lapsen oikeudet toteutuvat riippumatta lapsen iästä, kotikielestä, tilanteesta tai toimintakyvystä.	Asiakasosallisuuden varmistaminen perhekeskuksen ja sosiaali- ja vammaispalvelujen välillä	Valmistelu hyte-yksikkö ja integraatiopäällikkö	Suunnitelma on laadittu haavoittuvassa asemassa olevien lasten osallisuuden vahvistamiseksi. Asiakaskokemus, asiakaspalaute

Tavoite 2: Lapset ja nuoret saavat apua varhain, läheltä ja

Alatavoite	Toimenpide	Vastuu	Mittarit
Ehkäistään lasten ja nuorten ylipainoa, päihteiden käyttöä ja mielenterveysongelmia sekä lisätään lasten ja nuorten turvallisuutta.	Luodaan Varha-tasoinen rakenne lasten ja perheiden elintapaohjaukselle, ehkäisevälle päihdetyölle, mielenhyvinvoinnin tukemiselle ja lasten kaltoinkohtelun ehkäisyn toimintamallille.	Varhan perhekeskukset, Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, Kunnat, 3. sektori	Rakenteet ja toimintamalli on laadittu.
Lapsille, nuorille ja perheille on saatavilla varhaista perustason mielenterveyden tukea ja hoitoa.	Kuvataan portaittainen tuen ja hoidon malli. Selkeytetään eri toimijoiden tehtävät ja määritellään ja kuvataan moniammatillisten palvelujen prosessit ja sovitaan yhdyspintatyön menettelytavat.	Varhan lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen ohjausryhmä, hankeresurssi	Toimintamalli on kuvattu ja toimenpiteet laadittu. Asiakas- ja potilastyö toteutuu niiden mukaisesti.
Vanhemmat saavat tukea vanhemmuuteen, kasvatukseen ja hyvinvointiin	Sähköinen perhekeskus otetaan käyttöön.	Perhekeskusjohtaja, hankeresurssi	Sähköinen perhekeskus on käytössä ja käyttöä seurataan. Asiakaspalaute.

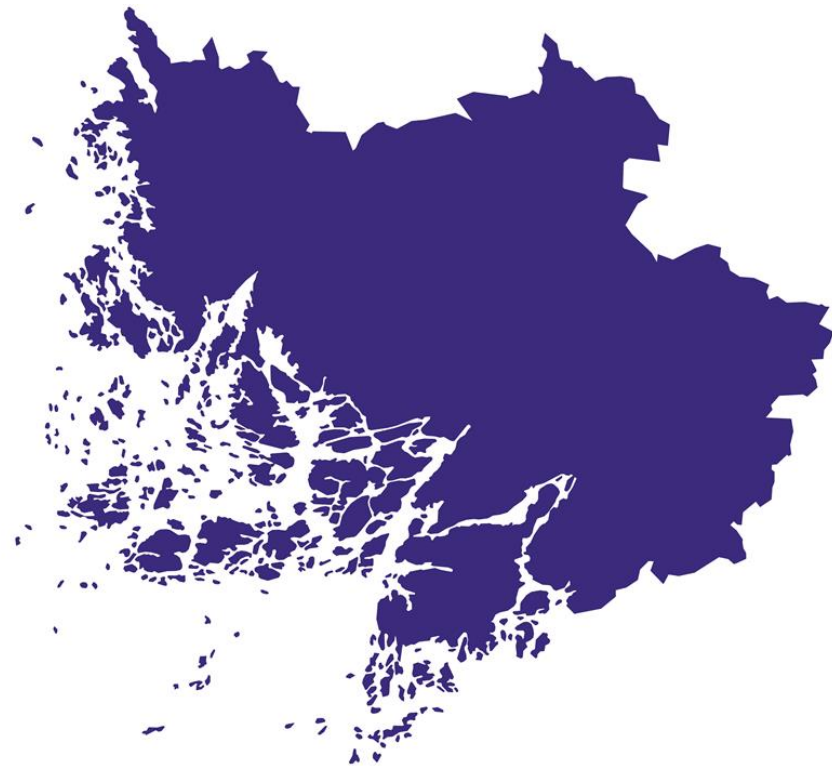
Tavoite 3: Vaikeisiin ongelmiin tartutaan viipymättä ja vaikuttavasti

Alatavoite	Toimenpide	Vastuu	Mittarit
Lapsen tarve suojeluun tunnistetaan riittävän ajoissa ja on keinoja tukea perhettä	Varmistetaan tuki ja arviointi lapsen elinympäristössä, palvelutarpeen arvioinnin aikainen tehokas työskentely ja selkeät prosessit riskien arviointiin. Lisätään vaikuttavia lapsiperhesosiaalityön palveluja. Luodaan rakenteet yhteiselle systeemiselle työotteelle.	Varha, kunnat, 3. sektori	Kuntien ja Varhan yhteistyön toimenpiteet ja suunnitelma on tehty. Lastensuojeluilmoitusten määrä. Lastensuojeluasiakkuuksien määrä.
Lastensuojelun sijoitusten määrä vähenee ja perhehoidon osuus sijoituksista lisääntyy. Sijoitusten kesto lyhenee.	Kehitetään lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluja ja luodaan uusia palveluja.	Sote-palvelut Hankeresurssi	Kiireellisten sijoitusten määrä. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä. Sijoitusmuodot. Sijoitusten kesto, sijoitusvuorokaudet.
Vakavasti oireileva lapsi ja perhe saa apua	Kuvataan lapsen ja perheen yhteisasiakkuuden palvelupolku, joka sisältää tuen ja tarvittaessa hoidon.	Sote-palvelut, Tyks-sairaalapalvelut Hankeresurssi	Palvelupolku on kuvattu. Asiakas- ja potilastyö toteutuu niiden mukaisesti. Perheen ja lapsen asiakaskokemus.

Tavoite 4: Palvelut toimivat saumattomasti yhteen

Alatavoite	Toimenpide	Vastuu	Mittari
Yhteistyö kuntien, 3. sektorin, Varhan palvelujen välillä toimii. Eri toimijoilla on yhteinen viesti perheille: Apua on saatavilla.	Muodostetaan yhteisiä verkostoja ja foorumeja ja turvataan jo olemassa olevat yhteistyörakenteet. Järjestetään yhteisiä koulutuksia ja laaditaan kuvaukset sovitusta yhteistyöprosesseista.	Varha, kunnat, järjestöt	Yhteistyöfoorumit on perustettu
Lapsi tai vanhempi ei jää yksin, eikä palvelujärjestelmä lisää perheen kuormitusta.	Kuvataan lapsen ja perheen yhteisasiakkuuden palvelupolku, joka sisältää tuen ja tarvittaessa hoidon.	Varha, hankeresurssi	Palvelupolku on kuvattu. Asiakas- ja potilastyö toteutuu niiden mukaisesti. Lapsen ja perheen asiakaskokemus.
Palveluprosessit toimivat saumattomasti yhteen, yksikään lapsi ei putoa palvelujärjestelmästä.	Tunnistetaan ja kuvataan keskeiset yhteensovittamista vaativat palveluprosessit, sisältäen aikuisten palvelut (mm. mielenterveys-, päihdepalvelut). Lasten ja nuorten tulosryhmän perustaminen.	Varha, kunnat, järjestöt	Prosessit on kuvattu. Asiakas- ja potilastyö toteutuu niiden mukaisesti. Lapsen ja perheen asiakaskokemus.

5. Suunnitelman toteutus ja seuranta



Varhan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta ja seuranta



Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelussa on ollut mukana Varhan lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä, alueen kuntien edustajat, Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt ry, sekä Varhan nuorisovaltuusto ja Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöjen jäsenjärjestöjen kokemusasiantuntijat



Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta vastaa Varhan lasten ja nuorten integraatiopäällikkö.



Seuranta toteutuu yhdessä Varhan hyvinvointiryhmän ja alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmän kanssa.



Osana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa on alueellinen opiskeluhuollon suunnitelma ja alueellinen neuvolasuunnitelma.



Suunnitelman seuranta varten laaditaan vuosikello.

Varhan lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä

Sirpa Kuronen	Pj., Integraatiopäällikkö, lasten ja nuorten palvelut	Lasten ja nuorten palveluintegraatio, Järjestämisen palvelut
Marika Ahonen	Siht., johtava sosiaalityöntekijä	Lasten ja nuorten palveluintegraatio, Järjestämisen palvelut
Emilia Heikkilä	Palvelujohtaja	Sosiaali- ja vammaispalvelut
Sari Hietala	Vammaispalvelujen johtaja	Vammaispalvelut
Maijastiina Hietämäki	Palvelualuejohtaja	Nuorisopsykiatria
Taina Juvén	Palvelualuejohtaja	Lastenpsykiatria
Heikki Lukkarinen	Ylilääkäri	Lasten- ja nuorten klinikka
Karoliina Luukkainen	Johtava asiantuntija	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Krista Ryödi	Lapsiperhepalvelujen johtaja	Sosiaali- ja vammaispalvelut
Terhi Vierikko	Perhekeskusjohtaja	Sotokeskus-palvelut
Eira Virolainen	Sijaishuollon palvelupäällikkö	Sosiaali- ja vammaispalvelut
Susanna Yliskylä	Asiantuntija	Hyte, nuorisovaltuusto

Varhan alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä

Osallistujat

Aura	Anita Peltonen	Varhaiskasvatusjohtaja	Paimio	Tuula Tamminen	Varhaiskasvatusjohtaja
Kaarina	Suvi Sankinen	Oppimisen ja tuen koordinaattori	Parainen	Tove Dahlen	Fritidssekreterare
Kimitoöns kommun			Pyhäranta	Minna Kurki	Nuoriso- ja yhteisöyöntekijä
Koski TI			Pöytyä	Anna-Leena Ranto	Nuoriso- ja hyvinvointikoordinaattori
Kustavi	Markus Malmelin	Hyvinvointikoordinaattori	Raisio	Heidi Suominen	Hyvinvointijohtaja
Lieto	Jani Äijälä	Hyvinvointijohtaja	Rusko	Mikko Hulkkonen	Hyvinvointijohtaja
Laitila	Tero Vinterbäck	Nuorisopäällikkö	Salo		
Loimaa			Sauvo		
Marttila	Satu Virtanen	Sivistysjohtaja	Somero	Minna Mäkelä-Rönholm	Sivistysjohtaja
Masku			Taivassalo		
Mynämäki			Turku	Anu Parantainen	Muutosjohtaja
Naantali	Kaisa Rantala	Varhaiskasvatusjohtaja	Uusikaupunki	Jennika Salonen	Nuorisopalvelujen vastaava
Nousiainen	Kaisu Savolainen	Hyvinvointikoordinaattori	Vehmaa	Esa Vehviläinen	Koulutoimenjohtaja
Oripää			Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt ry	Miia Hänninen	Toiminnanjohtaja

Varhan strategian mukaiset lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja painopisteet

- Lapsen oikeudet toteutuvat Varhan alueella.
- Lapsilähtöiset, vaikuttavat, ennaltaehkäisevät ja matalan kynnyksen palvelut turvataan.
- Palvelut vastaavat yhdenvertaisesti ja saavutettavasti lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin.
- Palvelujen järjestämisen perusta on toimiva yhteistyö alueen toimijoiden kanssa.

1.–6. luokka

KUN LAPSEN OIKEUDET TOTEUTUVAT

... kaikkia lapsia kohdellaan samanarvoisesti.

... ketään ei syrjitä eikä kiusata.

... aikuiset ottavat huomioon, mikä on lapsen kannalta parasta.

... lapsella on nimi ja kansalaisuus.

... lapsi saa elää vanhempiensa tai muun turvallisen aikuisen kanssa.

... lapsella on koti.

... lapsi saa kertoa mielipiteensä.

... aikuiset kysyvät lapsen mielipidettä, ennen kuin he tekevät päätöksen joka vaikuttaa lapsen elämään.

... lapsi saa tietoa.

... lapsi on turvassa huonolta kohtelulta ja väkivallalta.

... lapsi saa olla mahdollisimman terve ja pääsee myös sairaanhoitoon.

... lapsella on ruokaa ja riittävästi vaatteita.

... lapsi saa käydä koulua.

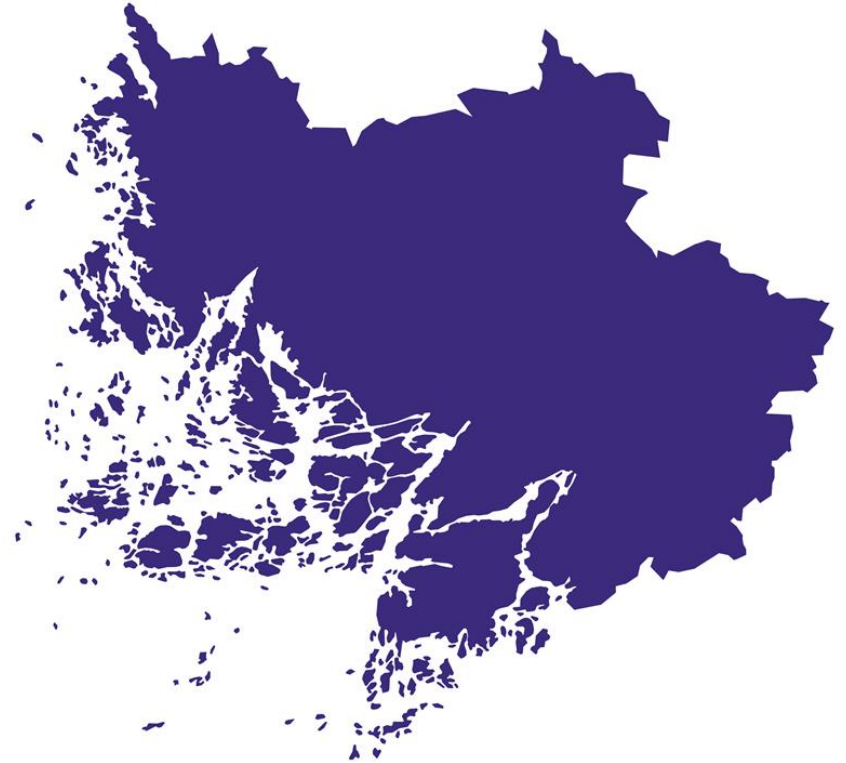
... lapsi saa levätä ja leikkiä.



Nämä ovat vain esimerkkejä siitä, millaisiin asioihin Lapsen oikeuksien sopimus vaikuttaa. Lapsen oikeuksien sopimus tiivistettynä ja selkokielellä löytyy täältä:

<https://lapsiasia.fi/documents/25250457/97709778/Tunnetko+lapsen+oikeudet+selkokieli+2021+ia.pdf>

5. Lähteitä ja käsitteitä



6. Lähteitä

- [Lapsiperheköyhyys datana – Itla](#)
- [Lastensuojelu – THL](#)
- **Lastensuojelu 2022** THL – Tilastoraportti 24/2023 [Lastensuojelutilasto - THL](#)
- [Yhä useampi lapsi saa vammaistukea käytös- ja tunnehäiriöiden tai neuropoikkeavuuden perusteella – kasvua 10 vuodessa 126 prosenttia | Kelan tietotarjotin](#)
- Kelan vammaisetuustilasto 2022
- Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- [Lasten ja nuorten mielenterveystyön vaikuttavuuden lisääminen \(julkari.fi\)](#)

Käsitteet

- **Lapsi ja nuori:**

Lastensuojelulaissa lapsena pidetään alle 18-vuotiasta ja nuorena 18-24-vuotiasta.

- [Sanasto - Lastensuojelu.info](https://www.sanasto.fi/lastensuojelu)

- **Yleinen pienituloisuusaste:** Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle.
- **Lapsiperheköyhyys:** taloudellisten resurssien vähäisyydestä johtuvaa hyvinvoinnin vajetta toimintamahdollisuuksien puutetta tai poissulkemista. Mittareina käytetään pienituloisuutta, toimeentulotuen saantia sekä koettua taloudellista tilannetta.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen alueellinen opiskelu- huolto- suunnitelma 2023-2025



Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma OHL 13 a §

Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma perustuu OHL 13 §:ssä tarkoitettuihin hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin ja sen tulee sisältää:

- opiskeluhoitopalvelujen alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet
 - suunnitelman hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä
 - alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta ja muut mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet
 - suunnitelman opiskeluhoitopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta
 - toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi
-
- Suunnitelmassa on lisäksi huomioitava opiskelijoiden kielellisten oikeuksien toteutuminen opiskeluhoitopalveluissa.
 - Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma tulee liittää lastensuojelulain 12 §:n 3 momentissa tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

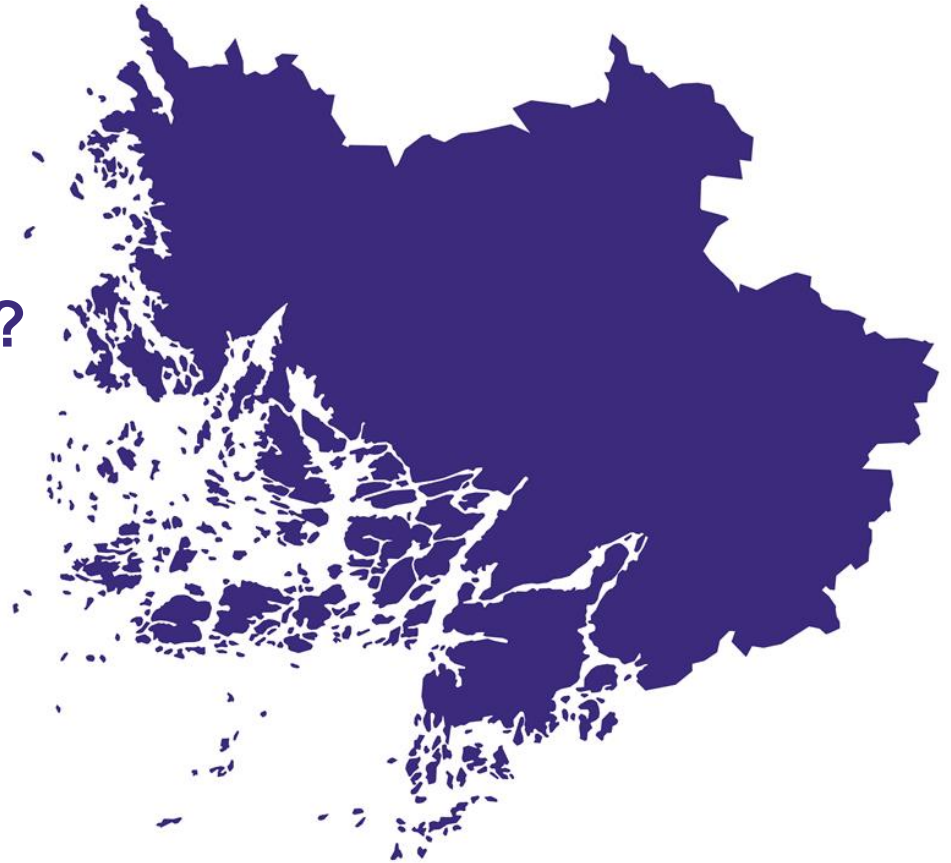
Varsinais-Suomen hyvinvointialueen alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma

- Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan hyvinvointialueella tulee olla alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhuoltopalvelujen järjestämiseksi. Suunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa.
- Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma liitetään osaksi alueellista lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa ja sen toimeenpanoa raportoidaan osana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman seurantaa.
- Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelusta vastaa opiskeluhuollon alueellinen yhteistyöryhmä. Suunnitelman tulee jatkossa perustua opetuksen ja koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmiin. Suunnitelman valmisteluun on osallistunut alueellinen yhteistyöryhmä, joka koottiin keväällä 2023. Ryhmän jäsenet tulevat kuntien sivistyspalveluista edustaen eri palvelukokonaisuuksia. Lisäksi ryhmässä on hyvinvointialueen edustajia.

Suunnitelmassa käytetyt oppilas-ja opiskelijahuoltolain mukaiset käsitteet ja ilmaisut

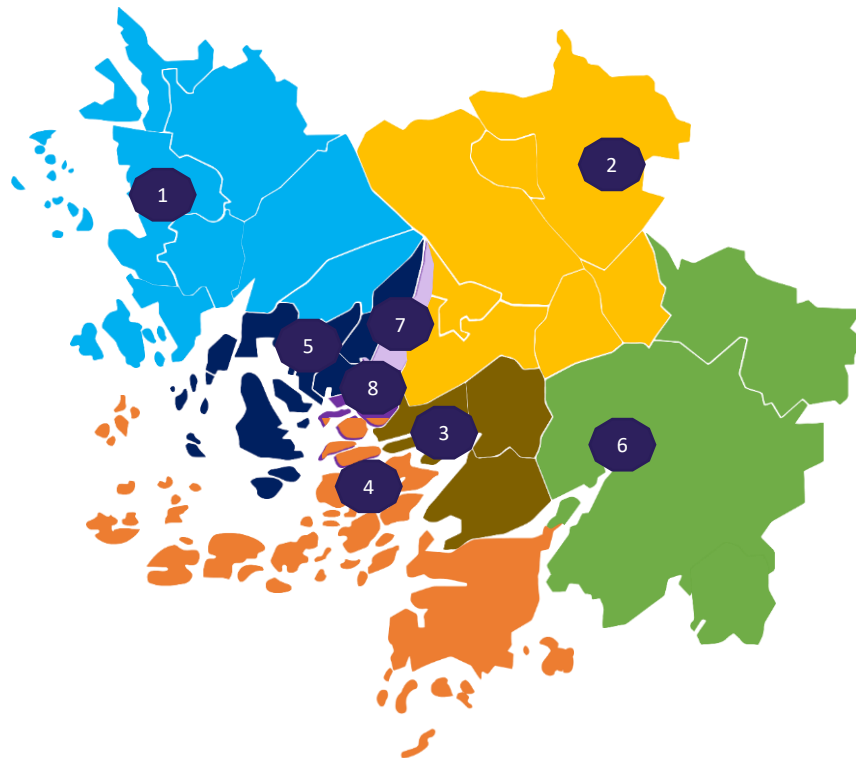
- **Opiskeluhuolto**= yhteinen termi termeille oppilas-ja opiskelijahuolto
- **Opiskelijat**= lapset ja nuoret esiopetusikäisistä toisen asteen opintojen loppuun
- **Oppilaitos**= esiopetusyksiköt, koulut, lukiot ja ammatilliset oppilaitokset
- **Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä** = esiopetuksen, koulun, lukion ja ammatillisen oppilaitoksen ryhmä yhteisöllisen opiskeluhoillon suunnittelemista, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia varten
- **Opiskeluhoillonpalvelut**= esiopetuksen neuvolapalvelut, koulu-ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, psykologi- ja kuraattoripalvelut

Miten lapset ja nuoret voivat Varsinais-Suomessa?



Varsinais-Suomi

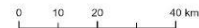
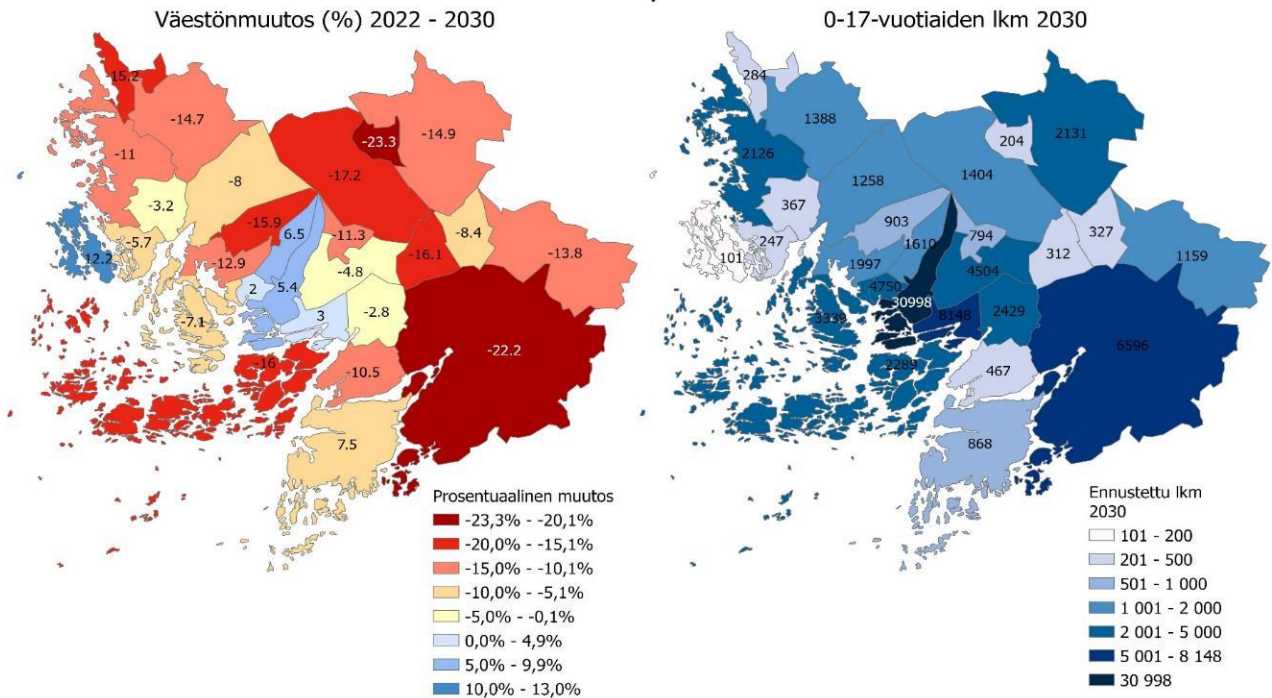
1. Uusikaupunki,
Vehmaa, Pyhäranta,
Kustavi, Taivassalo,
Masku, Mynämäki,
Nousiainen, Laitila
2. Pöytyä, Aura, Lieto,
Marttila, Koski t.l,
Loimaa ja Oripää
3. Kaarina, Paimio-Sauvo
4. Parainen,
Kemiönsaari, Åbo
5. Naantali, Raisio,
Rusko
6. Salo, Somero
7. Turku (pohjoinen)
8. Turku (eteläinen)



Väestöennuste: 0-17-vuotiaiden osuus väestöstä

0-17-vuotiaiden määrän
ennustettu kehitys 2022 - 2030

Väestöennus-
teen mukaan
lapsiväestön
osuus
vähenee ja
lapsiperheet
keskittyvät
kasvukes-
kuksiin.



Lähde:
Väestö 2022, StatFin, Tilastokeskus
Väestö 2030, Perusura, MDI väestöennuste

Lapsiperheiden elinolot ja elintaso heijastuvat lapsen kasvuun ja kehitykseen

Perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa lasten hyvinvointiin arjessa sekä pitkälle elämäntilanteeseen.

Lapsuudessa koettu köyhyys yhdistyy myöhempään työttömyyteen, mielenterveysongelmiin, heikkoon koulumenestykseen sekä ylivelkaantumiseen.

Erityisesti vauvaiässä koettu lapsiperheköyhyys yhdistyy huono-osaisuuteen aikuisuudessa.

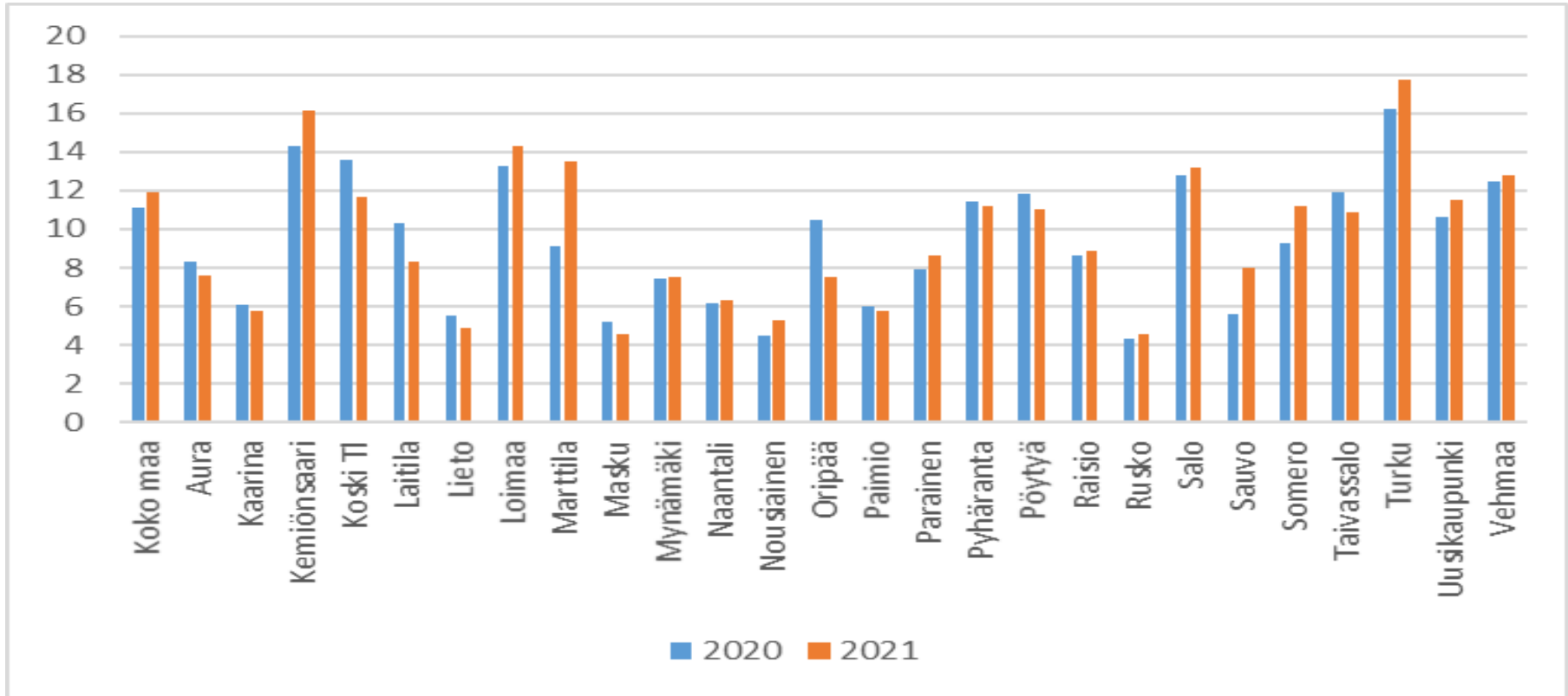


Lapsiperheköyhyyden mittareiden – pienituloisuuden, toimeentulotuen käytön ja koetun taloudellisen tilanteen – maantieteellinen jakautuminen. Lähde Tilastokeskus, THL.

Vuonna 2021 noin 121 800 lasta eli pienituloisessa perheessä. Tämä vastaa 12 prosenttia kaikista Suomessa asuvista lapsista. Pienituloiseksi lasketaan, kun lapsi asuu kotitaloudessa, jonka tulot ovat alle 60 prosenttia maan keskimmaisista tuloista.

Varsinais-Suomen lapsista 11,2 prosenttia eli pienituloisessa perheessä vuonna 2021. (Tilastokeskus 2021)

Lasten pienituloisuusaste vaihtelee Varsinais-Suomen kunnissa (Sotkanet)

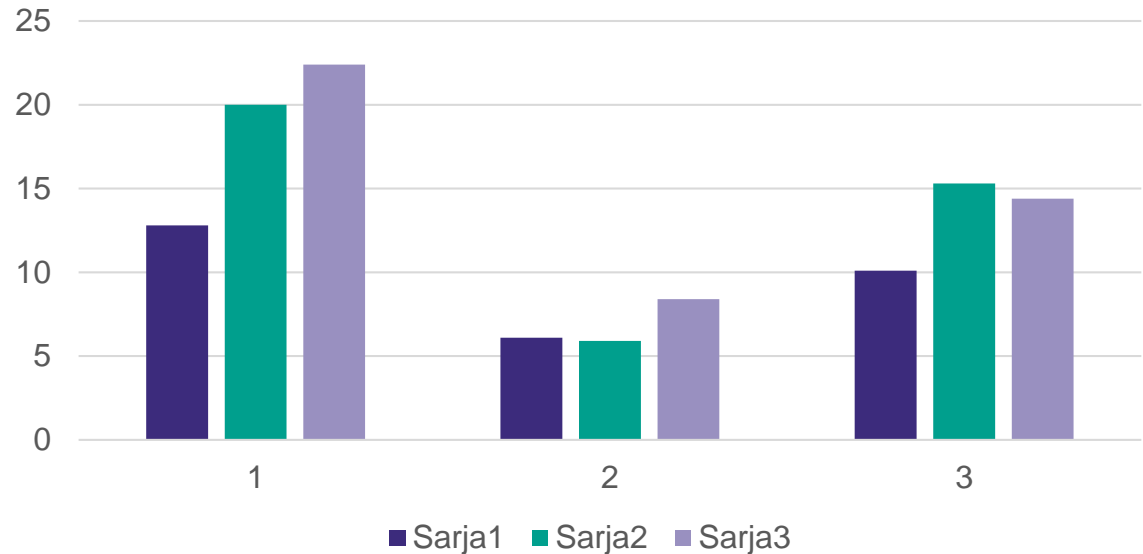


Elämänlaatu

8.-9. luokkalaisten oman kokemuksen mukaan sekä ahdistus, kiusaaminen, että yksinäisyys on lisääntynyt Varsinais-Suomessa.

Ahdistuneisuus, koettu yksinäisyys ja/ tai koulukiusaaminen voivat heijastua mm. lisääntyneinä koulupoissaoloina.

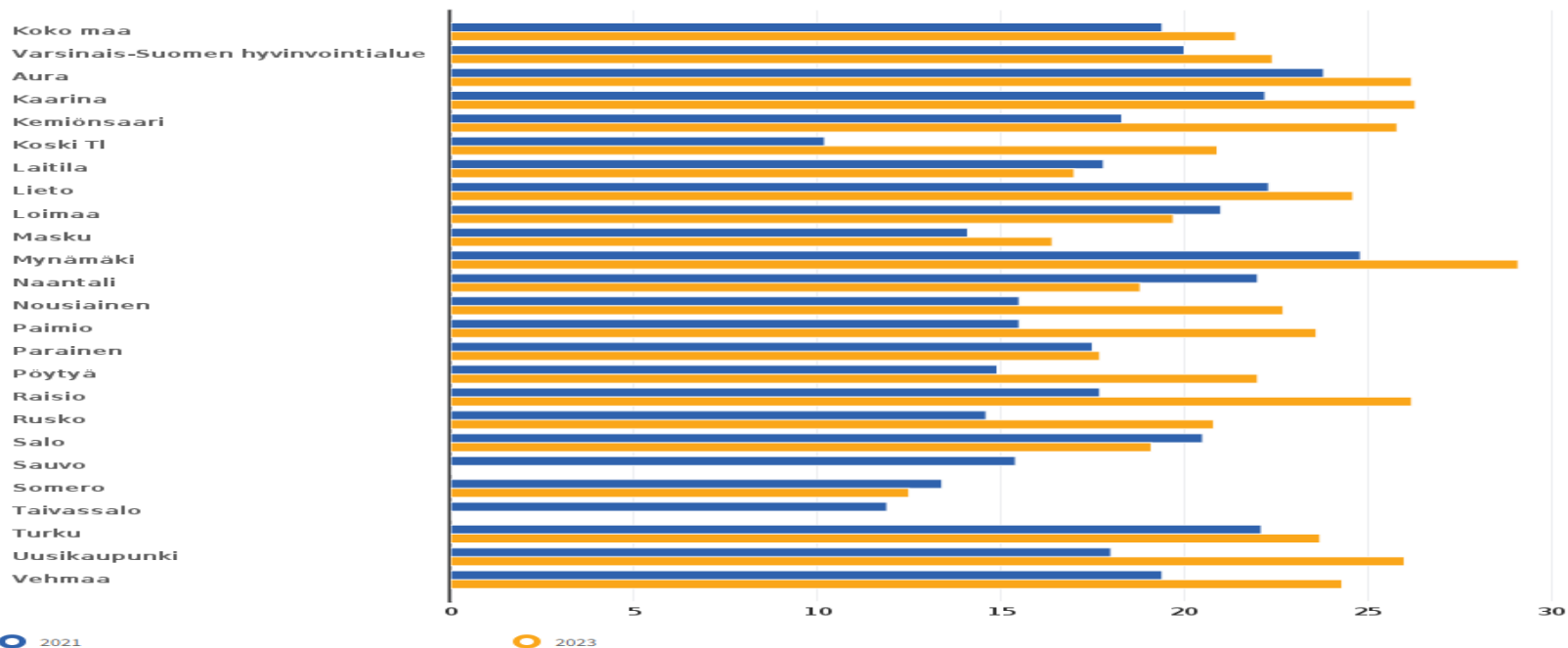
Kouluterveyskysely 2019-2023



Kouluterveys-kyselyssä tulee esiin erot Varhan sisällä

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

info ind. 328 Sukupuoli: Yhteensä



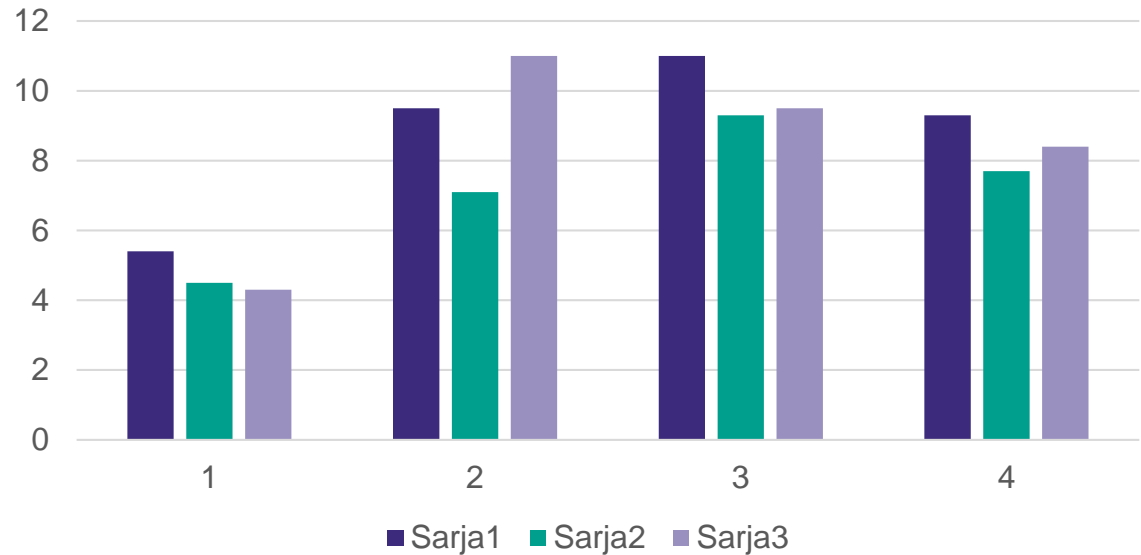
2021

2023

Elintavat

Kouluterveys-kyselyn mukaan Varsinais-Suomalaisten nuorten päivittäinen tupakointi on vähentynyt, mutta erityisesti sähkötupakan käyttö on lisääntynyt.

Kouluterveyskysely 2019-2023

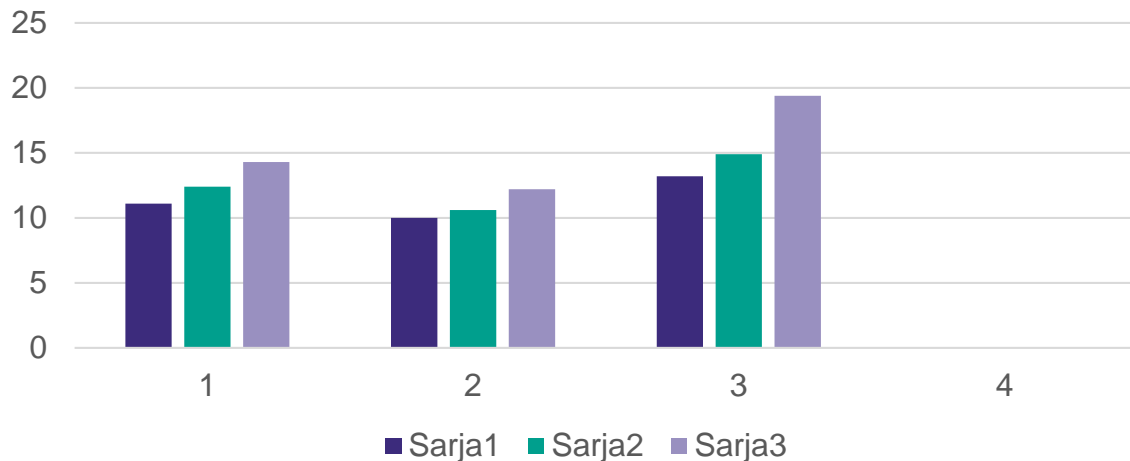


Elinympäristön turvallisuus

Lasten ja nuorten turvattomuuden taustalla saattaa olla väkivaltaa tai sen uhkaa. Turvattomuus saattaa heijastua mm. rikoksilla oireiluna.

Varsinais-Suomessa 4.-5. luokkalaisista 15,7% on kokenut vuoden aikana fyysistä väkivaltaa vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten taholta. Ammattikoululaisista 13% on kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana. (Kouluterveyskysely 2023)

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä
(Sotkanet id:3893)

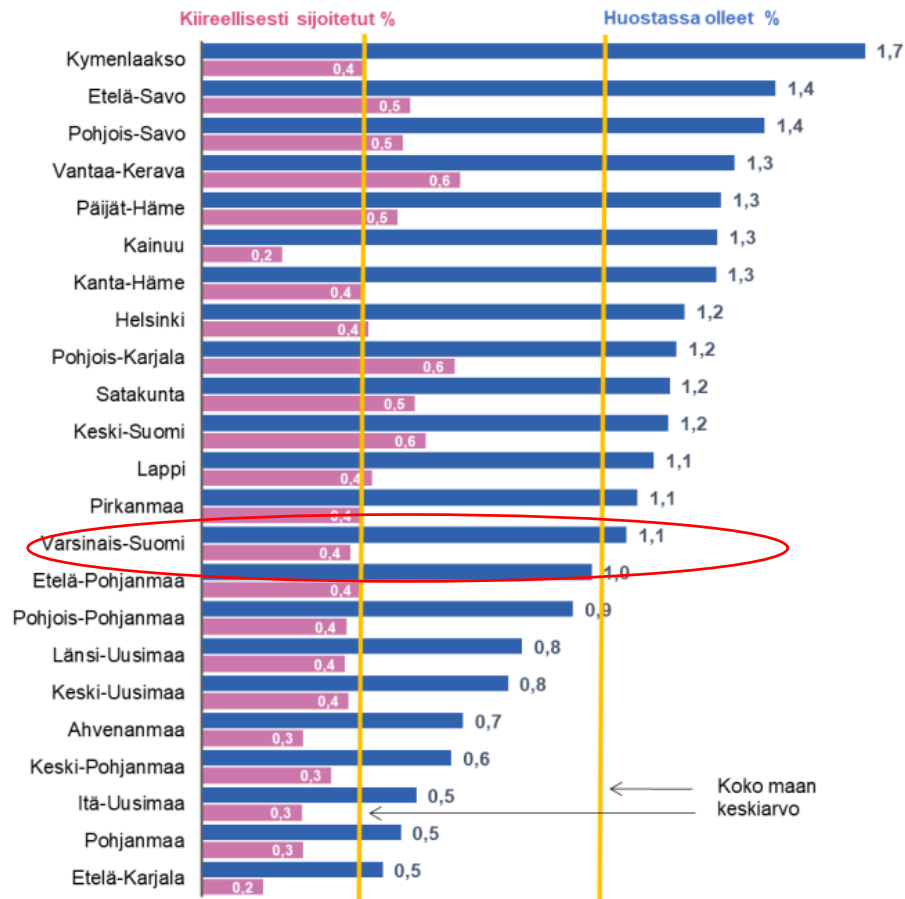


Lastensuojelutilasto 2022 (THL)

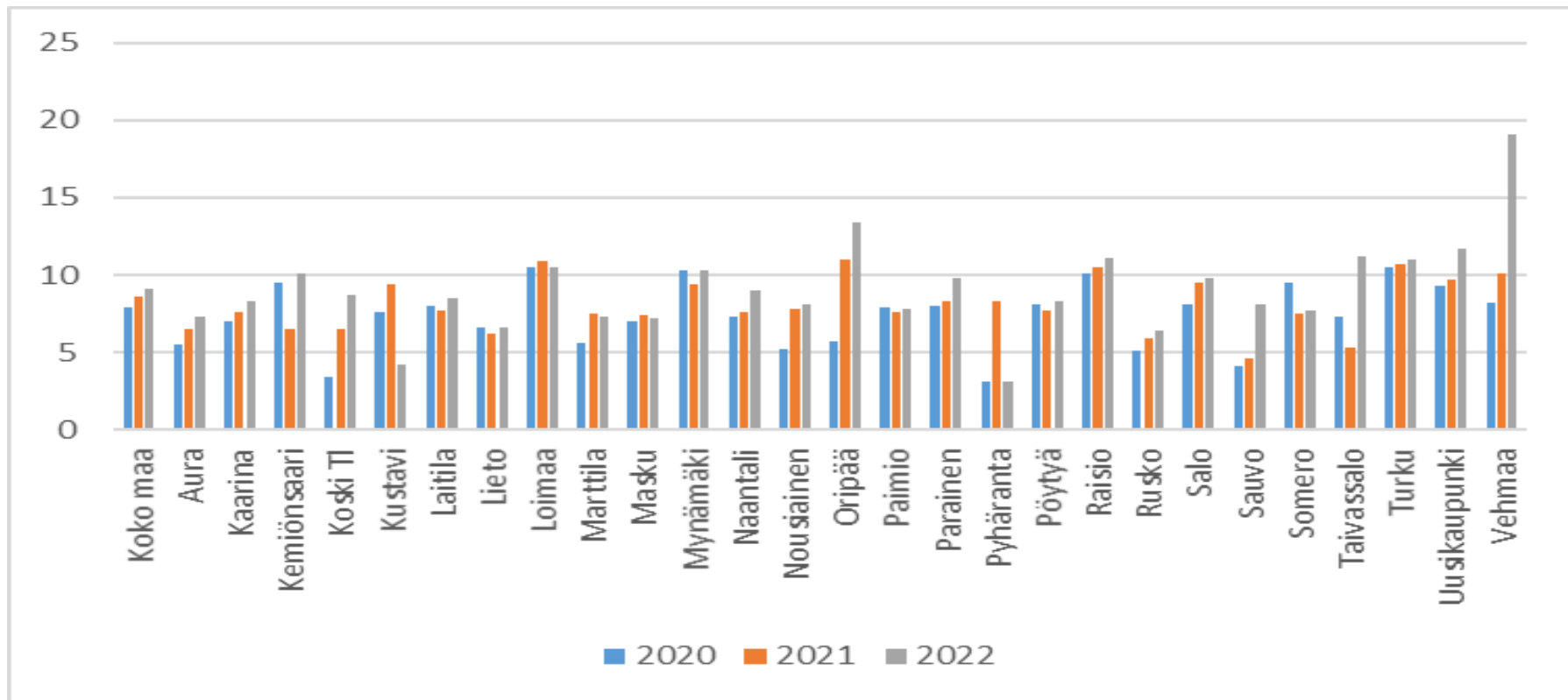
Kiireellisesti sijoitettujen ja huostassa olevien lasten määrät vaihtelivat hyvinvointialueittain vuonna 2022.

Vastaavaan väestöön suhteutettuna Varsinais-Suomi on lähellä koko maan keskiarvoa.

Kuvio 6. Vuoden aikana kiireellisesti sijoitetut ja huostassa olleet lapset suhteutettuna vastaavan ikäiseen väestöön hyvinvointialueittain vuonna 2022, %.



Lastensuojeluilmoitukset, 0-17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Sotkanet)



Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa tarvitsevien lasten osuus

4/1000 varsinaissuomalaisesta lapsesta on saanut sairaalahoitoa mielenterveyden häiriöihin (0-17v) / 1000 ikäluokasta, vuosi 2021.

Mielenterveyden häiriöiden vuoksi sairaalahoitoa tarvinneiden lasten ja nuorten määrä suhteutettuna ko. ikäluokkaan kuvaa osaltaan lasten ja nuorten psyykkisten ongelmien määrää ja niiden vaikeusastetta.

On huomattava, että sairaalahoidon määrä riippuu myös käytettävissä olevista resursseista (esim. miten paljon palveluja alueella on tarjolla) sekä vallitsevista hoitokäytännöistä.

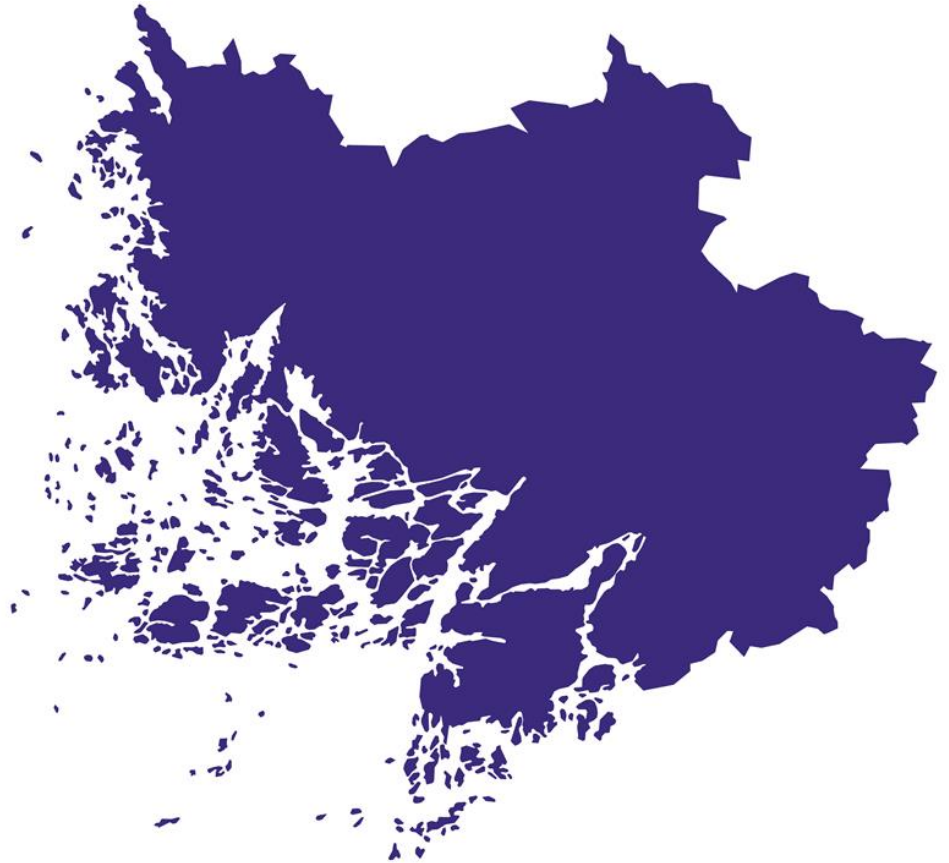
Lähde Sotkanet

Kansalliseen lapsistrategian (2019–2023) toimenpiteen 13 tehtävänä on lisätä lasten ja nuorten mielenterveystyön vaikuttavuutta kartoittamalla kehittämistarpeet ja tukemalla hyviä käytäntöjä ja osaamista.

Tarvetta on sekä perustason hoidon ja tuen vahvistamiseen, että vakavasti päihiteillä ja mielenterveyshäiriöillä oireilevien nuorten palvelujen vahvistamiseen.

(THL)

**Varsinais-Suomessa
opiskeluhoitopalvelut ovat
osa perhekeskuspalvelu-
kokonaisuutta**



Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palvelustrategia lasten nuorten ja perheiden palveluissa

- Lapset ja nuoret voivat hyvin ja saavat tukea hyvään ja turvalliseen elämään.
- Ennaltaehkäisevät ja varhaisen tuen palvelut edistävät osallisuutta yhteiskuntaan ja vähentävät lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelutarvetta.
- Järjestämme lapsiperheiden palvelut oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti lapsen omassa elinympäristössä.
- Palvelut ovat laadukkaita, vaikuttavia ja yhdenmukaisesti toteutettuja koko Varsinais-Suomen alueella. Erityistason palvelujen tarve vähenee.



Palvelurakenne, palveluvalikoima ja palvelujen yhteensovittaminen

- Varsinais-Suomessa opiskeluhuollon palvelut ovat osa perhekeskuspalvelukokonaisuutta.
- Perhekeskuksen palveluita Varhalla ovat ennaltaehkäisevät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut kuten neuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologipalvelut, sosiaalihuoltolain mukaiset lapsiperhepalvelut sekä kasvatus- ja perheneuvonnan palvelut.
- Sote-keskukset ja erikoissairaanhoido tarjoavat perhekeskuspalveluille avoterveydenhuollon palveluita ja konsultaatiota, mukaan lukien avopediatrian palvelut.
- Päihde- ja mielenterveyspalvelut, lapsiperheiden sosiaalityö sekä erityistason sosiaalipalvelut kuten lastensuojelu sekä vammaispalvelut jalkautuvat perhekeskuksiin.



Perhekeskuspalvelut



Kunnan palvelut

- Varhaiskasvatus
- Esiopetus
- Perusopetus
- Toisen asteen koulutus
- Nuoriso- ja vapaa-ajanpalvelut
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

Muut palvelut

- Sähköinen perhekeskus
- Kohtaamispaikat
- Potilas- ja vammaisjärjestöt
- Taide- ja kulttuurijärjestöt
- Sote-järjestöt
- Liikunta- ja nuorisojärjestöt
- Seurakunnat
- Kela
- Yksityinen sektori (mm. terapia- ja kuntoutus)



Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet

työtä, joka on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien yhteinen tehtävä. Opiskeluhuolto on oppilaan ja kouluyhteisön kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja sen edellytyksistä

Opiskeluhuoltoa toteutetaan hyvinvointialueen ja koulutuksenjärjestäjän yhteistyönä yhdessä oppilaiden, huoltajien ja muiden yhteistyökumppanien kanssa.

Oppilaalla on oikeus opiskeluhoitopalveluihin (koului- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori-, psykologipalvelut). Opiskeluhoitopalvelu toteutetaan ensisijaisesti lähipalveluna. Opiskeluhoitopalvelu on maksutonta.

Opiskelu- huollon keskeiset elementit



[Opiskelu-
huolto | Opetushallitus \(oph.fi\)](https://oph.fi)

Oppilas- ja opiskeluhuollon osuus yhteisöllisessä oppilashuollossa

- Yhteisöllinen opiskeluhuolto on monipuolinen kokonaisuus. Sillä tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.
- Keskeinen rooli yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämisessä on oppilaitoskohtaisella opiskeluhuoltoryhmällä. Koulutuksen järjestäjä vastaa oppilaitoksen oppilas- ja opiskeluhuoltoryhmän asettamisesta. Kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja/tai koulupsykologi osallistuu oppilas- ja opiskeluhuoltoryhmän työhön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen erityisosaamisellaan.
- Työskentely tulee kohdentaa ensisijaisesti yhteisöllisiin, ehkäiseviin ja terveyttä ja hyvinvointia edistäviin toimenpiteisiin. Työhön tulee varata riittävästi voimavaroja sekä osaamis- että resurssinäkökulmasta. Sen vuoksi on tärkeää, että nämä toimenpiteet näkyvät tulevaisuudessa myös oppilas- ja opiskeluhuoltohenkilöstön työn tilastoinnissa.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

- Yksilökohtaista opiskeluhooltoa ovat yksittäiselle opiskelijalle annettavat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä esiopetuksen ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalvelut, yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä toteutettava yksilökohtainen opiskeluhoolto.
- Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy on tärkeää.
- Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Opiskelijan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.
- Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto voi olla tarpeellista opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen opiskelijan monialaista opiskeluhooltoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä.
- Hyvinvointialue vastaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä koulupsykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan heidän kotipaikastaan riippumatta.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut

- Kouluterveydenhuollosta saa tukea kaikissa terveyteen, hyvinvointiin sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa.
- Kouluterveydenhuollossa suoritetaan määräaikaiset terveystarkastukset luokka-asteittain sekä laajat terveystarkastukset 1.,5. ja 8. luokilla, joihin huoltajat saavat kutsun osallistua. Tarpeen mukaan voi myös varata ajan lisäkäynneille, jolloin on mahdollisuus perehtyä selvittelyä vaativiin asioihin sekä seurata terveys- ja hyvinvointitilannetta, kasvua ja kehitystä tai perheen tilannetta terveystarkastusten välillä.
- Terveystarkastajan vastaanotolle on lisäksi mahdollista mennä aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltä askarruttavista asioista. Seuranta- ja tukikäyntejä järjestetään yksilöllisesti tarpeen mukaan. Kouluterveydenhuollossa on mahdollisuus saada kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset.
- Kouluterveydenhuoltoa toteutetaan kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin yhteistyönä ja se toimii linkkinä erikoissairaanhoidon sekä muihin terveydenhuollon palveluihin. Suun terveystarkastus toteutetaan vähintään kolme kertaa peruskoulun aikana suun terveydenhuollon toimesta (1.lk, 5lk. ja 8.lk).
- Opiskelijan tarpeita parhaiten vastaavan tuen turvaamiseksi kouluterveydenhuollolla on lisäksi mahdollista tehdä yhteistyötä opettajien, koulukuraattorin ja koulupsykologin kanssa. Kouluilla työskentelevien psykiatristen sairaanhoitajien työ tukee kouluterveydenhuollon palveluita.

Koulukuraattoripalvelut

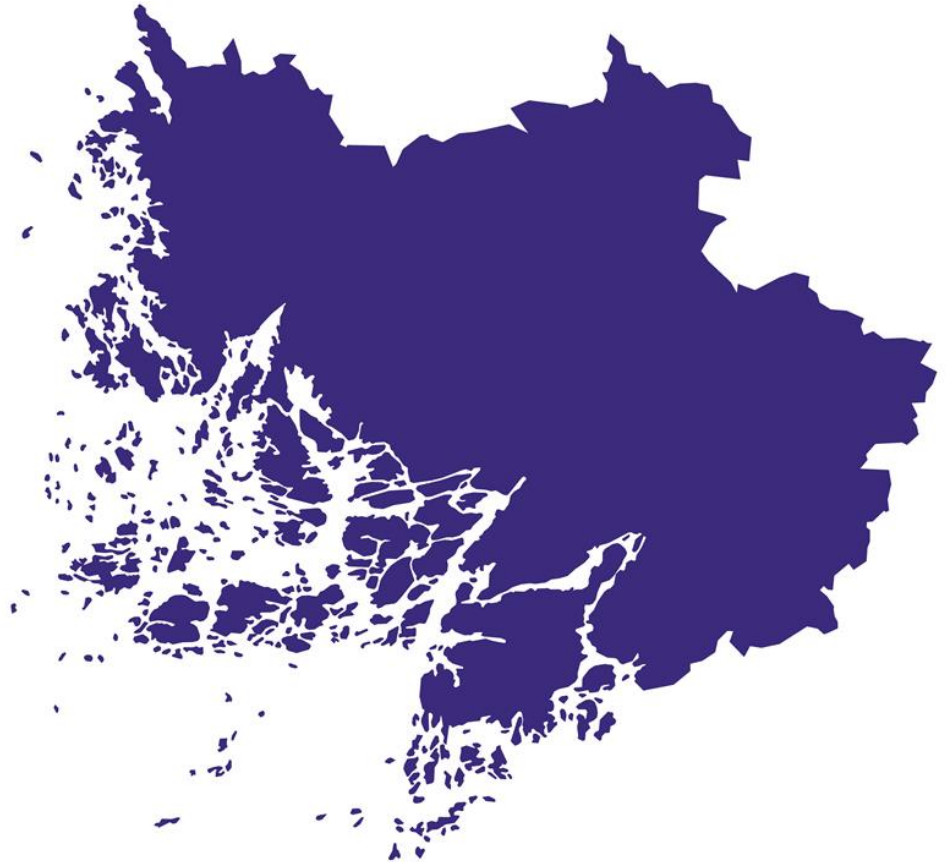
- Kuraattori edistää ja tukee oppimista, koulunkäyntiä ja opiskelua, hyvinvointia sekä sosiaalisia valmiuksia ja toimintakykyä. Teemoja, joista kuraattorin kanssa voi yksilötapaamisilla keskustella ovat mm. voimavarat, vahvuudet, opiskelun tuki, tunteiden hallinta, sekä sosiaaliset suhteet.
- Opiskelijan ja perheen kokonaistilanteen kartoitus voi olla osa kuraattorin työnkuvaa. Opiskelijan kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin voi vaikuttaa koulunkäyntiin, vapaa-aikaan, elämänhallintaan sekä vuorovaikutussuhteisiin liittyvät tekijät.
- Kuraattoripalvelut ovat osa lakisääteisiä sosiaalihuollon palveluja. Palvelut ovat vapaaehtoisia, maksuttomia ja luottamuksellisia. Niiden tulee olla helposti saatavilla osana oppilaiden, opiskelijoiden ja oppilaitosten arkea esiopetuksesta aina toiselle asteelle asti. Opiskelija voi tavata koulukuraattorin yksin tai yhdessä vanhemman kanssa.

Koulupsykologipalvelut

- Koulupsykologilta saa tukea hyvinvointiin, sosiaalisiin ja psyykkisiin valmiuksiin, koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Koulupsykologilta saa apua mielenterveyteen ja kriisitilanteisiin liittyen sekä tunne-elämän haasteisiin.
- Koulupsykologilta saa erityisesti tukea silloin, kun oppilaitoksen tukitoimista huolimatta herää kysymys siitä, mistä oppimisen haasteissa on kyse.
- Mahdollista tarvetta koulupsykologin tekemille tutkimuksille arvioidaan yhdessä opettajien ja/tai koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kanssa.
- Psykologipalvelut ovat lakisääteisiä, vapaaehtoisia, maksuttomia sekä luottamuksellisia. Palvelut on tarkoitettu esi- ja perusopetuksen oppilaille sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoille.

Tavoitteet, keskeiset periaatteet ja toimenpiteet

Tavoitteena on kuvata alueellisen opiskeluhuollon toteutumisen tavoitteet ja seuranta, yhteistyön suunnitelma, resurssien kohdentamisen suunnitelma sekä suunnitelma toimenpiteiden seurannasta.



Opiskeluhuollon palvelujen resurssien kohdentaminen

- Opiskeluhuollon palvelujen resurssit suunnitellaan sitovien mitoitusten ja suositusten pohjalta.
- Varsinais-Suomen hyvinvointialue on kaksikielinen hyvinvointialue. Huomioimme palveluissamme, että asukkaistamme 5,7 % puhuu äidinkielenään ruotsia ja 8,7 % muuta kuin suomea tai ruotsia.
- Resurssien jakautumisessa huomioidaan koulutuksen järjestäjien arviot palveluiden kokonaistarpeesta:
 - *palveluiden yhdenvertainen saatavuus*
 - *etäisyydet ja yksiköiden määrä per työntekijä*
 - *Suomi toisena kielenä -opiskelijoiden määrät*
 - *muut alueelliset erityistarpeet*
- Osana resurssien kohdentamista kiinnitetään huomiota esiopetuksen opiskeluhuollon palveluiden kehittämiseen.
- Palveluita suunnitellaan pohjautuen koulutuksen järjestäjän/oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmaan.

Tavoite	Toimenpide	Vastuu	Mittarit ja seuranta
1. Alueellisen opiskeluhuollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet	Laaditaan toimeenpano-ohjelma, jossa avataan yhteisöllisen ja yksilöllisen työn periaatteet. Toimeenpano-ohjelman painopisteet: Koulupoissaolot ja varhaisen puuttumisen periaatteet, haavoittuvassa asemassa olevat lapset/perheet, esioppilaiden oppilashuolto, ammatilliset oppilaitokset ja muut yksityiset opetuksenjärjestäjät	Opiskeluhuollon yhteistyöryhmä	Toimeenpano-ohjelma laadittu vuoden 2024 aikana.
2. Suunnitelma yhteistyöstä	Laaditaan kuvaus yhteistyörakenteista hyvinvointi-alue-, kunta- ja oppilaitostasolla.	Opiskeluhuollon yhteistyöryhmä	Kuvaukset sekä sisäisistä että ulkoisista yhteistyörakenteista laadittu ja yhteistyörakenteet saatu jalkautettua eritasoille.
3. Arvio kokonaistarpeista ja voimavarojen kohdentamisesta	Lakisääteisten mitoituksen toimeenpano: Resurssin osoittamisessa tulee huomioida kuntien erityispiirteet. Rekrytointiongelmien varalle laaditaan toimintasuunnitelma.	Perhekeskusjohto	Resurssien kohdentamisen suunnitelma laadittu. Täyttämättä olevien tehtävien tilannekuva. Ostopalvelun käytön seuranta.
4. Toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja	Perustetaan alueellinen opiskeluhooltoryhmä sekä alueelliset opiskeluhooltotyöryhmät, johon	Lasten, nuorten ja perheiden	Työryhmä nimetty ja suunnitelman edistymistä raportoidaan

Suunnitelman seuranta

- Suunnitelman toimenpiteiden edistymisen seurantaan varten laaditaan vuosikello.
- Opiskeluhuollonsuunnitelmassa kuvattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden edistymistä raportoidaan opiskeluhuollon yhteistyöryhmälle.
- Suunnitelman toimeenpanovaiheessa kytketään alueellinen suunnitelma opetuksen ja koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin.

Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman tausta-aineisto ja tiedonkeruu

- [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki](#)
- [Pikaopas opiskeluhuollon järjestämiseen](#), Kuntaliitto 2023
- [Opetushallitus/opiskeluhuolto](#)
- [Opiskeluhuolto - THL](#)
- Opiskeluhuollon alueellisen yhteistyöryhmän esille nostamat asiat.
- Alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman luonnoksen pohjalta.
- Suunnitelma on sovittu vietäväksi päätöksentekoon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman osana vuoden 2023 lopussa.

Kiitos!



Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2023–2025



Sisältö

1. Johdanto

- Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi – kansalliset ohjelmat ja laatusuositus

2. Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tilannekuva

- Väestön ikääntyminen
- Asuminen ja asuinolosuhteet
- Yksinäisyys, osallisuus, elämänlaatu
- Toimintakyky ja elintavat
- Koettu terveys ja toimintarajoitteet

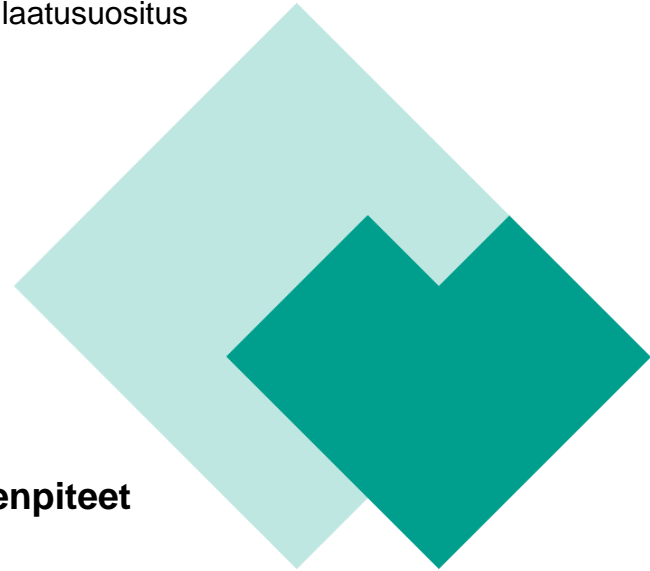
3. Ikääntyneiden palvelujen järjestäminen

- Asiakas- ja palveluohjaus
- Palvelurakenne ja palvelujen saatavuus
- Palvelujen laatu

4. Suunnitelman ikääntyneiden tukemiseksi tavoitteet ja toimenpiteet

- Tavoite 1: Tuemme mielen hyvinvointia ja edistämme osallisuutta
- Tavoite 2: Edistämme fyysistä kuntoa ja tuemme terveellisten elintapojen käyttöönottoa
- Tavoite 3: Kehitämme ikäasumisen vaihtoehtoja ja turvallisuutta
- Tavoite 4: Suunnittelemme asiakas-lähtöiset palvelukokonaisuudet ja sujuvat palveluketjut
- Tavoite 5: Strategiset tavoitteet vuosille 2023-2025

5. Suunnitelman hyväksyminen ja seuranta



1. Johdanto

Hyvinvointialueen lakisääteisenä tehtävänä on laatia suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvueluista 980/2012, jatkossa vanhustalvuelulaki).

Suunnitelma liitetään osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 7 §:n tarkoittamaa hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmaa.

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi laaditaan vuosille 2023 – 2025.

Varsinais-Suomessa kuten koko Suomessa väestö ikääntyy ja yhä suurempi osa väestöstä elää entistä pidempään. Väestön ikääntyessä hyvinvointialueen ja kuntien on yhteistyössä edistettävä ikäystävällisen asumisen ja asuinympäristöjen toteutumista, tuettava ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpysymistä ja luotava edellytyksiä sosiaalista ja kulttuurista hyvinvointia vahvistavalle toiminnalle. Ikääntyneen väestön fyysisen toimintakyvyn sekä

sosiaalisen ja kulttuurisen hyvinvoinnin tukemisessa tärkeitä yhteistyötahoja ovat myös järjestöt, seurakunnat ja yritykset.

Suunnitelmassa painotetaan kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä, ikääntyvälle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyttä ja laatua sekä ikääntyneen väestön palvelutarpeeseen vaikuttavia tekijöitä.

Suunnitelmassa huomioidaan ikääntyvän väestön kielelliset oikeudet sekä muunkielinen ja monikulttuurinen ikääntyvä väestö.

lähäs henkilö

Henkilö, jonka fyysinen, kognitiivinen, psyykinen tai sosiaalinen toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä alkaneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden sairauksien tai vammojen vuoksi taikka korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen vuoksi.



Ikääntynyt väestö

Vanhuuseläkkeeseen oikeutetussa iässä oleva väestö.

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi – kansalliset ohjelmat ja laatusuositus

Ikääntyneiden tukemisen suunnitelmaa ohjaavat kansalliset toimeenpanosuunnitelmat, ohjelmat ja laatusuositus.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030, toimeenpanosuunnitelman painopisteinä ovat

- kaikille mahdollisuus osallisuuteen,
- hyvät arkiympäristöt,
- hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut sekä päätöksenteolla vaikuttavuutta.

Toimenpidesuunnitelmassa korostetaan poikkihallinnollista ja monitoimijaista yhteistyötä ja ikääntyneen väestön osallisuutta. Arkiympäristö vaikuttaa olennaisesti iäkkäiden ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Arkiympäristöistä pitää saada sellaisia, että ne kannustavat iäkkäitä ihmisiä toimimaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi.

Kansallisen ikäohjelman 2030 tavoitteena on varautua väestön ikääntymiseen laaja-alaisesti. Ikäohjelmalla kannustetaan mahdollisimman toimintakykyisen ikääntymisen turvaamiseen sekä taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväen palvelujärjestelmän rakentamiseen.

Ikäohjelman 2030 vaikuttavuustavoitteet ovat:

- iäkkäät ovat toimintakykyisempiä pidempään
- asuminen ja asuinympäristöt ovat ikäystävällisiä
- palvelut toteutetaan ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla
- teknologia on lisännyt hyvinvointia
- ikääntyvien työikäisten työkyky on parantunut ja työurat ovat pidentyneet, erityisesti ikäihmisten palveluissa
- yhä useampi osallistuu vapaaehtoistoimintaan ja sen tekemistä tuetaan ikääntyvässä yhteiskunnassa

Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023 tavoitteena on mahdollistaa hyvä ikääntyminen sekä laadukkaat ja vaikuttavat palvelut niitä tarvitseville iäkkäille henkilöille.

Laatusuositus ohjaa väestön ikääntymiseen varautumista ja iäkkäiden palvelujen kehittämistä.

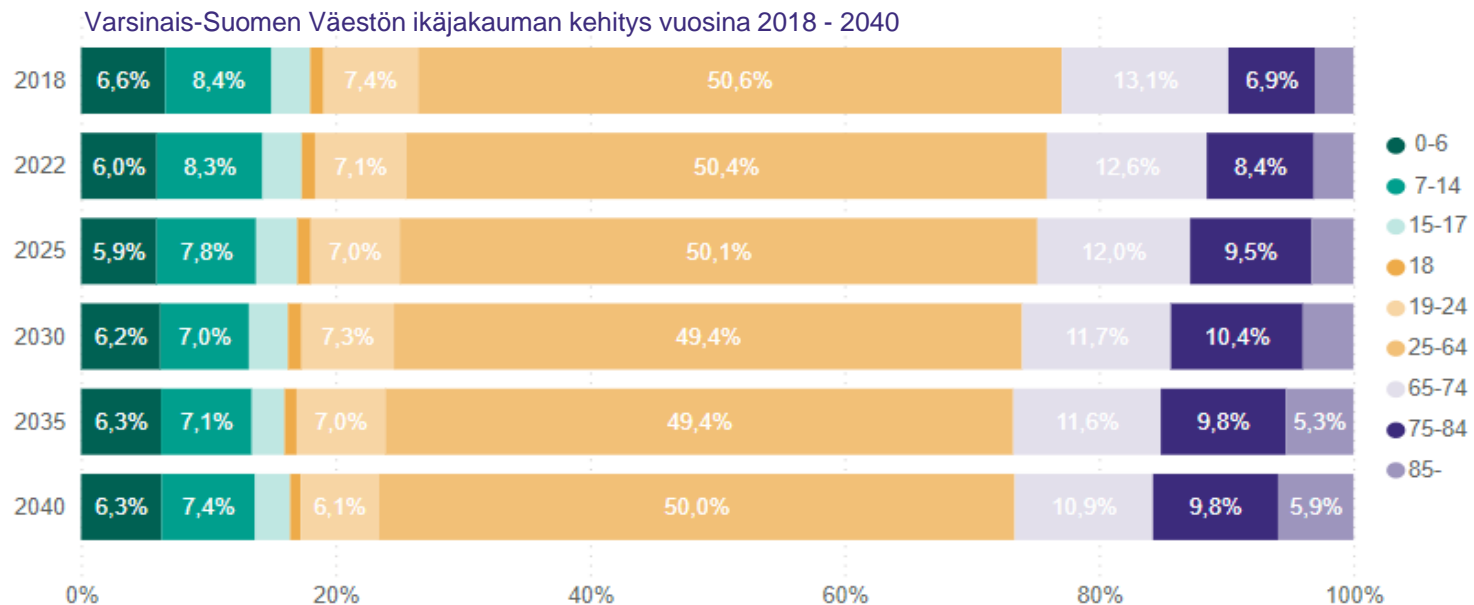
Laatusuosituksen keskeiset sisällöt ovat:

- iäkkäiden toimintakyvyn edistäminen
- vapaaehtoistyön lisääminen
- digitalisaation ja teknologioiden hyödyntäminen
- asumisen ja asuinympäristöjen kehittäminen
- palveluiden järjestäminen ja tuottaminen
- asiakas- ja palveluohjaus
- osaava ja hyvinvoiva henkilöstö
- laadun varmistaminen

Laatusuositus on tarkoitettu iäkkäiden palvelujen kehittämisen, toimeenpanon ja valvonnan tueksi hyvinvointialueen päättäjille ja johdolle.

Laatusuosituksessa on kuvattu toimeenpanon seurantaindikaattorit.

2. Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja toimintakyvyn sekä palveluiden tilannekuva



Väestön ikääntyminen

Varsinais-Suomen väestö

Vuoden 2022 lopussa Varsinais-Suomen väestö oli 485 679, josta 75 vuotta täyttäneitä oli 56 009 ja 85 vuotta täyttäneitä oli 15 068.

Väestöennusteen mukaan Varsinais-Suomen väestömäärä kasvaa ja väestö ikääntyy.

Vuonna 2030 Varsinais-Suomessa väestömäärä on 498 025, josta 75 vuotta täyttäneitä on 71 485. 75 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy vuosittain keskimäärin 1300 henkilöllä.

Vuonna 2040 Varsinaisen väestö on ennusteen mukaan 510 993, josta 75 vuotta täyttäneitä on 80 558 ja 85 vuotta täyttäneitä on 30 325.

Vuodesta 2022 vuoteen 2040 85 vuotta täyttäneiden määrä lähes kaksinkertaistuu.

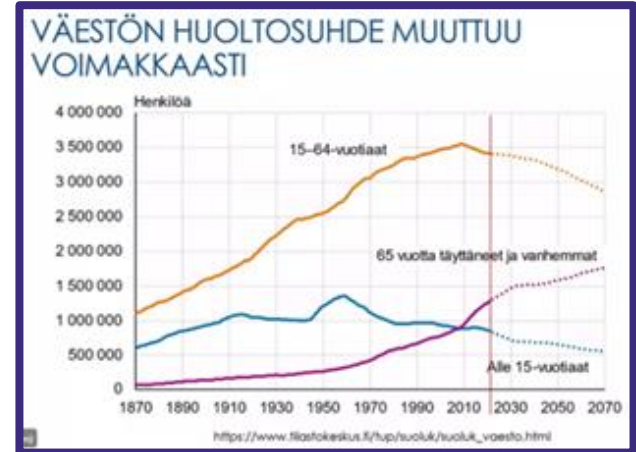
Väestöllinen huoltosuhde

Väestön ikääntymisestä johtuen väestöllinen huoltosuhde heikkenee.

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten ja vanhuseläkeikäisten määrän suhdetta työikäisen väestön määrään.

Taloudellinen huoltosuhde eli elatussuhde ilmaisee kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti.

Vuonna 2021 Varsinais-Suomen taloudellinen huoltosuhde (131,3) oli koko maan huoltosuhdetta heikompi (133,4).



Asuminen ja asuinolosuhteet

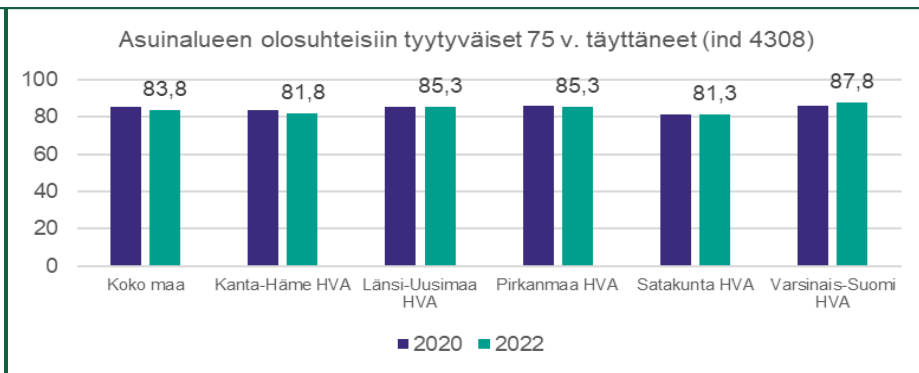
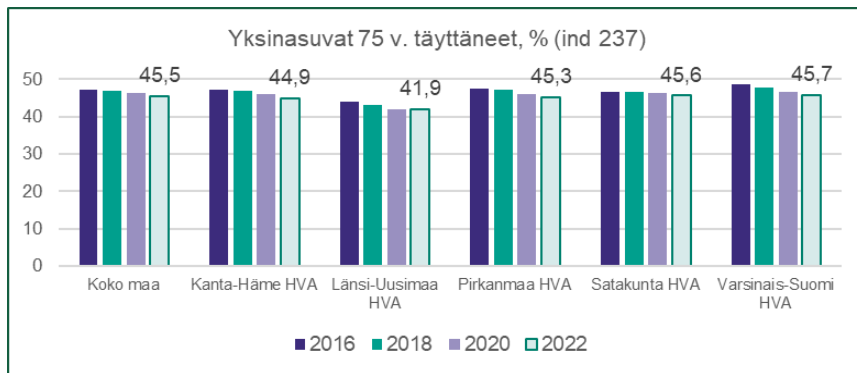
Varsinais-Suomessa yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus on hieman korkeampi kuin osuus koko Suomessa. Varhan alueen kunnissa yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vaihtelee 31,9 – 50,8 prosentin välillä.

Yli puolet (56 %) yksinasuvista iäkkäistä henkilöistä asuu kerrostalossa. Neljännes (26 %) yksinasuvista iäkkäistä henkilöistä asuu omakoti- tai paritalossa, 15 % asuu rivitalossa ja kolme prosenttia asuu muissa rakennuksissa

Asuinalueen olosuhteisiin tyytyväisten 75 vuotta täyttäneiden henkilöiden osuus oli pienentynyt Varsinais-Suomea lukuun ottamatta muilla vertailussa mukana olevilla hyvinvointialueilla. Varsinais-Suomessa asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten 75 vuotta täyttäneiden osuus sen nousi kaksi prosenttiyksikköä verrattaessa vuoden 2020 ja 2022 tuloksia.



Miellyttävä elinympäristö tukee mielen hyvinvointia.



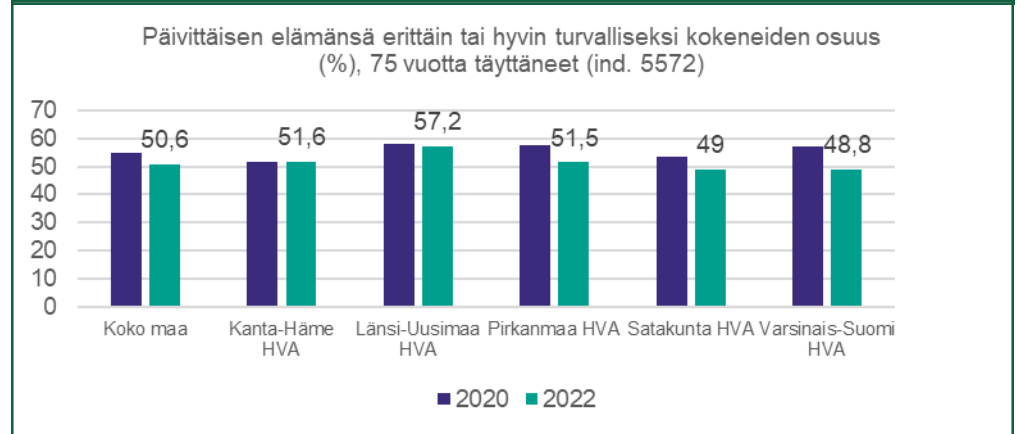
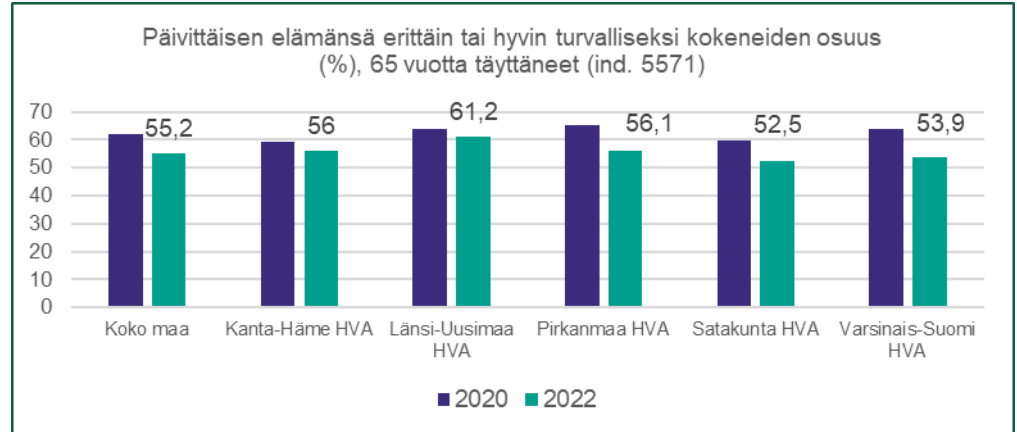
Turvallisuuden kokemus

Iäkkäiden henkilöiden turvallisuuden tunnetta lisäävät hyväksi koettu terveydentila, sosiaaliset verkostot, turvalliseksi koettu asuinympäristö sekä elämänhallinnan tunne. Turvallisuuden kokemus vaikuttaa myönteisesti mielen hyvinvointiin.

Turvattomuuden tunnetta aiheuttavat mm. heikentynyt toimintakyky, yksinäisyys, kaatumispelko ja tunne siitä, ettei voi kontrolloida arkeaan omassa kodissaan.

Esimerkiksi kaatumisen pelko voi iäkkäillä johtaa kierteeseen, jossa liikkumisen ja sosiaalisten suhteiden vähentyminen aiheuttavat toimintakyvyn alentumista, lisäksi kaatumisriskiä.

Ikääntyneen väestön kokemus päivittäisen elämän turvallisuudesta on heikentynyt ja Varhan alueella päivittäisen elämänsä turvalliseksi kokevien osuus on pienempi kuin koko Suomessa. Esimerkiksi 75 vuotta täyttäneiden kohdalla elämänsä turvalliseksi kokeneiden osuus oli yli kahdeksan prosenttiyksikköä pienempi vuonna 2022 kuin vuonna 2020.

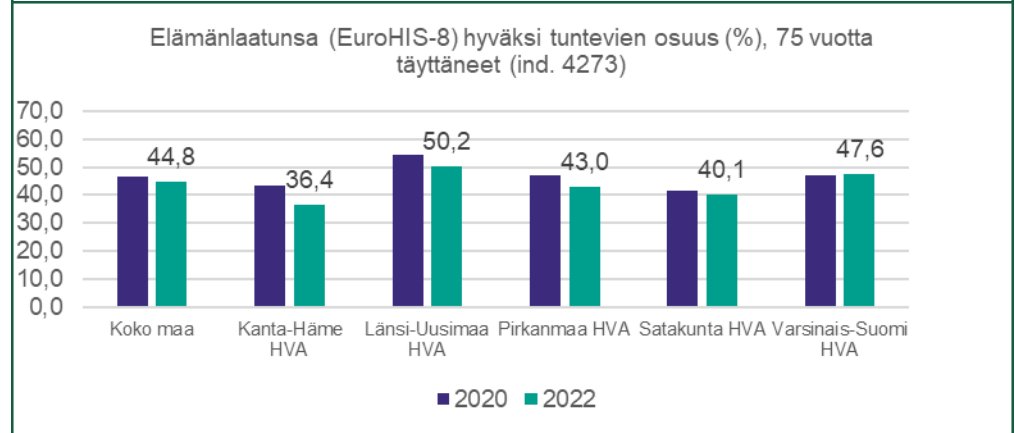
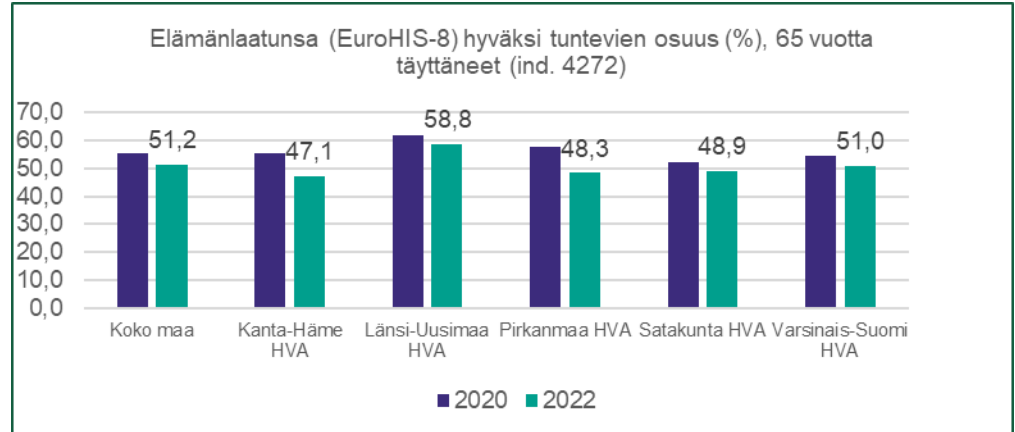


Elämänlaatu

EuroHIS-8 on elämänlaatumittari, joka kattaa elämänlaadun neljä ulottuvuutta eli fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja ympäristöulottuvuuden.

Vertailussa olevilla alueilla 65 vuotta täyttäneistä elämänlaatussa hyväksi tuntevien osuus oli vuonna 2022 pienempi kuin vuonna 2020. Varhan alueella elämänlaatussa hyväksi tuntevien osuus 65 vuotta täyttäneistä oli hieman pienempi kuin koko Suomessa.

Varhan alueella 75 vuotta täyttäneistä elämänlaatussa hyväksi tuntevien osuus oli hieman kasvanut vuodesta 2020 ja osuus oli koko maan Suomen osuutta suurempi.



Elämänlaatu: yksinäisyys, osallisuus ja psyykkinen kuormitus

Yksinäisyys

Yksinäisyyden tunne on kokemus, joka koetaan yleensä epämiellyttävänä. Yksinäisyyden kokemisen syynä on yleensä sosiaalisten suhteiden puute.

Yksinäisyyteen vaikuttavat useat ulkoiset tekijät, kuten puutteet sosiaalisissa suhteissa sekä oma toimintakyky. Vastaavasti yksinäisyys voi heikentää terveydentilaantumista, lisäksi kaatumisriskiä.

Itsensä yksinäiseksi kokeneiden ikääntyneiden osuus on pienentynyt koko Suomessa ja Varsinais-Suomessa verrattaessa vuosien 2021 ja 2022 tietoja.

75 vuotta täyttäneistä yksinäisyyttä kokevien osuus on pienentynyt yli kolme prosenttiyksikköä.

Itsensä yksinäiseksi kokevat 75 v. täyttäneet, %

Varsinais-Suomi

- Vuosi 2022: 9,5
- Vuosi 2021: 12,8

Koko Suomi

- Vuosi 2022: 12,0
- Vuosi 2021: 13,2

Itsensä yksinäiseksi kokevat 65 v. täyttäneet, %

Varsinais-Suomi

- Vuosi 2022: 9,1
- Vuosi 2021: 9,6

Koko Suomi

- Vuosi 2022: 9,9
- Vuosi 2021: 9,3



Osallisuus

20 vuotta täyttäneistä sosiaalipalveluja käyttäneistä henkilöistä 58,8 % koki, että sai osallistua itseä koskeviin päätöksiin sosiaalipalveluissa. Osuus kuvaa koko Suomen tilannetta vuonna 2020.

Omaa hoitoa ja tutkimuksia koskevaan päätöksentekoon viimeisellä käyntikerralla oli osallistut 67,0 % vastanneista (koko Suomi) vuonna 2022. Varsinais-Suomessa päätöksentekoon osallistuneiden osuus oli 70,4 %.

Psyykkinen kuormitus

Psyykkinen kuormittuneisuus heikentää mielen hyvinvointia ja elämänlaatua.

75 vuotta täyttäneistä psyykkistä kuormittuneisuutta koki Varsinais-Suomessa 9,9 % ja koko maassa 10,1 % vuonna 2022.

Toimintakyky ja elintavat

Liikkumiskyky

Liikkumiskyky on tärkeää elämänlaadun, omatoimisuuden ja itsenäisen selviytymisen kannalta. Liikkumiskyvyn huonontuminen on usein ensimmäinen merkki siitä, että toimintakyky on alkanut heikentyä. Liikkumiskyvyn vaikeudet ennustavat päivittäistoimien vaikeutumista ja kaatumisia.

500 metrin matkan kävelemissä suuria vaikeuksia kokevien osuus on pienentynyt alueen 75 vuotta täyttäneiden osalta, kun verrataan vuoden 2020 ja 2022 tuloksia. Varhan alueella pienempi osa ikääntyneistä kokee vaikeuksia 500 metrin kävelemissä kuin koko Suomessa keskimäärin.

Ylipaino

Lähes viidennes alueen 65 vuotta täyttäneistä on ylipainoisia.

Päivittäin tupakoivat

Varhan alueella päivittäin tupakoivien 75 vuotta täyttäneiden osuus on korkeampi kuin tupakoivien osuus koko Suomessa.

Alkoholia liikaa käyttävät

Yli viidennes Varhan alueen 75 vuotta täyttäneistä käyttää liikaa alkoholia. Varhan alueella alkoholia liikaa käyttäneiden osuus on korkeampi kuin koko Suomessa.

Muistinsa huonoksi kokevat

lökkäiden henkilöiden toimintakyvyn tärkeä ulottuvuus on muisti- ja ajattelutoiminnot. Muistinsa huonoksi kokemisella on yhteys itsenäisesti asumisen edellytyksiin.

Varhan alueella muistinsa huonoksi koki 4,8 % 75 vuotta täyttäneistä. Koko Suomessa muistinsa huonoksi koki 6,8 % vastaavan ikäisestä väestöstä.

500 metrin matkan kävelemissä suuria vaikeuksia, 75 v. täyttäneet, %

Varsinais-Suomi

Vuosi 2022:	22,5
Vuosi 2021:	29,1

Koko Suomi

Vuosi 2022:	26,8
Vuosi 2021:	28,6

Vuosi 2022

Ylipainoiset (kehon painoindeksi BMI \geq 30 kg/m²), 65 v. täyttäneet, %

Varsinais-Suomi:	19,8
Koko Suomi:	20,8

Päivittäin tupakoivat, 75 v. täyttäneet, %

Varsinais-Suomi:	3,6
Koko Suomi:	3,0

Alkoholia liikaa käyttävät, 75 v. täyttäneet, %

Varsinais-Suomi:	22,0
Koko Suomi:	19,6

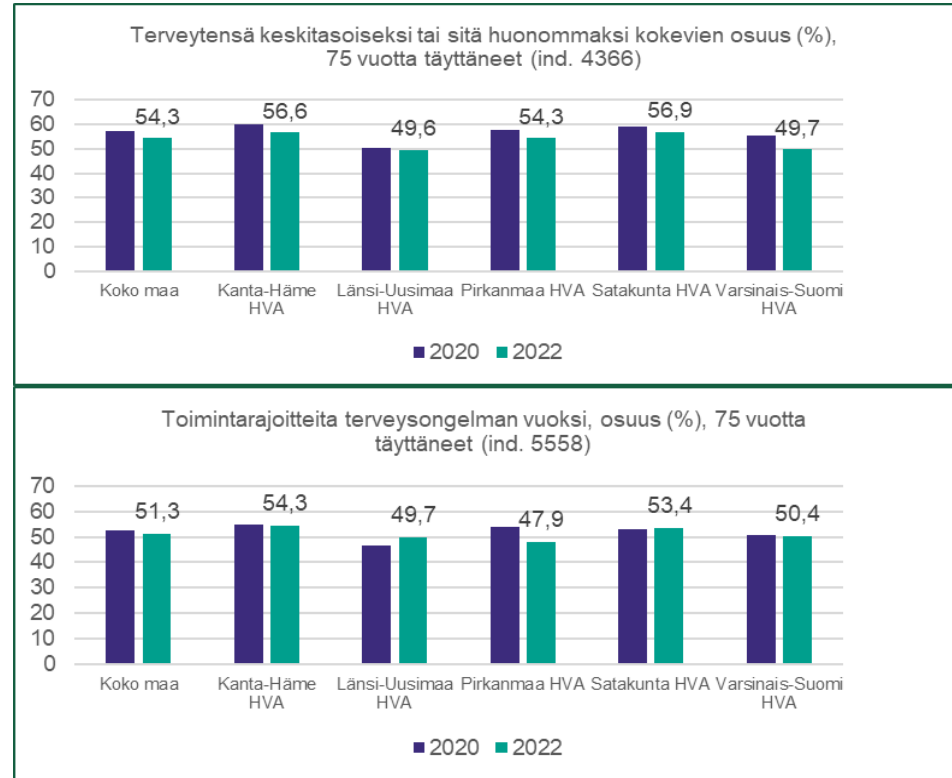
Koettu terveys ja toimintarajoitteet

Koettuun terveyteen vaikuttavat mm. henkilön tiedossa olevat todetut sairaudet ja erilaiset oireet.

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi koki Suomessa 54,3 % ikääntyneistä vuonna 2022. Varhan alueella 75 vuotta täyttäneistä 49,7 % koki terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi. Kaikilla vertailualueilla terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus oli kuitenkin pienempi vuonna 2022 kuin vuonna 2020.

Toimintarajoitteita aiheuttavat terveysongelmat voivat olla luonteeltaan fyysisiä, henkisiä tai tunne-elämään liittyviä. Toimintarajoitteilla voi olla vaikutusta esimerkiksi kotiaskareista suoriutumiseen tai harrastuksiin osallistumiseen.

Noin puolet 75 vuotta täyttäneistä kokee, että terveysongelmista aiheutuu toimintarajoitteita.

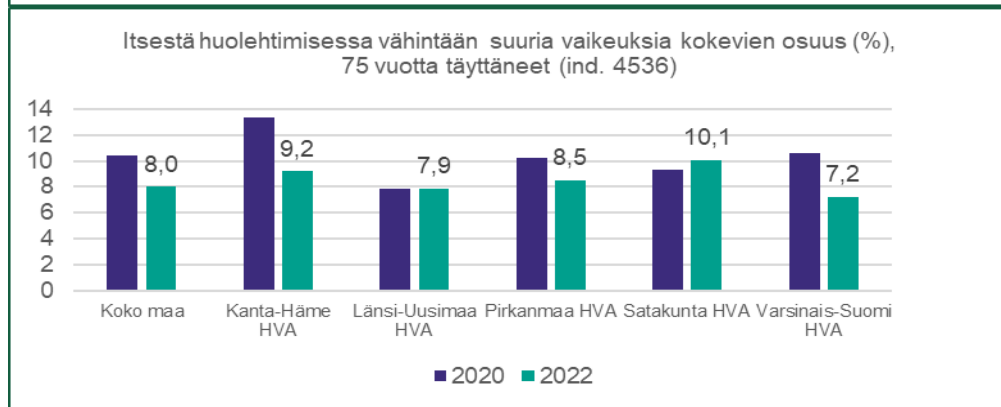
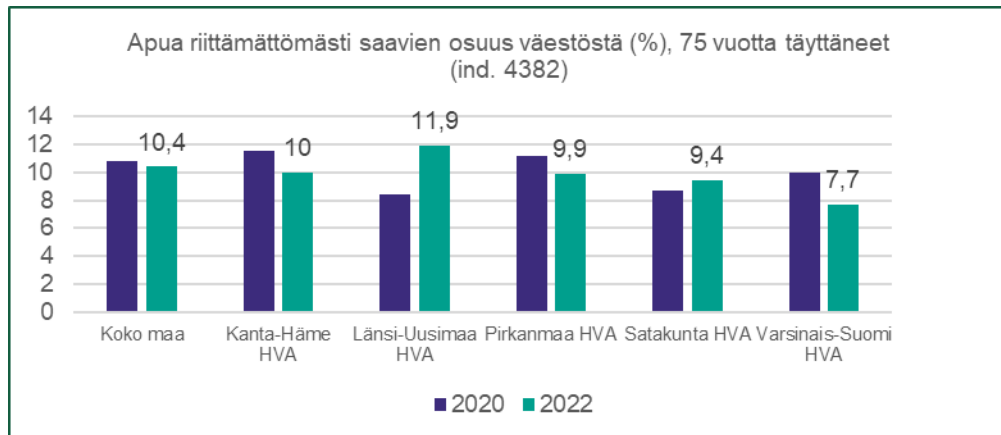


Itsestä huolehtiminen ja riittämätön avunsaanti

Toimintakyvyn heikkeneminen aiheuttaa avun tarvetta ja siten riippuvuutta muista ihmisistä. Sosiaalinen piiri kapenee, ellei ilman muiden apua pääse osallistumaan itselleen tärkeisiin asioihin. Se johtaa helposti yksinäisyyden lisääntymiseen ja elämänlaadun huonontumiseen.

Itsestä huolehtimisessa oli vaikeuksia 7,2 % 75 vuotta täyttäneistä Varhan alueen asukkaista vuonna 2022. Osuus oli pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Verrattaessa vuoden 2022 osuutta vuoteen 2020 itsestä huolehtimisen vaikeuksia kokevien osuus oli pienentynyt Varhan alueella.

Kuusi prosenttia 65 vuotta täyttäneistä ja 7,7 % 75 vuotta täyttäneistä ikäihmisistä sai riittämättömästi apua vuonna 2022 Varsinais-Suomessa. Molempien ikäryhmien kohdalla osuus on matalampi kuin vastaavan ikäryhmän keskimääräinen osuus koko Suomessa. 75 vuotta täyttäneessä ikäryhmässä apua riittämättömästi saaneiden osuus oli pienentynyt vuoteen 2020 verrattuna.



3. Ikääntyneiden palvelujen järjestäminen

Asiakasohjaus

Varhan asiakasohjauksen visiona on,

- Että asukas saa sujuvasti yhteyden hyvinvointi-alueen asiakas- ja palveluohjaukseen ja
- Että jo ensikontaktissa tunnistetaan tuen tarve mahdollisimman tarkasti ja asiakas ohjataan nopeasti oikean hoidon ja palvelun piiriin

Ikääntyneiden keskitetty asiakasohjaus

- Jo ennen Varhaa alueen kunnat olivat kehittäneet keskitettyä asiakasohjausta, joka oli käytössä lähes kaikissa alueen kunnissa.
- Alueella oli ja on edelleen yksi puhelinnumero sekä suomenkielisille että ruotsinkielisille yhteydenottajille.
- Keskitettyyn asiakasohjaukseen saa yhteyden myös jättämällä sähköisen yhteydenotto-pyyntöön tai asiakasohjauschatin kautta.
- Yhteydenotot kirjataan ja luokitellaan yhteydenoton aiheen perusteella

Yhteydenotot

- Hyvinvointialueen aloitettua toimintansa yhä useampi ikäihminen tai hänen läheisensä on löytänyt asiakasohjauksen asiointikanavat.
- Ensimmäisen puolen vuoden aikana yhteydenottoja on ollut lähes kaksinkertainen määrä verrattuna vuoden 2022 yhteydenottojen määrään.
- Yli 40 % yhteydenottojen syistä on liittynyt kotiin saatavaan apuun ja palveluihin.
- Asuminen, raha-asiat ja tulevaisuuden turvaaminen sekä omaishoito ovat usein toistuneita yhteydenoton syitä.

Yhteydenoton aihe	1.1.-30.6.2022	1.1.-30.6.2023
	Yhteydenotot lkm	Yhteydenotot lkm
Apua ja palveluita kotiin	1818	3816
Terveys	475	573
Raha-asiat ja tulevaisuuden turvaaminen	390	606
Asuminen	352	960
Kodin turvallisuus ja apuvälineet	331	444
Liikenne ja kuljetus	258	525
Omaishoito	174	685
Ruoka ja ravitsemus	168	191
Seura, ajanviete ja harrastukset	90	127
Henkinen hyvinvointi	40	74
Liikunta	21	47
Luokittelematon yhteydenotto	470	932
Yhteensä	4587	8980

Ikääntyneiden palvelujen järjestäminen

Palvelurakenne

Ikääntyneiden palvelurakenteesta puhuttaessa viitataan eri palvelujen peittävyteen eli siihen, miten iso osa vastaavan ikäisestä väestöstä on kyseisessä palvelussa.

Kotihoidossa olevien 75 vuotta täyttäneiden osuus on Varhassa samalla tasolla kuin koko Suomessa.

Yhteisöllisen asumisen (aiemmin tavallinen palveluasuminen) osalta palvelussa olevien asiakkaiden osuus on koko maan tasoa matalampi.

Ympärivuorokautisissa palveluissa oli Varhan alueella edelleen palveluasumista, vanhainkotihoitoa ja terveyskeskuksen pitkäaikaishoitoa.

Edellä kuvattujen palvelujen tiedot koskevat tietyn poikkileikkauspäivän tilannetta. Omaishoidon osuudessa on huomioitu kaikki seurantavuoden aikana palvelussa olleet asiakkaat.

Varhan palvelurakenteen peittävyystavoitteet vahvistetaan osana Varhan palvelustrategiaa.

Taulukko: 75 vuotta täyttäneiden ikääntyneiden palvelujen peittävyys, % vuoden 2022 tiedoilla

	Varsinais-Suomi HVA	Koko Suomi	Kanta-Häme HVA	Länsi-Uusimaa HVA	Pirkanmaa HVA	Satakunta HVA
Kotihoito	14,8	14,8	11,8	13,2	13,9	14,6
Yhteisöllinen asuminen	0,4	0,7	0,3	0,4	0,8	0,4
Ympärivuorokautinen palveluasuminen	6,8	6,4	7,5	5,3	6,7	7,1
Vanhainkoti	0,5	0,4	0,3	0,3	0,6	0,2
Terveyskeskus, pitkäaikaishoito	0,1	0,1		0,1	0,1	0,1
Omaishoito	3,8	4,2	5,3	3,4	3,7	4,7

Sotkanet 8/2023

Huomioitava on, että Varhan tietojen osalta Sotkanetin tiedoissa on puutteita

Omaishoidon tilannekuva

Varhan kysely omaishoitajille

Varha toteutti kaiken ikäisten omaishoidettavien omaishoitajille suunnatun kyselyn heinä-elokuussa 2023. Kyselyyn oli mahdollista vastata sähköisesti tai paperilomakkeella.

Kyselyyn vastasi 38 % Varhan eri ikäisten hoidettavien omaishoitajista. Vastaajista 87 % oli 65 vuotta täyttäneiden hoidettavien omaishoitajia.

Vastaajat antoivat hyvinvointialueen omaishoidon tuen palveluille keskiarvon 7,1 (asteikolla 1 – 10).

Omaishoidon tuen henkilöstö sai keskiarvon 7,7 (asteikolla 1 -10).

65 vuotta täyttäneet omaishoidettavat

Varhassa on lähes 2957 65 vuotta täyttänyttä omaishoidettavaa 31.8.2023. Kolme neljästä omaishoitajasta oli hoidettavan puoliso. Lähes kaksi kolmasosaa omaishoitajista oli 70 vuotta täyttäneitä.

Omaishoitokyselyn tuloksia

Omaishoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset.

Vastaajista

- Lähes kolmannes ei ollut käynyt hyvinvointi- ja terveystarkastuksessa
- Lähes kolmannes ei ollut tietoinen omaishoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastuksista

Omaishoitajan valmennukset ja koulutukset

- Yli puolet vastaajista ei ollut osallistunut valmennuksiin ja koulutuksiin
- Neljännes vastaajista ei ollut tietoinen omaishoitajien valmennuksista ja koulutuksista

Omaishoitajan lakisääteiset vapaat

- Kolmannes vastaajista ilmoitti käyttävänsä omaishoitajan lakisääteiset vapaat

Vastaavatko hyvinvointialueen omaishoitajille suunnatut palvelut ja tukimuodot tarpeitasi?

- Lähes kaksi viidestä oli sitä mieltä, että palvelut ja tukimuodot eivät vastaa omaishoitajan tarpeita.

Onko hoidettavallasi olevat palvelut mielestäsi riittävät?

- Neljännes vastaajista oli sitä mieltä, että hoidettavan palvelut eivät ole riittävät.

Omaishoitajat toivoivat

- Omaishoitajan vapaa aikaista hoitoa hoidettavalle.
- Kuntoutusta ja päivätoimintaa hoidettavalle.
- Siivouspalvelua.

Palvelujen saatavuus

Palvelupäätöksen toimeenpano

Asiakkaalle tehdään palvelupäätös myönnetystä sosiaalipalvelusta. Päätös on toimeenpantava 3 kuukauden (90 vrk) kuluessa asian vireille tulosta. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 45 §.)

Asia tulee vireille asiakkaan ensimmäisestä yhteydenotosta. Yhteydenotto voi olla hakemus, muu kirjallinen tai suullinen yhteydenotto. Yhteydenottaja voi olla joko asiakas itse, asiakkaan läheinen tai ammattilainen.

Odotusajat

Odotusaika on aika, joka kuluu asian vireilletulosta siihen asti, että asiakkaan palvelu alkaa.

Omaishoidon tuessa keskimääräinen odotusaika oli 25 vrk (ajalla 1.1.-30.6.2023).

Ympärivuorokautiseen palveluasumiseen keskimääräinen odotusaika oli 45 vrk. Yli 90 vrk palveluasumisen paikkaa odotti 25 henkilöä ja heidän keskimääräinen odotusaikansa oli 121 vrk.

Odotusaikojen julkaiseminen

Hyvinvointialueen on julkaistava ainakin puolivuositain tiedot siitä, missä ajassa iäkäs henkilö on saanut hakemansa sosiaalipalvelut (VanhPL 980/2012, 26 §).

Varha julkaisee odotusajat elokuussa (ajalta 1.1.-30.6.) ja helmikuussa (ajalta 1.7.-31.12).

Odotusajat julkaistaan Varhan nettisivuilla ja mediatiedotteena.



Omaishoidon tuki

Keskimääräinen odotusaika 25 vrk

Ympärivuorokautinen palveluasuminen

Keskimääräinen odotusaika	45 vrk
Yli 90 vrk palvelua odottaneet, lukumäärä	46
• Keskimääräinen odotusaika	121 vrk

Palvelujen riittävyyden ja laadun arviointi (1)

Hyvinvointialueen on vuosittain arvioitava iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaali-palvelujen riittävyyttä ja laatua alueellaan (VanhPL 6 §).

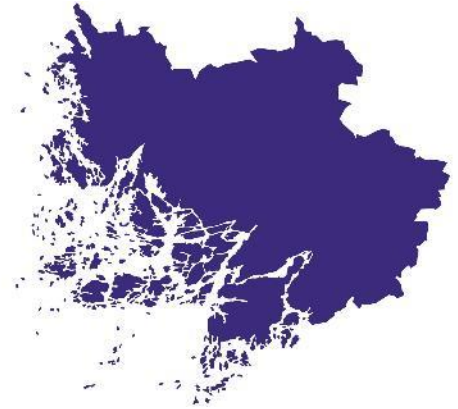
Palvelujen laadun ja riittävyyden arviointia varten hyvinvointialue kerää

- Kerää palautetta palveluja käyttäviltä ikääntyneiltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä hyvinvointialueen henkilöstöltä
- Kokoaa tiedot palveluihin käytetyistä taloudellisista voimavaroista
- Kokoaa tiedot henkilöstön määrästä ja koulutuksesta.

Arvioinnissa huomioidaan myös sosiaaliasia-miehen selvityksessä tehdyt havainnot palveluista.

Ikääntyneiden palvelujen toimintayksiköiden on laadittava omavalvontasuunnitelma. Suunnitelman toteutumista on seurattava toimintayksikön palveluja saavilta iäkkäiltä henkilöiltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä toimintayksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella. (VanhPL 23 §.)

Omavalvontasuunnitelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla. (VanhPL 23 §.)



VARHAN VALVONTAYKSIKKÖ

valvoo yhdenvertaisesti Varhan omia toimintayksiköitä sekä niitä yksityisiä toimintayksiköitä, joiden palveluihin Varha ohjaa asiakkaitaan.

TOIMINTAYKSIKKÖ

organisaatio tai sen osa, joka on hallinnollisesti ja taloudellisesti vastuussa tehtäviensä hoitamisesta.

Sosiaalihuollon toimintayksiköitä ovat esimerkiksi kotipalveluyksikkö ja palveluasumisen yksikkö. Toimintayksikkö ei ole välttämättä paikkaan sidottu kokonaisuus, ja toimintayksiköllä voi olla useita toimipaikkoja.

Palvelujen riittävyyden ja laadun arviointi (2)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toteutti valtakunnallisen Kerro palvelusta –asiakaskyselyn, jolla tutkittiin asiakkaiden tyytyväisyyttä saamaansa palveluun. Kysely toteutettiin ensimmäinen kerran keväällä 2022, jolloin osallistuminen oli vapaaehtoista toimintayksiköille ja palveluntuottajille. Vuodesta 2024 alkaen kysely on lakisääteinen ja toimintayksikköjä velvoittava.

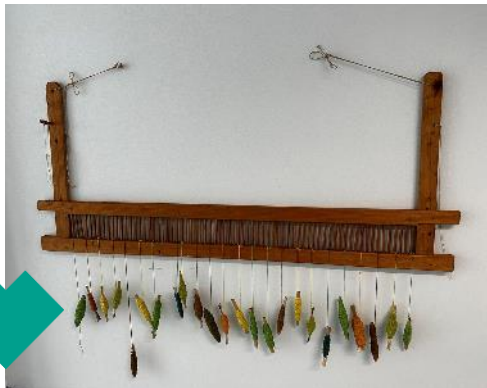
Kysely kohdennettiin iäkkäille henkilöille, jotka saivat sosiaalihuoltolain 19 a §:n mukaista kotihoitoa säännöllisesti tai mainitun lain 21 c §:n mukaista ympärivuorokautista palveluasumista pitkäaikaisesti.

Toimintayksiköiden tehtävänä oli huolehtia, että yksikön asiakas sai hänelle soveltuvalla tavalla tiedon kyselyn tarkoituksesta ja tietojen julkaisemisesta siten ettei asiakas ole niistä tunnistettavissa. Toimintayksikön tehtävänä oli järjestää asiakkaalle mahdollisuus vastata kyselyyn.

Kyselyyn vastasi lähes 42 000 iäkästä henkilöä koko maassa. Kyselyn tulokset on raportoitu hyvinvointialuetasolla.

Kotihoidon asiakkaat antoivat ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaita myönteisempiä arvioita palvelun riittävyydestä, hoitajien ystävällisyydestä ja toiveiden huomioimisesta palvelussa.

Turvallisuuden kokemuksesta annetut arviot olivat samalla tasolla palveluissa. Poikkeuksena on asiakkaiden kokemukset ruoasta ja ateriapalvelusta, johon oli enemmän tyytymättömyyttä kotihoidossa. Tuloksissa ovat mukana sekä kuntien toimintayksiköiden että yksityisten palveluntuottajien asiakkaat



ASIAKASTYYTYVÄISYYS

Asiakkaan kokemus palvelun riittävyydestä, hoitajien ystävällisyydestä, turvallisuudesta, toiveiden huomioimisesta sekä tyytyväisyys ruokaan ja ateriapalveluun.

Väittämät

- *"Saan tarpeeksi apua ja palvelua"*
- *"Hoitajat ovat ystävällisiä"*
- *"Minulla on turvallinen olo"*
- *"Toiveitani otetaan huomioon hoivassa ja palvelussa"*
- *"Olen tyytyväinen ruokaan" (palveluasuminen), "Olen tyytyväinen ruokaan ja ateriapalveluun" (kotihoito)*

THL Kerro palvelustasi
–kysely, kevät 2022

Palvelujen riittävyyden ja laadun arviointi (3)

Varhan alueella kotihoidon ja tavallisen palveluasumisen kyselyyn osallistui 2679 iäkstä henkilöä (30 – 35 % asiakkaista).

Asiakkaiden kokemus hoitajien ystävällisyydestä oli hieman parempi kuin koko maan keskiarvo.

Tyytyväisyys palvelujen riittävyyteen oli samaa tasoa kuin koko maassa.

Asiakkaiden kokemus turvallisuudesta, toiveiden huomioinnista sekä ruoka ja ateriapalvelusta oli Varhan alueella koko maan keskiarvoa hieman huonompi. Erot eivät kuitenkaan ole tilastollisesti merkitseviä.

Ympäri vuorokautisesta palveluasumisesta kyselyyn osallistui 1847 iäkstä asiakasta (36 – 45 %) Varhan alueelta. Asiakkaiden kokemus turvallisuudesta ja toiveiden huomioimisesta oli samalla tasolla koko maan keskiarvon kanssa.

Sen sijaan asukkaiden kokemus palvelujen riittävyydestä, hoitajien ystävällisyydestä ja ruuasta oli hieman huonompi kuin koko maan keskiarvo. Erot eivät kuitenkaan ole tilastollisesti merkitseviä.

Taulukko: Yhteenveto Varhan alueen kuntakyselyistä.

	Kotihoito ja tavallinen palveluasuminen n=2679	Ympäri vuorokautinen palveluasuminen n=1847
Palvelujen riittävyys	0	-1
Hoitajien ystävällisyys	+1	-1
Turvallisuus	-1	0
Toiveiden huomiointi	-1	0
Ruoka ja ateriapalvelu	-2	-1

*Numeerinen arvo ilmaisee alueen keskiarvon eron valtakunnalliseen keskiarvoon prosenttiyksikkönä. Esimerkiksi + 2 tarkoittaa sitä, että alueen tulos on 2 prosenttiyksikköä suurempi kuin valtakunnallinen keskiarvo. Tilastollinen merkitsevyys: * merkitsevää 5 % tasolla, ** merkitsevää 1 % tasolla. Merkitsevyydet on laskettu huomioimalla, että kysely toteutettiin toimintayksiköiden sisällä.*

4. Suunnitelma ikääntyneiden tukemiseksi - tavoitteet ja toimenpiteet



Huomioitava

- Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi on laadittu vuosille 2023 – 2025 (aluevaiktuuston valtuustokauden mukaan).
- Suunnitelmissa on toimenpiteitä, joista osa on jo syksyllä 2023 käynnissä ja osa on vasta käynnistymässä.
- Osa suunnitelmissa olevista toimenpiteistä tulee myös jatkumaan seuraavan valtuustokauden aikana (esim. yhteisöllisen asumisen asunnot/kohteet)
- Seurantamittarit saattavat tarkentua. Suunnitelmissa mittareiksi on valittu sellaisia, joista on käytettävissä tietoa syksyllä 2023.

Tavoite 1

Tuemme mielen hyvinvointia ja edistämme osallisuutta

Osatavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Seuranta, mittarit
Tuemme ikääntyneiden mielen hyvinvointia ehkäisemällä yksinäisyyttä.	<ul style="list-style-type: none">Otamme käyttöön kulttuurihyvinvoinnin työkalut.	Hyte-yksikkö ja asiakasohjaus	<ul style="list-style-type: none">Kulttuurihyvinvoinnin työkalut on otettu käyttöön.
	<ul style="list-style-type: none">Tuemme asiakas- ja palveluohjauksen periaatteiden toimeenpanoa.Ohjaamme ikääntyneitä järjestöjen ja muiden tahojen toimintoihin.Tuemme järjestöjä ja muita tahoja ikääntyneiden kulttuurihyvinvointia edistävien palvelujen ja toimintojen viemisessä palvelutietovarantoon.	Asiakasohjaus ja asiakkuusyksikkö	<ul style="list-style-type: none">Kulttuurihyvinvointia edistävien palvelujen tiedot ovat käytettävissä.Järjestöjen ja muiden tahojen tiedot ovat palvelutietovarannossa.
	<ul style="list-style-type: none">Edistämme asumisen palveluissa olevien asiakkaiden sosiaalista kanssakäymistä.Vahvistamme yhteistyötä järjestöjen ja muiden tahojen kanssa ikääntyneiden mielen hyvinvoinnin edistämiseksi.	Palvelutuotanto, integraatiopäällikkö	<ul style="list-style-type: none">Myöhemmin tarkentuvat RAI-indikaattorit.
Tuemme ikääntyneiden osallisuutta	<ul style="list-style-type: none">Tuemme iäkästä henkilöä osallistumaan oman hoito- ja palvelusuunnitelmansa tavoitteiden asettamisessa.	Palvelutuotanto	<ul style="list-style-type: none">Asiakas on määrittänyt hoidolleen ainakin yhden tavoitteen, %
	<ul style="list-style-type: none">Pyydämme ikääntyneiltä henkilöiltä palautetta palveluista ja hyödynnämme saatua palautetta palvelujen kehittämisessä.	Palvelutuotanto, hyte-yksikkö ja integraatiopäällikkö	<ul style="list-style-type: none">THL Kerro palvelustasi –kyselyn tuloksetVarhan asiakaspalautte-kysely
Tuemme omaishoitajien jaksamista ja osallisuutta	<ul style="list-style-type: none">Otamme käyttöön omaishoitajan jaksamista ja osallisuutta tukevia palveluja yhteistyössä järjestöjen kanssa	Palvelutuotanto, integraatiopäällikkö	<ul style="list-style-type: none">Yhteistyön muodot on kuvattu ja otettu käyttöön

Tavoite 2, osa A

Edistämme fyysistä kuntoa ja tuemme terveellisten elintapojen käyttöönottoa

Osatavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Seuranta, mittarit
Tuemme ikääntyntä väestöä omaehtoisessa toimintakyvyn ylläpidossa ja terveellisten elintapojen omaksumisessa	<ul style="list-style-type: none">Vahvistamme neuvonnan roolia toimintakyvyn ja terveellisten elintapojen edistämisessä ja asiakkaan ohjausta kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden toimintakykyä edistäviin palveluihin.	Ikääntyneiden asiakasohjaus	<ul style="list-style-type: none">Yhteydenottojen lukumääräJärjestetyt tilaisuudet
	<ul style="list-style-type: none">Vahvistamme palvelutietovarannon roolia siten, että tieto toimintakykyä edistävästä ja terveellisiin elintapoihin ohjaavista palveluista on sujuvasti löydettävissä.	Asiakkuusyksikkö	<ul style="list-style-type: none">Toimintakykyä edistävästä ja terveellisiin elintapoihin ohjaavista palveluista löytyy tietoa
	<ul style="list-style-type: none">Vahvistamme terveellisten elintapojen ohjausta ikääntyneiden asiakaskäyntien yhteydessä.Muodostamme alueellisen toimintamallin kannustamaan ikääntyneitä liikkumaan ja otamme mallin käyttöön.Muodostamme alueellisen kaatumisen ehkäisyn toimintamallin ja otamme mallin käyttöön.	Hyte-yksikkö, integraatiopäällikkö, sote-keskus	<ul style="list-style-type: none">Liikkumisen toimintamalli on muodostettu ja otettu käyttöönKaatumisen ehkäisyn toimintamalli on muodostettu ja otettu käyttöön
	<ul style="list-style-type: none">Tuemme Varsinais-Suomen kuntien Voimaa vanhuuteen -hanketta ja luomme toimintamallin alueelliselle koordinaatiolle hankkeen päätyttyä.	Hyte-yksikkö	<ul style="list-style-type: none">Hankkeen päättyessä Varhassa on toimintamalli, jolla turvataan toiminnan jatkuminen.
Tunnistamme toimintakyvyn heikkenemisen riskissä olevat iäkkäät henkilöt	<ul style="list-style-type: none">Otamme käyttöön yhtenäisen toimintamallin ikääntyneiden terveystarkastuksissa.Edistämme Finger-toimintamallin käyttöönottoa.Suunnittelemme ja otamme käyttöön muut toimenpiteet, joilla edistetään toimintakyvyn heikkenemisen riskissä olevien iäkkäiden ihmisten tunnistamista.	Toimintakykyä tukevat palvelut / sote-keskus, integraatiopäällikkö	<ul style="list-style-type: none">Terveystarkastusten kattavuusFinger-toimintamalli on käytössä koko alueellaOn laadittu suunnitelma toimintakyvyn heikkenemisen riskissä olevien iäkkäiden tunnistamiseksi.

Tavoite 2, osa B

Edistämme fyysistä kuntoa ja tuemme terveellisten elintapojen käyttöönottoa



Osatavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho ja toimenpiteen jatkosuunnittelu	Mittarit / arviointi
Tuemme omaishoitajia omaehtoisessa toimintakyvyn ylläpidossa ja terveellisten elintapojen omaksumisessa	<ul style="list-style-type: none">Tarjoamme omaishoitajille hyvinvointi- ja terveystarkastuksia.	Sote-keskus ja omaishoidon ohjaus	Toteutuneet terveystarkastukset..
	<ul style="list-style-type: none">Vahvistamme omaishoitajien neuvontaa ja ohjausta.Vahvistamme yhteistyötä järjestöjen kanssa.	Omaishoidon ohjaus, integraatiopäällikkö	Yhteistyön toimintamalli on muodostettu ja otettu käyttöön

Tavoite 3

Asumisen ja asuinympäristöjen kehittäminen



Osatavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho ja toimenpiteen jatkosuunnittelu	Mittarit / arviointi
Asumisen ja asuinympäristöjen ikäystävällisyyden edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> Muodostamme yhteistyömallin kuntien kanssa ikääntyneiden asumisen ja ikäystävällisten asuinympäristöjen edistämiseksi. Huomioimme asumisen ja asuinympäristöjen turvallisuuden yhteistyössä kuntien kanssa. 	Yhdyspintatyöryhmä / Toimitilojen, erityisryhmien asumisen, maankäytön ja liikkumisen työryhmä	Yhteistyön toimintamalli on muodostettu ja otettu käyttöön
	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistamme ikääntyneiden asumisen turvallisuutta. 	Palvelutuotanto ja aluepelastuslaitos	Kodin turvallisuuden tarkistuslistan käyttö
Edistämme sosiaalihuoltolain mukaisen yhteisöllisen asumisen kohteiden muodostumista alueelle	<ul style="list-style-type: none"> Teemme yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa 	Yhdyspintatyöryhmä, tilapalvelut ja palvelutuotanto, integraatiopäällikkö	Yhteisöllisen asumisen asuntojen lukumäärä

Tavoite 4

Asiakaslähtöiset palvelukokonaisuudet ja sujuvat palveluketjut



-	Toimenpiteet	Vastuutaho ja toimenpiteen jatkosuunnittelu	Mittarit / arviointi
Ikääntyneen väestön yhteensovitettujen palvelukokonaisuuksien ja palveluketjujen	<ul style="list-style-type: none">Tunnistamme keskeiset asiakasryhmätMuodostamme asiakasryhmän tarpeita vastaavat palvelukokonaisuudet ja palveluketjut ja otamme ne käyttöön	Integraatiopäällikkö ja palvelutuotanto	<ul style="list-style-type: none">Asiakasryhmät on tunnistettuPalvelukokonaisuudet ja -ketjut kuvattu ja otettu käyttöönMyöhemmin tarkentuvat mittarit

Tavoite 5

Strategiset tavoitteet vuosille 2023-2025

Osatavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho ja toimenpiteen jatkosuunnittelu	Mittarit / arviointi
Ikääntyneiden kuntouttavan arviointiyksikkötoiminnan laajentaminen	<ul style="list-style-type: none"> Muodostamme ikääntyneiden kuntouttavan arviointiyksikkötoiminnan toimintamallin (kotihoito ja asuminen) ja otamme toimintamallin käyttöön 	Ikääntyneiden palvelujen palvelutuotanto	<ul style="list-style-type: none"> Toimintamallin peittävyys Myöhemmin tarkentuvat mittarit
Laitospalveluiden purkaminen, kotihoidon ja yhteisöllisen asumisen vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Teemme ikääntyneiden laitoshoidon purkamisen suunnitelman osana palvelustrategiaa ja palveluverkkosuunnitelmaa Optimoimme palvelujen myöntämisen perusteet ja palvelujen sisällöt Hyödynnäme sähköisiä etäpalveluja kotiin annettavissa palveluissa 	Ikääntyneiden palvelujen palvelutuotanto	<ul style="list-style-type: none"> Palvelurakenne ja palvelujen peittävyys Sähköisten etäpalvelujen osuus kotiin annettavista palveluista
Sairaalapalvelujen kokonaisuus ja vuodeosastokapasiteetin ml. kotisairaalan optimointi	<ul style="list-style-type: none"> Määritellään vuodeosastopaikkojen määrä ja rooli hoitoketjussa osana palvelustrategiaa. Vuodeosastopaikkojen, ikääntyvien hoivapaikkojen ja kotisairaalan toiminnan yhteensovittaminen. 	Sairaalapalvelut ja ikääntyneiden palvelujen palvelutuotanto	<ul style="list-style-type: none"> Erikseen laadittava mittaristo, joka kuvaa vuodeosastohoidon toimivuutta hoitoketjut huomioiden.
Hyvinvointialueen ensihoitopalvelun toiminnan vaikuttavampi kohdentuminen	<ul style="list-style-type: none"> Huomioimme ensihoitopalveluiden kehittämisessä muut alueen kotiin vietävät palvelut. Pyrimme toimenpiteillä siihen, että ensihoidon ns. turhat tehtävät vähenevät ja potilaat saadaan ohjattua niihin palveluihin, joilla on enemmän vaikuttavuutta kyseessä olevassa tilanteissa. 	Sairaalapalvelut, pelastuspalvelut ja ikääntyneiden palvelujen palvelutuotanto	<ul style="list-style-type: none"> Ensihoidon tarpeettomien käyntien osuus (X-5 koodi) käyntimääristä.

5. Suunnitelman hyväksyminen ja seuranta

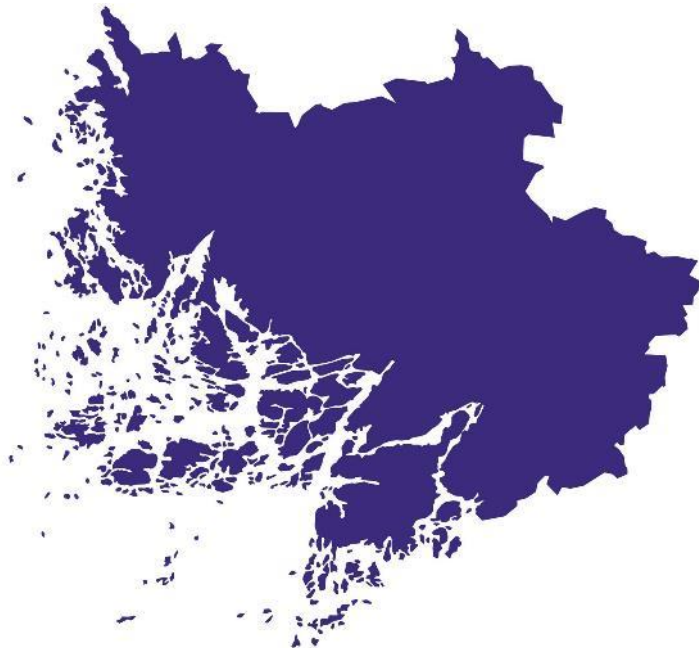
Suunnitelmaa ikääntyneen väestön tukemiseksi on työstetty Varhan vanhusneuvoston työpajassa 13.6.2023.

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi vietiin tiedoksi Varhan vanhusneuvostolle 7.9.2023.

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi etenee tiedoksi ikääntyneiden palvelulautakuntaan, sote-palvelulautakuntaan ja TYKS/sairaalapalvelulautakuntaan ja edelleen aluehallitukseen.

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi vuosille 2023 – 2025 esitetään hyväksyttäväksi aluevaltuustossa samaan aikaan kuin alueellisen hyvinvointisuunnitelman kanssa.

Ikääntyneen väestön hyvinvoinnista ja terveydestä, palveluista ja niiden saatavuudesta ja laadusta sekä henkilöstöstä raportoidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä aluevaltuustolle.



Lähteet

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030. Toimeenpanosuunnitelma

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163021/VN_2021_27.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020 – 2023

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162455/STM_2020_29_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Leppäaho S., Kehusmaa S., Karttunen T. & Havakka P. 2023. Alueellisia tuloksia vanhuspalvelujen asiakastytyväisyydestä – kotihoidon ateriapalvelussa on eniten parannettavaa. Tutkimuksesta tiiviisti 41/2023, THL.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146890/URN_ISBN_978-952-408-135-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tavoitteena ikäystävällinen Suomi - Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030 – Tavoitteena ikävyvykäs Suomi.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162462/STM_2020_31_j.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Kiitos!

